

Socialförsäkringen i siffror 2021

Psykiska sjukdomar var fortfarande den vanligaste diagnosen i pågående sjukfall för både kvinnor och män i slutet av 2020. Läs mer på sidan 59

Dagarna med ersättning för vab ökade pandemiåret 2020 med 24 procent jämfört med år 2019. Läs mer på sidan 28

Försäkringskassan 2021
ISSN: 1650-2248
ISBN: 978-91-7500-406-8
FK 141
Grafisk form: Monica McEwen
Grafisk produktion: bergkomm.se
Tryckeri: Taberg Media Group, Taberg, 2021
Typsnitt: Neue Haas Grotesk, Chronicle

Försäkringskassan
103 51 Stockholm
Telefon 08-786 90 00
E-post: huvudkontoret@forsakringskassan.se
Mer statistik om socialförsäkringen finns på Försäkringskassans webbplats
www.forsakringskassan.se/statistik

Socialförsäkringen i siffror 2021 kan beställas som tryckt publikation via e-post till:
forlag@forsakringskassan.se
Priset är 120 kronor exklusive moms och porto.

Förord

Försäkringskassan är en av Sveriges 28 statistikansvariga myndigheter och publicerar officiell och annan statistik inom socialförsäkringsområdet. Det innebär att Försäkringskassan ska utveckla, framställa och sprida objektiv och allmänt tillgänglig statistik för allmän information, utredningsverksamhet och forskning. Som del i detta uppdrag ger Försäkringskassan årligen ut *Socialförsäkringen i siffror* som syftar till att med statistik och kommentarer redovisa ersättningar som administreras av myndigheten.

Socialförsäkringen är ett naturligt inslag i de flestas liv. Den har stor betydelse inte bara för människors trygghet och välfärd utan också för samhällsekonomin. De totala utgifterna för de försäkringar och bidrag som administrerades av Försäkringskassan utgjorde år 2020 cirka 246 miljarder kronor, eller motsvarande 5 procent av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP).

Många medarbetare på Försäkringskassan har deltagit i arbetet med *Socialförsäkringen i siffror 2021*. Ulrik Lidwall har skrivit kapitlen om Socialförsäkringens mottagare, Ekonomisk trygghet vid sjukdom och Annan utbetalning samt varit redaktör för publikationen. Maria Corin och My Järnefelt har skrivit kapitlet om Socialförsäkringens utgifter och Magdalena Kubien kapitlet om Ekonomisk trygghet för familjer och barn och Ekonomisk trygghet vid funktionsnedsättning.

Stockholm juni 2021

Nils Öberg
Generaldirektör

Innehåll

Socialförsäkringens mottagare	8
Socialförsäkringens utgifter	13
Ekonomisk trygghet för familjer och barn	19
Barnbidrag	19
Föräldrapenning	21
Graviditetspenning	26
Tillfällig föräldrapenning för vård av barn	28
Tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption	31
Tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar	33
Tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit	35
Underhållsstöd	36
Bostadsbidrag	39
Ekonomisk trygghet vid funktionsnedsättning	42
Vårdbidrag	42
Omvårdnadsbidrag	45
Merkostnadsersättning för barn	47
Handikappersättning	49
Merkostnadsersättning för vuxna	51
Assistansersättning	53
Bilstöd	56
Ekonomisk trygghet vid sjukdom	58
Sjukpenning	58
Arbetslivsinriktad rehabilitering	63
Aktivitetsersättning och sjukersättning	65
Bostadstillägg till personer med aktivitetsersättning eller sjukersättning	71
Arbetsskadeersättning	73
Närståendepenning	75
Tandvård	77
Annan utbetalning	80
Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning	80
Etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning	82
Publicerat av Försäkringskassan	85

Inledning

Den svenska socialförsäkringen syftar till att ge ekonomisk trygghet under livets olika skeden och omfattar i stort sett alla som bor eller arbetar i Sverige. Försäkringen är en viktig del av de offentliga trygghetssystemen och har stor betydelse, inte bara för enskilda, hushåll och företag, utan för hela samhällsekonomin. I de delar av socialförsäkringen som Försäkringskassan administrerar ingår främst försäkringar och bidrag som betalas ut till barnfamiljer, till sjuka och till personer med funktionsnedsättning. Från och med januari 2010 administrerar Pensionsmyndigheten försäkringar och bidrag inom socialförsäkringen som betalas ut till pensionärer. Dessa ersättningar inkluderas inte i denna publikation.

Socialförsäkringens utgifter för de ersättningar som administrerades av Försäkringskassan var år 2020 knappt 246 miljarder kronor, eller motsvarande 5 procent av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP). Administrationskostnaden uppgick till 9,9 miljarder kronor, vilket ger en total utgift på 256 miljarder kronor. Lite mer än hälften av utgifterna gick till sjuka och personer med funktionsnedsättning, drygt en tredjedel gick till barn och familjer samt resterande del till andra ersättningar inom främst arbetsmarknadsområdet samt till administration.

Socialförsäkringen i siffror 2021 ger en övergripande beskrivning av de ersättningar som administreras av Försäkringskassan. Socialförsäkringen beskrivs i tabeller, diagram och kartor utifrån områdena socialförsäkringens mottagare, socialförsäkringens utgifter, ekonomisk trygghet för familjer och barn, ekonomisk trygghet vid funktionsnedsättning, ekonomisk trygghet vid sjukdom samt annan utbetalning. Några av de mått som beskrivs för de olika ersättningarna är antal mottagare, utbetalt belopp och genomsnittlig ersättning. För att sätta statistiken i sitt sammanhang finns för varje ersättning en regelruta som på ett överskådligt sätt beskriver det gällande regelverket under redovisningsåret. Försäkrade har olika behov av socialförsäkringen och nyttjar den på olika sätt. Därför redovisas statistiken fördelat på kön och ålder, samt i vissa fall på län och födelse-region.

På Försäkringskassans webbplats för statistik och analys, www.forsakringskassan.se/statistik, finns en PDF-version av Socialförsäkringen i siffror 2021 med diagramunderlag som länkar till den underliggande statistiken. I detta diagramunderlag finns längre tidsserier än de som visas i diagrammen i den tryckta publikationen.

På Försäkringskassans webbplats för statistik och analys, www.forsakringskassan.se/statistik, finns mer statistik och stöd för tolkning kring de ersättningar som ingår i *Socialförsäkringen i siffror*.

I Försäkringskassans statistikdatabas finns också möjlighet att anpassa statistiken och hur den presenteras efter egna behov. Frågor om den statistik som ingår i publikationen eller officiell och annan statistik som finns publicerad på Försäkringskassans webbplats kan ställas per e-post till statistikenheten@forsakringskassan.se.

Läsanvisningar

För varje ersättning som redovisas i Socialförsäkringen i siffror 2021 finns en regelruta som kort beskriver regelverket för samma år som statistiken avser. Regelrutan finns till för att hjälpa läsaren att sätta statistiken i sitt sammanhang. I de fall där regelverket har ändrats under året redovisas de regler som gällde i slutet av år 2020. För många förmåner har också särskilda regler gällt under covid-19-pandemin vilka kortfattat beskrivs i anslutning till regelrutan. Ytterligare information om regelverket finns på Försäkringskassans webbplats, www.forsakringskassan.se.

Begreppet ”dagar” innebär genomgående så kallade nettodagar, vilket innebär att till exempel två dagar med 50 procents ersättning räknas som en nettodag.

För beräkning av storleken på inkomstrelaterade dagersättningar vid till exempel sjukpenning, graviditetspenning och föräldrapenning multipliceras ersättningsnivån (80 eller 75 procent) med en så kallad omräkningsfaktor som år 2020 var 0,97. Nivån på omräkningsfaktorn fastställs av riksdagen. Ersättningen vid inkomstrelaterade dagersättningar är därför knappt 80 eller 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten.

Dagersättningarnas storlek beräknas olika beroende på om det är en så kallad tim- eller dagberäknad ersättning (t.ex. tillfällig föräldrapenning) eller en kalenderdagsberäknad ersättning (t.ex. föräldrapenning). Dagberäknad ersättning beräknas på det antal dagar som individen normalt arbetar, oftast fem dagar, medan kalenderdagsberäknad ersättning beräknas på alla veckans dagar. Detta innebär att trots att den maximala ersättningen för föräldrapenning är högre (baseras på inkomster upp till 10 prisbasbelopp), än för tillfällig föräldrapenning (baseras på inkomster upp till 7,5 prisbasbelopp), så kan det redovisade genomsnittliga dagbeloppet för tillfällig föräldrapenning vara högre än för föräldrapenning eftersom det beräknas på fem istället för sju dagar per vecka.

För ersättningar som betalas ut under en längre period kan uppgifter förändras under ärendets gång. Detta gäller till exempel pågående fall med sjukpenning, där diagnos kan förändras över tid. Statistiken i dessa tabeller bygger på senast registrerad diagnoskod i sjukfallen.

Diagnoserna som används är baserade på den svenska versionen av ICD-10. Diagnosgruppen psykiska sjukdomar baseras på diagnoskapitlet F00-F99 och innefattar genomgående även psykiska syndrom och beteendestörningar.

För vissa ersättningar kan de angivna totala utgifterna skilja sig från angivet utbetalt belopp för ersättningen. Det beror på att för vissa ersättningar finns det andra utgifter kopplat till ersättningen än utbetalningar, till exempel utgifter för statlig ålderspensionsavgift.

Om inget annat anges är källan till statistiken i denna publikation Försäkringskassans datalager Store. Retroaktiva beslut, omprövningar, avslag med mera kan göra att statistik som tas ut vid olika tillfällen från Försäkringskassans datalager Store skiljer sig något åt. Därmed kan uppgifter om till exempel antal mottagare som redovisas skilja sig något från vad som har redovisats i andra sammanhang.

I tabellen för Underhållsstöd (Bidragsskyldiga föräldrar i december) för åren 2007–2019 har antalet bidragsskyldiga redovisats enligt en äldre definition och felaktiga belopp har redovisats för medelskuld. Socialförsäkringen i siffror år 2008–2020 har därför i efterhand kompletterats med rättade tabeller för år 2007–2019 som publicerats på Försäkringskassans webbplats för statistik och analys, www.forsakringskassan.se/statistik.

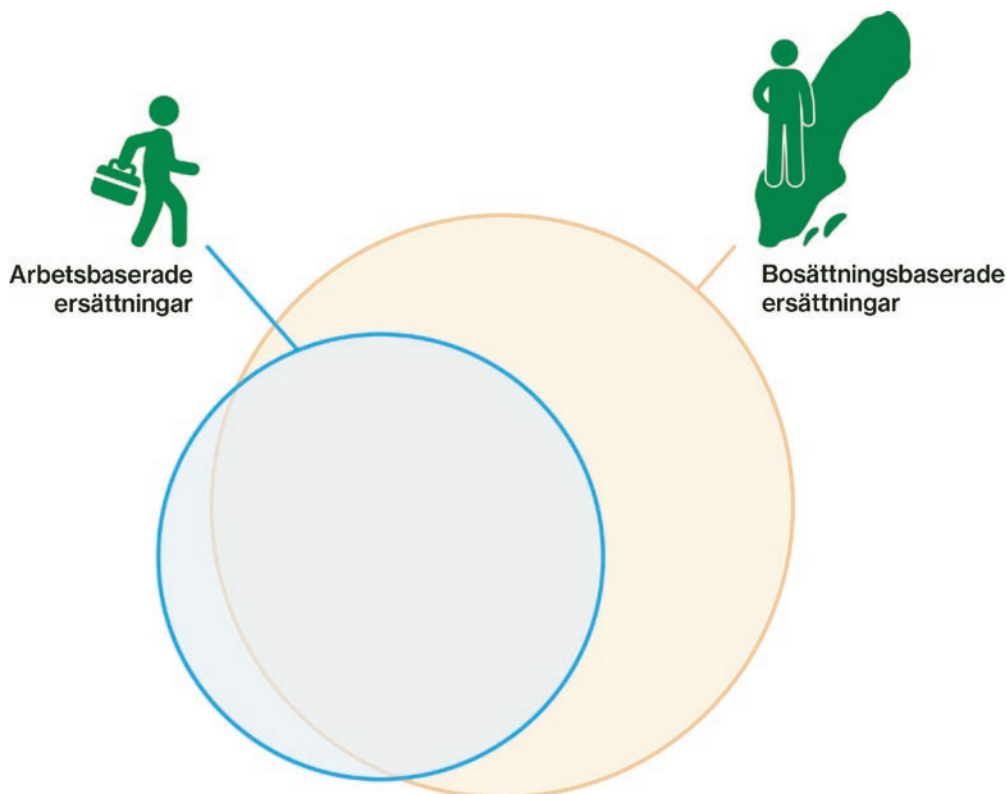
Socialförsäkringens mottagare

Den svenska socialförsäkringen omfattar i stort sett alla som bor eller arbetar i Sverige. Försäkringen är en viktig del av de offentliga trygghetsystemen och har stor betydelse, inte bara för enskilda, hushåll och företag, utan för hela samhällsekonomin.

Socialförsäkringen är arbets- och bosättningsbaserad

I Sverige är en person försäkrad enligt det svenska socialförsäkringssystemet om hen bor eller arbetar i landet. En person kan genom att bo eller arbeta i Sverige ha rätt till försäkringar och bidrag

som är arbets- eller bosättningsbaserade. I stort sett alla som bor eller arbetar i Sverige omfattas av den svenska socialförsäkringen.

De flesta omfattas både av den arbetsbaserade och den bosättningsbaserade delen av den svenska socialförsäkringen.

Bosättningsbaserade ersättningar

För att vara berättigad till den bosättningsbaserade delen av det svenska socialförsäkrings-systemet krävs att en person anses vara stadigvarande bosatt i Sverige.

Gemensamt för den bosättningsbaserade socialförsäkringen är att den ger ett grundskydd till personer som bor i Sverige. Flera av dessa ersättningar är utformade som bidrag snarare än

försäkringar. Skyddet består av olika grundersättningar som till exempel barnbidrag, bostadsbidrag och tandvårdsstöd. Här ingår även ersättningar som betalas med garantibelopp som föräldrapenning på lägstanivå och grundnivå, samt den del av aktivitets- och sjukersättning som betalas i form av garantiersättning.

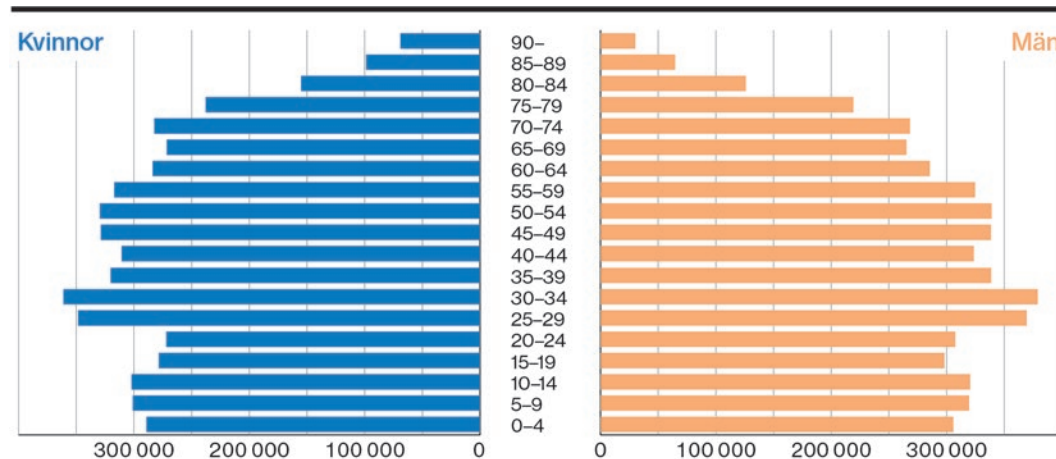
Arbetsbaserade ersättningar

En person som arbetar i Sverige är i regel försäkrad enligt det svenska socialförsäkringsystemet och är därmed berättigad till arbetsbaserade ersättningar. Det gäller oavsett om hen är bosatt i Sverige eller kommit till Sverige för att arbeta utan att vara bosatt i landet. Även en person som lämnar Sverige för arbete i ett annat land kan under vissa omständigheter omfattas av den svenska socialförsäkringen såsom utsända arbetare och diplomater.

Arbetsbaserade ersättningar är huvudsakligen utformade som försäkringar där inbetalade

sociala avgifter ger ett försäkringsskydd mot förlorad arbetsinkomst. Exempel på arbetsbaserade ersättningar är sjukpenning och inkomstrelaterad aktivitets- eller sjukersättning, som kan bli aktuella i de fall en försäkrad har fått en minskad inkomst på grund av en sjukdom som begränsat arbetsförmågan. Andra exempel på arbetsbaserade ersättningar är de som kopplas till minskad inkomst för att en person väntar eller har barn, som graviditetspenning, föräldrapenning på sjukpenningnivå och tillfällig föräldrapenning.

■ Sveriges befolkning efter ålder år 2020

Källa: SCB

I slutet av år 2020 hade Sverige en befolkning på drygt 10,4 miljoner invånare. Av dem var knappt 5,9 miljoner i den åldersgrupp (20–64 år) som i huvudsak tar del av de delar av socialförsäkringen som Försäkringskassan administrerar. Det gäller ersättningar som riktar sig till barnfamiljer, sjuka och personer med funktionsnedsättning.

Vissa av ersättningarna som betalas ut till personer som är mellan 20 och 64 år kommer indirekt även äldre och yngre till del. Barnbidrag, vårdbidrag och underhållsstöd är exempel på ersättningar som betalas ut till föräldrar för deras barn. Ett exempel på en försäkring som kommer äldre

till del är närståendepenning. Mottagaren av den ersättningen är vanligtvis under 64 år, men den som mottagaren får ersättning för att vårda är ofta över 64 år gammal.

Några ersättningar betalas ut till personer som är äldre än 64 år. Sjukpenning kan till exempel betalas ut till förvärvsarbetande personer även efter att de fyllt 65 år. Andra exempel är de ersättningar som är riktade till personer med funktionsnedsättning, där mottagaren har rätt att behålla exempelvis handikapp- och assistansersättning efter 65-årsdagen förutsatt att hen beviljats ersättning före 64 års ålder.

■ Antal försäkrade i åldrarna 19–64 år, samt andel försäkrade med sjukpenninggrundande inkomst i början av år 2020

Födelseregion	Antal försäkrade 19–64 år ¹			Andel med sjukpenninggrundande inkomst ² , procent		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Sverige	2 186 205	2 298 182	4 484 387	91	90	91
Norden utom Sverige	54 614	44 255	98 869	85	83	84
EU 28 utom Norden	104 747	107 449	212 196	86	87	87
Övriga Europa	85 046	74 868	159 914	84	88	86
Afrika söder om Sahara	67 601	66 679	134 280	80	81	80
Asien utom Mellanöstern	114 562	77 054	191 616	80	84	82
Mellanöstern, Nordafrika och Turkiet	181 575	215 013	396 588	76	82	79
Nordamerika	12 931	13 516	26 447	82	83	83
Sydamerika	28 742	26 541	55 283	86	88	87
Oceanien	1 408	2 632	4 040	81	85	84
Samtliga	2 837 431	2 926 189	5 763 620	89	89	89

¹ Skattat antal personer som omfattas av den svenska socialförsäkringen i åldersgruppen 19–64 år bygger på uppgifter om antal folkbokförda tillsammans med en skattning av antal personer som har haft rätt till arbetsbaserade ersättningar trots att de inte varit folkbokförda i Sverige under året.

² Försäkrade som förväntas ha en sjukpenninggrundande inkomst skattas här genom de personer som har en pensionsgrundande inkomst (PGI) på minst 24 procent av prisbasbeloppet (exklusive de som har inkomstrelaterad aktivitets- eller sjukersättning, samt exklusive de som saknar sjukpenninggrundande inkomst och därför får föräldrapenning på garantinivå).

Det saknas exakta uppgifter om hur många som omfattas av den svenska socialförsäkringen. Det finns heller inga uppgifter om hur många som har en sjukpenninggrundande inkomst. Att det är så beror på att bedömningen om huruvida en person omfattas av den svenska socialförsäkringen, samt om hen har en sjukpenninggrundande inkomst, utreds först när personer ansöker om en ersättning. Det skattade antalet försäkrade är därför ett mått på potentiella mottagare av socialförsäkringens arbets- och bosättningsbaserade delar. På motsvarande sätt visar andelen försäkrade med sjukpenninggrundande inkomst en skattning av hur stor del av de försäkrade som omfattas av de arbetsbaserade delarna av socialförsäkringen.

Av det skattade antalet försäkrade är 78 procent inrikes födda och 22 procent utrikes födda.

Andelen personer som förväntas ha en sjukpenninggrundande inkomst är högre bland inrikes födda jämfört med utrikes födda. Bland inrikes födda beräknas 91 procent ha möjlighet att få arbetsbaserade ersättningar som till exempel sjukpenning, graviditetspenning och tillfällig föräldrapenning. Bland försäkrade kvinnor och män födda i Mellanöstern, Nordafrika och Turkiet skattas 76 respektive 82 procent ha en sjukpenninggrundande inkomst. Den främsta förklaringen till att en lägre andel av de utrikes födda förväntas ha en sjukpenninggrundande inkomst är att utrikes födda i allmänhet har en sämre arbetsmarknadsanknytning jämfört med inrikes födda, men dessa skillnader minskar med vistelsetiden i Sverige.

Regler 2020

Försäkrade som har rätt till en sjukpenninggrundande inkomst (SGI) är de som genom förvärvsarbete beräknas tjäna minst 24 procent av prisbasbeloppet under ett år. Under 2020 motsvarar det en inkomst på 11 300 kronor. För att en inkomst ska vara sjukpenninggrundande måste den komma från arbete som kan antas vara minst sex månader i följd eller vara årligen återkommande. I vissa fall kan försäkrade ha en sjukpenninggrundande inkomst som baseras

på tidigare års arbetsinkomster (det kallas för att SGI är skyddad). Att ha rätt till en SGI är en grundförutsättning för att vara berättigad till vissa arbetsbaserade ersättningar som sjukpenning, graviditetspenning, föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Bedömningen om huruvida en försäkrad har en SGI görs först när hen ansöker om denna typ av arbetsbaserade ersättningar.

Antal personer som har fått olika typer av ersättningar under 2020

Ersättning	Kvinnor	Män	Samtliga
Tandvård	1 973 411	1 730 540	3 704 031
Barnbidrag	1 112 390	497 191	1 609 581
Tillfällig föräldrapenning	499 452	450 154	949 606
Föräldrapenning	462 538	394 511	857 049
Sjukpenning	421 261	258 415	679 676
Bostadsbidrag	173 275	102 002	275 277
Sjukersättning	149 059	105 060	254 119
Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning	115 162	129 404	244 566
Underhållsstöd	121 306	25 109	146 415
Vårdbidrag, omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning för barn	58 337	13 203	71 540
Handikappersättning och merkostnadsersättning för vuxna	32 489	28 598	61 087
Etableringsersättning	24 511	16 334	40 845
Aktivitetsersättning	16 826	19 450	36 276
Graviditetspenning	24 552	0	24 552
Arbetskadetilivränta	10 769	12 392	23 161
Närståendepenning	10 859	4 223	15 082
Assistansersättning	6 570	7 960	14 530
Rehabiliteringspenning	6 530	3 250	9 780
Bilstöd	542	646	1 188

Det statliga tandvårdsstödet är den ersättning som betalas ut till flest personer. Drygt 3,7 miljoner personer fick ta del av tandvårdsstödet under år 2020, vilket utgör 36 procent av hela Sveriges befolkning.

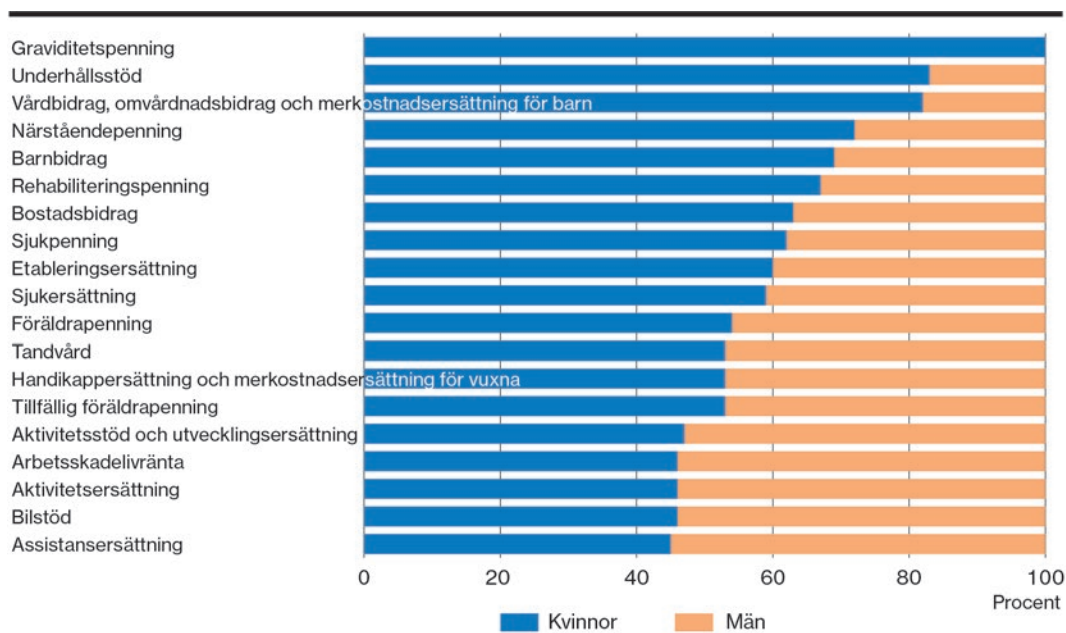
En annan ersättning med många mottagare är barnbidraget. Drygt 1,6 miljoner personer mottog barnbidrag under år 2020, vilket motsvarar 16 procent av Sveriges befolkning.

Både tandvårdsstödet och barnbidraget är bosättningsbaserade ersättningar som inte är

behovsprövade. För att få ta del av dessa ersättningar behöver den försäkrade inte ansöka om dem. Försäkringskassan betalar tandvårdsstödet direkt till vårdgivaren, som drar av det från räkningen i samband med tandvårdsbesöket. Barnbidrag betalas automatiskt ut till föräldrar som bor och har barn i Sverige.

Uppgifter om utgifter per ersättning redovisas på sidan 15 och mer statistik om de olika ersättningarna presenteras i kommande kapitel.

Könsfördelning bland mottagare av ersättningar under 2020

För flera ersättningar är det en ojämn könsfördelning bland mottagarna. Särskild ojämn fördelning är det i de bidrag och stöd som betalas ut till barnfamiljer. Av mottagarna av vårdbidrag och omvårdnadsbidrag år 2020 var 82 procent kvinnor och 18 procent män, motsvarande siffror för underhållsstöd var 83 procent kvinnor och 17 procent män.

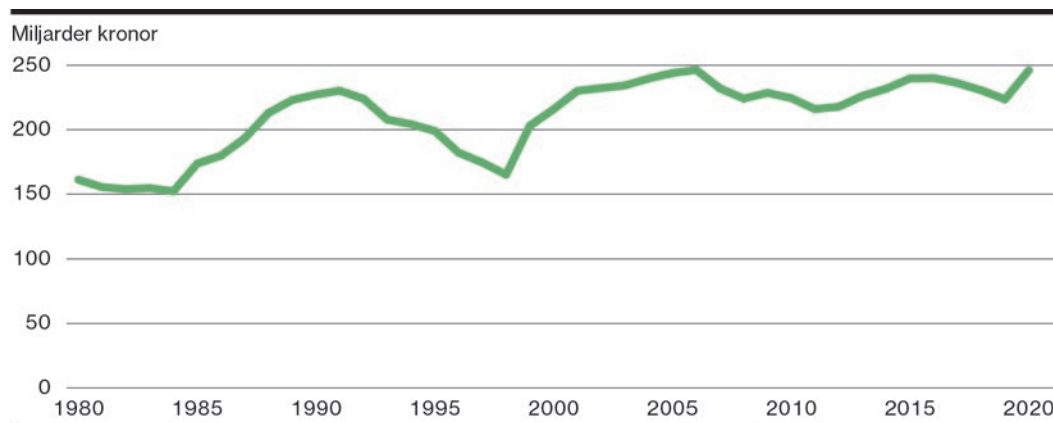
Ersättningar som tandvård, tillfällig föräldrapenning och aktivitetsstöd har en mer jämn könsfördelning vad gäller antalet mottagare. Dit hör

även föräldrapenning där 54 procent av mottagarna under år 2020 var kvinnor och 46 procent var män. Att det är lika många kvinnor och män som har fått en utbetalning behöver dock inte innebära att kvinnor och män har nyttjat ersättningen jämnt. Antalet utbetalade dagar och belopp kan vara ojämn även om andelen mottagare är jämn. Vad gäller exempelvis föräldrapenning är det stor skillnad mellan andelen som har fått en utbetalning och andelen dagar som utbetalats till kvinnor och män (se vidare på sidan 21).

Socialförsäkringens utgifter

I kapitlet redovisas utgifter för de ersättningar inom den svenska socialförsäkringen som under år 2020 administrerades av Försäkringskassan. Det är i huvudsak ersättningar som betalas ut till barnfamiljer, sjuka och personer med funktionsnedsättning.

■ Socialförsäkringens utgifter (exklusive administration) i 2020 års priser

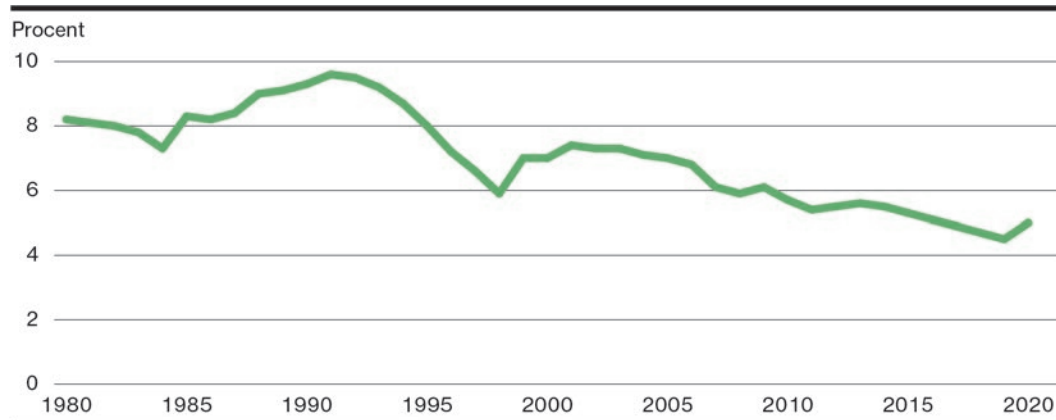

År 2020 var socialförsäkringens utgifter för de ersättningar som administreras av Försäkringskassan 246 miljarder kronor. Administrationskostnaden uppgick till cirka 9,9 miljarder kronor, vilket ger en total utgift på knappt 256 miljarder kronor. Sedan år 1980 har utgifterna (i fasta priser) ökat med 52 procent.

Mellan åren 1992 och 1998 minskade utgifterna, främst på grund av regeländringar, såsom sänkta ersättningsnivåer samt införande av sjuklöneperiod och karensdag i sjukförsäkringen. Utgifterna ökade sedan kraftigt på grund av

snabbt stigande utgifter inom sjukförsäkringen. År 1999 infördes även en statlig ålderspensionsavgift som innebär att staten betalar in pensionsrätt för personer med till exempel sjukpenning och föräldrapenning. Under några år från och med 2006 minskade utgifterna, vilket främst berodde på minskade kostnader för sjukpenning och sjukersättning. Mellan åren 2011 och 2020 ökade utgifterna för sjukpenning igen. Den markanta ökningen mellan 2019 och 2020 beror nästan uteslutande på ökade socialförsäkringsutgifter knutna till pandemiutbrottet av covid-19.

■ Socialförsäkringens utgifter (exklusive administration) i förhållande till bruttonationalprodukten (BNP)

Utbetalningarna från socialförsäkringen står för en betydande del av samhällsekonomin. I förhållande till BNP har utgifterna för socialförsäkringen minskat över tid. År 2019 motsvarade utgifterna för socialförsäkringen 4,4 procent av

BNP, vilket är den lägsta nivån under de senaste 40 åren. Under 2020 ökade dock andelen till 5 procent av BNP. Ökningen beror nästan uteslutande på ökade socialförsäkringsutgifter till följd av pandemin.

■ Socialförsäkringens utgifter 2018–2020 i miljoner kronor (löpande priser)

Utgifter per utgiftsområde/förmån, miljoner kronor ¹	2018	2019	2020
<i>Ekonomisk trygghet för familjer och barn</i>			
Föräldrapenning	35 121	35 795	35 469
Tillfällig föräldrapenning	8 116	8 081	9 975
Graviditetspenning	677	672	681
Barnbidrag	31 722	33 175	33 326
Bostadsbidrag till barnfamiljer och ungdomar	4 574	4 606	5 284
Vårdbidrag och omvårdnadsbidrag ²	4 072	3 972	3 960
Underhållsstöd	2 593	2 700	2 636
Adoptionsbidrag	14	14	9
Totalt	86 890	89 015	91 340
<i>Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning</i>			
Sjukpenning	36 156	35 969	41 152
Rehabiliteringsersättningar	1 034	891	799
Närståendepenning	189	186	180
Boendetillägg	165	200	224
Ersättning för höga sjuklönekostnader	954	1 090	17 675
Tandvård	6 449	6 635	5 956
Sjukvård i internationella förhållanden	493	518	495
Aktivitets- och sjukersättning	40 676	39 037	37 551
Bostadstillägg	5 130	5 072	5 060
Handikappersättning och merkostnadsersättning ³	1 343	1 304	1 300
Arbets-skadeersättning ⁴	2 811	2 677	2 567
Bilstöd	100	143	136
Assistansersättning	25 308	24 175	23 528
Bidrag för hälso- och sjukvården	1 354	1 254	883
Bidrag för sjukskrivningsprocessen	1 238	1 134	1 198
Medicinsk service	53	55	55
Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	39	38	37
Smittbärapenning ⁵	0,2	5	127
Totalt	123 492	120 383	138 924
<i>Annan utbetalning</i>			
Aktivitetsstöd och Utvecklingsersättning	11 190	10 568	13 474
Etableringsersättning	4 925	3 563	2 291
Familjebidrag VPL	26	25	24
Totalt	16 140	14 156	15 789
Administration	9 265	9 674	9 880
Totalt	235 787	233 228	255 932

¹ Statlig ålderspensionsavgift är inkluderad i utgifterna för de ersättningar där sådan ingår.

² Fr o m 2019 ingår förutom vårdbidrag även omvårdnadsbidrag.

³ Fr o m 2019 ingår förutom handikappersättning även merkostnadsersättning.

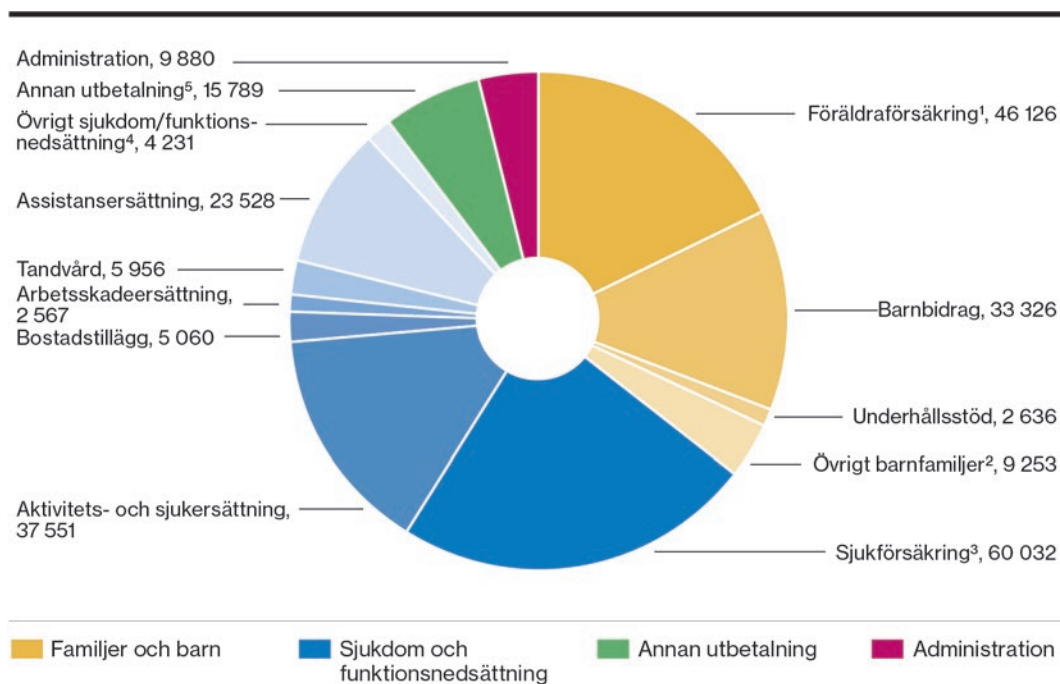
⁴ Innehåller utgifter för fordran på SWEDINT.

⁵ År 2018 ingår endast statlig ålderspensionsavgift för smittbärapenning. År 2019 inkluderas även smittbärapenning, som Försäkringskassan tagit över från Folkhälsomyndigheten.

Socialförsäkringens utgifter exklusive administration har ökat med knappt 9 procent mellan åren 2018 och 2020. Utgifterna för Ekonomisk trygghet för familjer och barn har ökat med 5 procent under perioden, vilket bland annat förklaras av löneökningar och att antalet barn i befolkningen ökar. Utgifterna för Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

har ökat med 12 procent under perioden, där hela ökningen skett mellan 2019 och 2020, främst till följd av pandemin. Sjukpenning och ersättning för höga sjuklönekostnader står för större delen av ökningen. Utgifterna för kategorin Annan utbetalning har minskat med 2 procent, vilket främst beror på att utgifterna för etableringsersättning har minskat under perioden.

Utgifternas fördelning 2020 i miljoner kronor

¹ Föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning.

² Bostadsbidrag, vårdbidrag, omvårdnadsbidrag och adoptionsbidrag.

³ Sjukpenning, rehabiliteringsersättningar, närståendepenning, boendetillägg och ersättning för höga sjuklönekostnader.

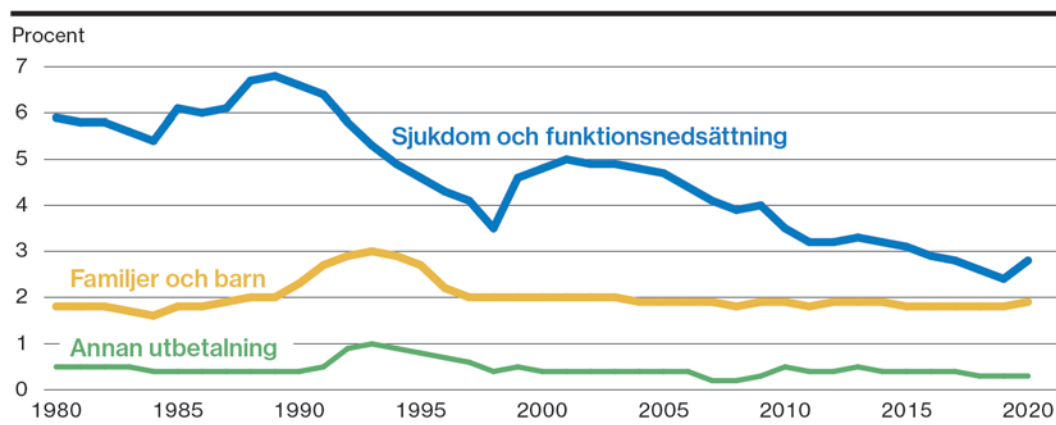
⁴ Sjukvård i internationella förhållanden, merkostnadsersättning och handikappersättning, bilstöd, bidrag till hälso- och sjukvård, bidrag till sjukskrivningsprocessen, medicinsk service, ersättning inom det statliga personskadeskyddet och smittbärrpenning.

⁵ Aktivitetsstöd, etableringsersättning och familjebidrag VPL (värnpliktiga).

Lite mer än hälften av socialförsäkringens utgifter (54 procent eller cirka 139 miljarder kronor) gick till sjuka och personer med funktionsnedsättning. Drygt en tredjedel av utgifterna (36 procent eller cirka 91 miljarder kronor) gick till barnfamiljer och ungdomshushåll. Utöver det gjordes

utbetalningar till vissa andra ersättningar inom arbetsmarknadsområdet (6 procent eller knappt 16 miljarder kronor). Resterande del bestod av utgifter för administration (4 procent eller knappt 10 miljarder kronor).

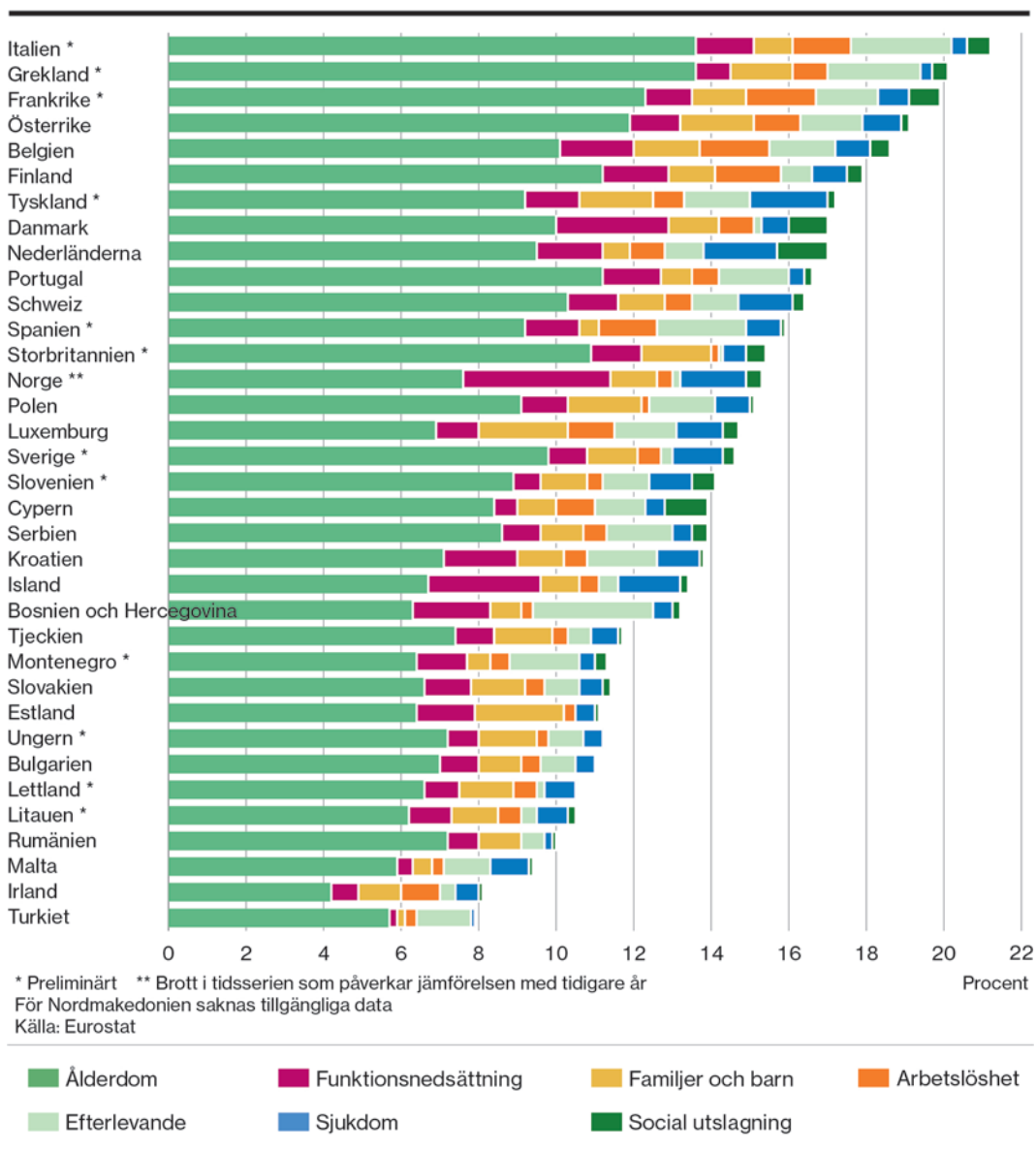
Utgiftsområden i förhållande till BNP

Utgifterna för sjukdom och funktionsnedsättning ökade under senare delen av 1980-talet, men sjönk därefter från knappt 7 procent av BNP år 1989 till knappt 4 procent av BNP år 1998. Nedgången berodde bland annat på minskad sjukfrånvaro, införande av sjuklöneperioden, sänkning av ersättningsnivåer, samt att landstingen fick ta över kostnadsansvaret för läkemedel. Mellan 1998 och 2003 steg utgifterna i förhållande till BNP på grund av den ökade sjuk-

frånvaron. Därefter har utgifterna återigen minskat, fram till 2020, då de ökade igen. Ökningen under år 2020, från 2,4 till 2,8 procent av BNP, beror nästan uteslutande på pandemiutbrottet. Ersättningar till familjer och barn ökade i förhållande till BNP i början av 1990-talet, på grund av stora barnkullar. Under andra hälften av 1990-talet sjönk återigen utgifterna i förhållande till BNP och har därefter legat på en stabil nivå kring 2 procent av BNP.

■ Offentliga transfereringar i förhållande till BNP år 2018 i Sverige och andra europeiska länder

Offentliga transfereringar innefattar förutom socialförsäkringen även arbetslöshetsersättning och ekonomiskt bistånd. Sveriges andel offentliga transfereringar till hushåll i förhållande till BNP är i nivå med EU-genomsnittet. Det finns stora skillnader i hur olika länder använder sig av

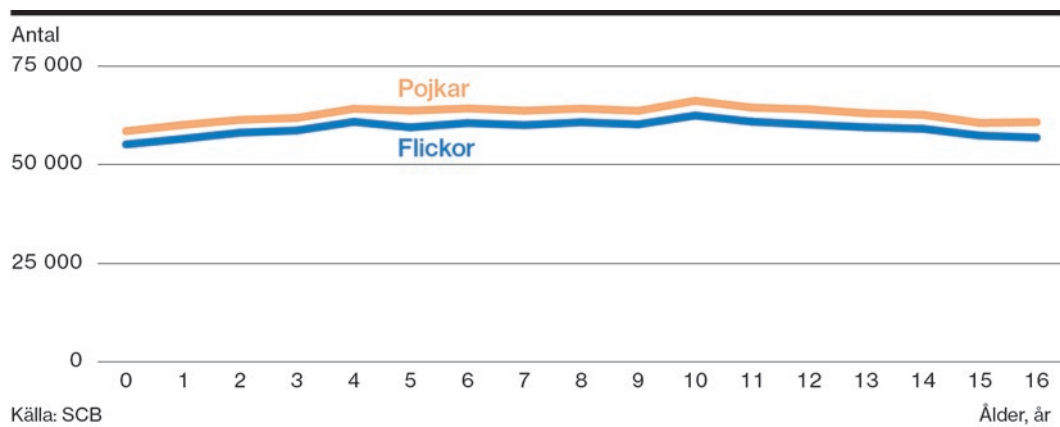
offentliga transfereringar och direkta tjänster för att möta behoven inom socialförsäkringssystemet. Exempel på direkta tjänster är skattereduktioner och subventionerade förskoleplatser, som inte ingår i denna sammanställning.

Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Barnbidrag

Barnbidragen ska utjämna de ekonomiska villkoren mellan familjer med och utan barn.

■ Antal barn i december 2020

I december 2020 fanns det totalt drygt 2 073 000 barn i åldrarna 0–16 år, 1 067 000 pojkar. Jämfört med år 2019 ökade antalet barn med knappt 0,5 procent.

■ Barnbidrag i december 2020

Ålder	Antal mottagare		Andelen mottagare med flerbarnstillägg ¹	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-19	1 990	1 813	3,3	0,1
20-24	18 837	4 843	25,5	14,1
25-29	97 821	41 274	44,2	28,3
30-34	206 866	110 095	61,4	39,4
35-39	233 868	123 233	72,4	45,5
40-44	230 239	92 034	65,8	44,7
45-49	180 409	54 481	43,9	40,8
50-54	73 283	24 409	22,7	34,7
55-	16 594	14 389	10,1	27,9
Samtliga	1 059 907	466 571	56,0	40,2

¹ Tabellen redovisar föräldrar som får flerbarnstillägg för barn med allmänt barnbidrag eller förlängt barnbidrag. Flerbarnstillägg för barn med studiehjälp ingår inte i statistiken. Andelen mottagare med flerbarnstillägg är därför lågt skattad.

Drygt 1,5 miljoner föräldrar mottog allmänt barnbidrag, flerbarnstillägg eller förlängt barnbidrag i december 2020. Sedan lagändringen om delat barnbidrag trädde i kraft 2014 har andelen kvinnor som mottar ersättningen minskat från 88 till

69 procent och andelen män på motsvarande sätt ökat från 12 till 31 procent. Andelen av mottagarna som fick flerbarnstillägg var 56 procent för kvinnor och drygt 40 procent för män. År 2020 betalades det ut drygt 33,3 miljarder kronor i barnbidrag.

Regler 2020

Med barnbidrag menas allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag och flerbarnstillägg. Föräldrar har rätt till allmänt barnbidrag för barn som är bosatta i Sverige till och med det kvartal då barnet fyller 16 år. Därefter kan föräldern få förlängt barnbidrag om barnet går i grundskolan eller i särskola. För barn födda före den 1 mars 2014 betalas hela barnbidraget ut till en av vårdnadshavarna. Om barnet bor växelvist hos båda föräldrarna betalas barnbidraget med hälften till vardera föräldern efter anmälan av någon av dem, om föräldern gör sannolikt att det finns ett växelvist boende. Föräldrar till barn födda den 1 mars 2014 eller senare, som har gemensam

vårdnad, får delat barnbidrag. Det innebär att de får 625 kronor var per månad när månadsbeloppet är 1 250 kronor. Föräldrarna har möjlighet att ändra vem barnbidraget betalas till.

En förälder som har allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag eller studiehjälp från CSN för två eller fler barn får också flerbarnstillägg. Barnbidraget är skattefritt. År 2020 var barnbidraget 1 250 kronor per barn och månad. Flerbarnstillägget år 2020 var 150 kronor per månad för andra barnet, 730 kronor för tredje barnet, 1 740 kronor för det fjärde barnet och 1 250 för varje ytterligare barn.

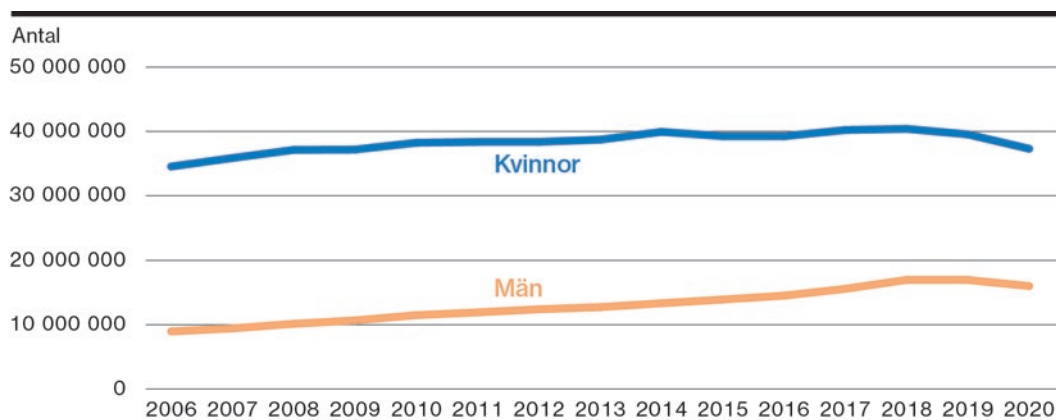
	Månadsbelopp år 2020, kronor			Årsbelopp år 2020, kronor
	Barnbidrag	Flerbarnstillägg	Totalt	
1 barn	1 250	-	1 250	15 000
2 barn	2 500	150	2 650	31 800
3 barn	3 750	730	4 480	53 760
4 barn	5 000	1 740	6 740	80 880

Från och med det femte barnet lämnas flerbarnstillägg med ytterligare 1 250 kronor per barn och månad.

Föräldrapenning

Föräldrapenningen ska underlätta för föräldrar att kombinera föräldraskap med arbete eller studier.

Dagar med föräldrapenning

I början av 2000-talet ökade antalet födda barn och likaså de uttagna dagarna med föräldrapenning. Sedan dess har flera förändringar i regelverket gjorts, gällande bland annat antal ersatta dagar och ersättningsnivåns storlek. År 2020

betalades det ut drygt 53 miljoner dagar med föräldrapenning, varav 70 procent till kvinnor. Mäns uttag av dagar har ökat sedan 2006, från 21 procent av de utbetalade dagarna år 2006 till 30 procent under år 2020.

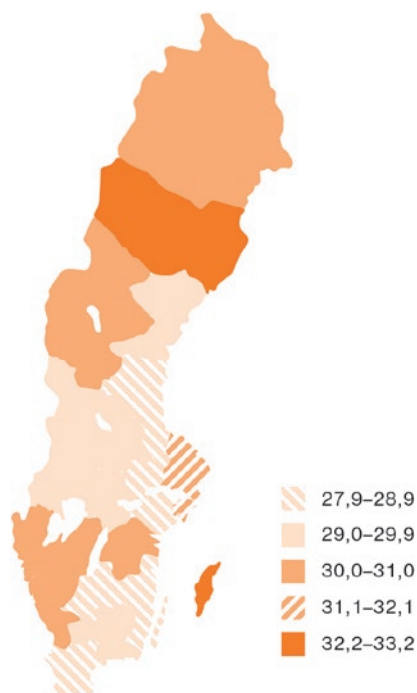
Föräldrapenning år 2020

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-19	731	36	164	79	249	261
20-24	15 370	3 259	142	52	367	556
25-29	76 900	34 185	113	45	522	684
30-34	147 360	98 825	90	46	593	728
35-39	129 341	115 802	68	42	596	722
40-44	70 921	84 464	48	36	559	689
45-49	19 760	40 294	33	33	522	662
50-54	1 999	12 664	34	33	516	641
55-	156	4 982	41	37	471	620
Samtliga	462 538	394 511	81	41	558	704

Av totalt drygt 32 miljarder kronor som betalades ut i föräldrapenning under år 2020 gick 65 procent till kvinnor och 35 procent till män. Av mottagarna var 54 procent kvinnor och 46 procent män. För både kvinnor och män var det genomsnittliga antalet utbetalda dagar färre i de äldre åldersklasserna. Det beror bland annat på att unga föräldrar oftare har yngre barn och att föräldrarna oftast tar ut större delen av föräldrapenningdagarna när barnet är yngre.

Det genomsnittliga ersatta dagbeloppet för män var 26 procent högre än för kvinnor, vilket bland annat beror på skillnaden i mäns och kvinnors arbetsinkomster och i uttag av föräldrapenning. Kvinnor tog exempelvis ut föräldrapenning på grundnivå i större utsträckning än män, vilket ger en lägre dag ersättning.

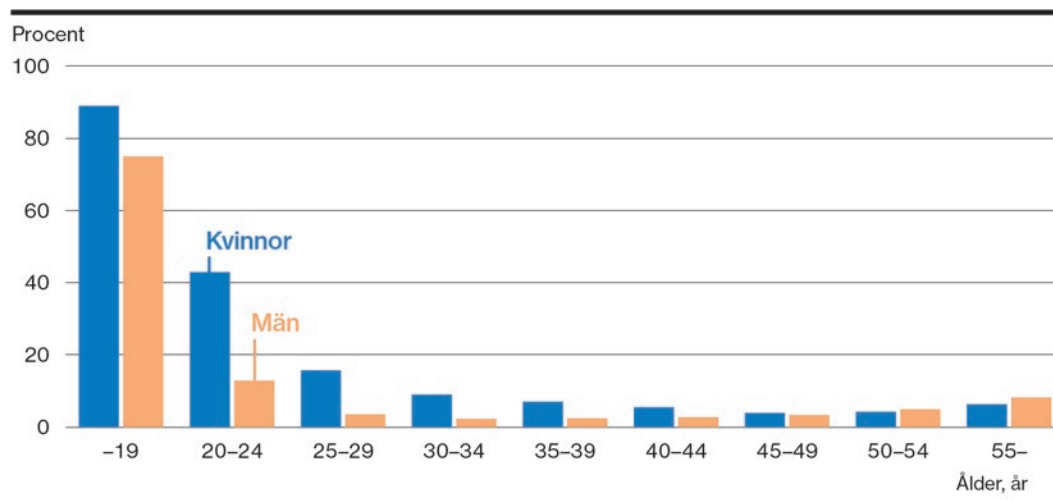
Mäns andel av föräldrapenningdagarna efter län år 2020

Av alla dagar med föräldrapenning som betalades ut under år 2020 tog männen ut 30 procent. Andelen var högst i Västerbottens län, drygt 33 procent, och lägst i Skåne län, knappt 28 procent. Inom många av länen var spridningen mellan olika kommuner stor.

Mäns andel av föräldrapenningdagarna är beroende av hur många föräldrapenningdagar kvinnor tar ut. Detta innebär att trots att det finns skillnader i andel mellan två län så kan mäns genomsnittliga uttag per barn vara detsamma, skillnaden i andel beror då på att kvinnors uttag varierar mellan länen.

Andel mottagare av föräldrapenning på grundnivå år 2020

Andelen föräldrar som enbart tar ut föräldrapenning på grundnivå sjunker med stigande ålder fram till 50 års ålder, då andelen åter börjar öka.

I åldersgruppen 19 år eller yngre tog 90 procent av kvinnorna och 75 procent av männen enbart ut

föräldrapenning på grundnivå år 2020. Antalet mottagare av föräldrapenning i den yngsta åldersgruppen är dock få.

■ Föräldrapenning på grundnivå samt genomsnittlig ersättning oavsett nivå efter födelseregion år 2020

Föräldrars födelseregion	Andel mottagare enbart grundnivå, procent		Medelbelopp (oavsett ersättningsnivå), kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Sverige	2,7	0,6	616	727
Norden utom Sverige	6,1	1,9	625	717
EU 28 utom Norden	9,2	1,8	571	717
Övriga Europa	13,2	2,6	531	669
Afrika Söder om Sahara	48,8	11,2	351	584
Asien utan Mellanöstern	30,3	6,9	447	651
Mellanöstern, Nordafrika och Turkiet	43,4	12,4	388	575
Nordamerika	12,6	3,4	560	680
Sydamerika	12,0	2,6	539	651
Oceanien	7,9	2,6	642	708
Samtliga	10,1	3,0	558	704

Under 2020 var det 10 procent kvinnor och 3 procent män som enbart tog ut föräldrapenning på grundnivå eftersom de inte uppfyllde kraven för att få inkomstrelaterad föräldrapenning. Andelen var lägst bland föräldrar födda i Sverige. Det var mer vanligt bland kvinnor än bland män att enbart ta ut föräldrapenning på grundnivå, oavsett födelseregion.

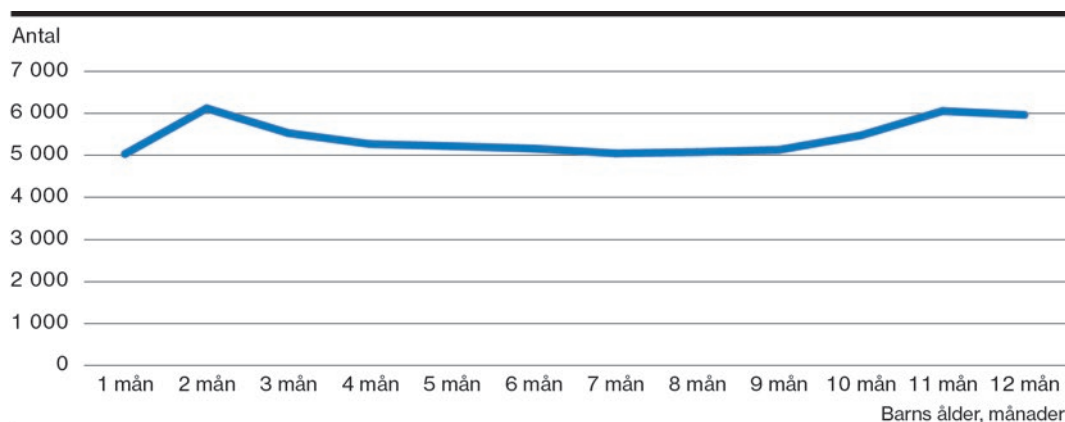
Inrikes födda föräldrar hade högre genomsnittlig ersättning per dag jämfört med föräldrar födda i ett annat land än Sverige. Kvinnor hade, oavsett födelseregion, i genomsnitt lägre ersättning per dag jämfört med mäns ersättning.

■ Antal mottagare av dubbeldagar år 2020

Ålder	Antal mottagare
-19	66
20-24	3 094
25-29	16 819
30-34	26 679
35-39	15 510
40-44	5 339
45-49	1 248
50-54	310
55-	146
Samtliga	69 211

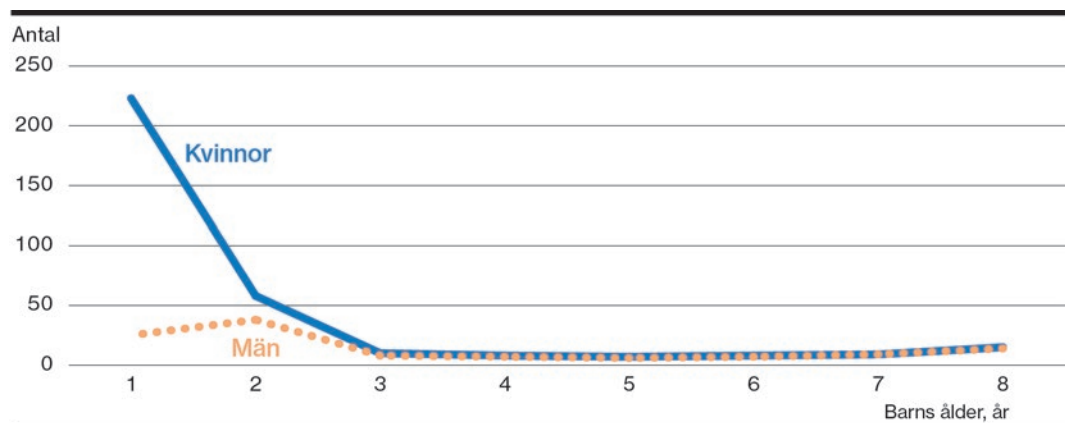
Under barnets första levnadsår kan båda föräldrarna ta ut föräldrapenning samtidigt i högst 30 dagar, dessa dagar kallas dubbeldagar. Flest mottagare av dubbeldagar är i åldern 30-34 år. De föräldrar som använt dubbeldagar har en yngre medelålder än de föräldrar som använt annan föräldrapenning. Det beror främst på att dubbeldagar endast kan tas ut innan barnet fyller 1 år och att föräldrarna därför är yngre jämfört med föräldrar som tar ut annan föräldrapenning.

■ Antal barn där föräldrarna har tagit ut dubbeldagar år 2020

Totalt togs det ut dubbeldagar för drygt 35 300 barn år 2020. Användandet av dubbeldagar är som högst när barnen är 2 månader och i slutet av deras första levnadsår.

■ Genomsnittligt antal uttagna dagar med föräldrapenning vid olika åldrar för barn födda år 2012

Föräldrar har möjlighet att ta ut föräldrapenning fram till dess att barnet har fyllt 8 år eller gått ut det första skolåret om barnet är fött före 2014. Föräldrar till barn födda 2014 eller senare kan ta ut föräldrapenning fram till den dagen barnet fyller 12 år. För de

barn som föddes år 2012 och fyllde 8 år 2020 togs de allra flesta föräldrapenningdagarna ut under barnets första levnadsår och då främst av kvinnor. Från det att barn är 3 år gamla är skillnader i antalet uttagna dagar för kvinnor och män minimala.

■ Barn för vilka föräldrar har tagit ut föräldrapenning år 2020

Ålder	Antal barn		Andel barn	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0	47 675	50 781	87	87
1	55 138	58 548	98	97
2	46 251	48 706	80	79
3	41 903	44 303	71	72
4	41 935	44 359	69	69
5	28 829	30 984	48	49
6	28 820	30 913	48	48
7	35 836	38 047	60	60
8	34 894	37 189	57	58
Samtliga	361 281	383 830	68	68

För 87 procent av barn som föddes under år 2020 (0 år i tabellen) tog minst en förälder ut föräldrapenning under året. Från det att barnen är 2 år

minskar föräldrarnas uttag av föräldrapenning. Totalt utbetalades föräldrapenning för 68 procent av alla barn i åldrarna 0–8 år under år 2020.

Regler 2020

Föräldrar kan få föräldrapenning med anledning av ett barns födelse eller adoption under sammanlagt 480 dagar per barn. För 390 av dagarna är ersättningen relaterad till föräldrarnas inkomst. Det finns en grundnivå på 250 kronor per dag för föräldrar som inte uppfyller kraven för att få inkomstrelaterad ersättning eller har låga eller inga inkomster. För de resterande 90 dagarna får föräldern ersättning motsvarande en lägstanivå som är 180 kronor per dag för alla.

Föräldrar som har gemensam vårdnad om barnet har rätt till hälften var av det totala antalet föräldrapenningdagar. En förälder kan dock avstå från dagar med föräldrapenning till förmån för den andra föräldern med undantag för 90 dagar som är reserverade för vardera föräldern. Huvudregeln är att föräldrapenningförmåner inte får betalas ut till båda föräldrarna för samma barn och tid. Föräldrar har dock möjlighet att använda föräldrapenning samtidigt i högst 30 dagar under barnets första år. Försäkringskassan har valt att kalla det samtida uttaget av föräldrapenning för dubbeldagar.

Ersättningen kan tas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels dag. Föräldrapenning kan som regel tas ut tills barnet har fyllt 8 år eller har avslutat första skolåret. Ersättningen är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) och maximal ersättning baseras på 10 prisbasbelopp.

År 2020 motsvarade det en maximal ersättning på 1 006 kronor per dag.

Från den 1 januari 2014 infördes nya bestämmelser inom föräldrapenningen. Bestämmelserna tillämpas på barn födda 2014 och senare och innebär bland annat att antalet dagar på de olika ersättningsnivåerna fördelas jämnt mellan föräldrarna. De innebär också att tidsramen inom vilken föräldrapenning kan beviljas förlängs till dess barnet har fyllt 12 år, eller till den senare tidpunkt då barnet slutat femte klass. En annan förändring är att föräldrapenning bara kan betalas ut under högst 96 dagar för barn som har fyllt 4 år.

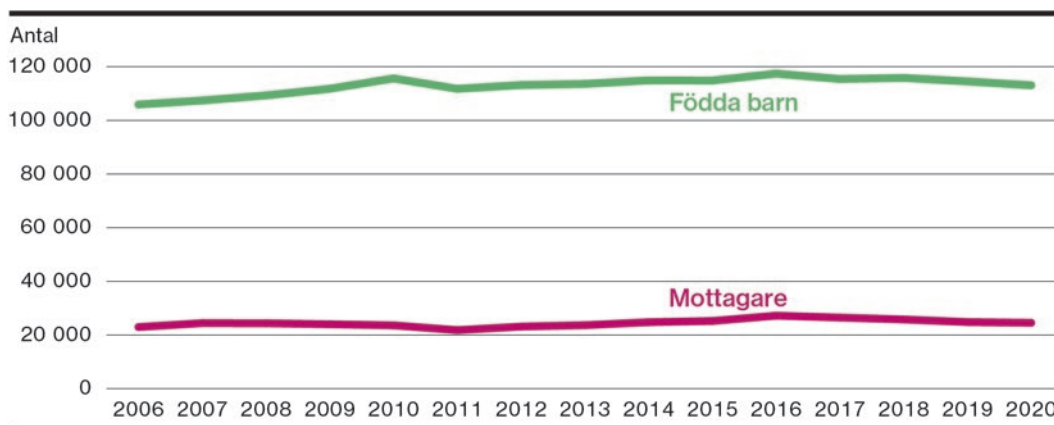
Från den 1 januari 2016 ökades antalet reserverade dagar för respektive förälder från 60 till 90 dagar. Detta gäller för barn födda den 1 januari 2016 eller senare. Det gäller också vid adoption där en förälder har fått barnet i sin vård den 1 januari 2016 eller senare.

Från den 1 juli 2017 infördes en begränsning inom föräldrapenningen för barn som blir bosatta i Sverige när det kommer från ett annat land utanför EU/EES eller Schweiz efter barnets första levnadsår. Om barnet är 1 år eller äldre när det bosätter sig i Sverige betalas föräldrapenning ut i högst 200 dagar för barnet. Om barnet är 2 år eller äldre när det bosätter sig i Sverige betalas föräldrapenning ut i högst 100 dagar för barnet.

Graviditetspenning

Genom graviditetspenning kan gravida kvinnor som inte kan fortsätta att förvärvsarbeta med anledning av att de har ett fysiskt ansträngande arbete eller har risker i arbetsmiljön få ersättning om de inte kan få andra uppgifter hos arbetsgivaren.

■ Graviditetspenning

Under senare delen av graviditeten har många kvinnor i någon omfattning ersättning från socialförsäkringen i form av graviditetspenning, sjuk-

penning eller föräldrapenning. Under perioden 2006–2020 har drygt var femte födsel föregåtts av graviditetspenning.

■ Graviditetspenning år 2020

Ålder	Antal mottagare	Antal dagar i medeltal	Medelbelopp kronor per dag
-24	1 932	42	564
25-29	9 423	42	615
30-34	8 879	41	628
35-39	3 448	42	628
40-44	826	41	636
45-	44	45	665
Samtliga	24 552	41	618

Under år 2020 betalades det ut knappt 626 miljoner kronor i graviditetspenning till drygt 24 500 kvinnor. Flest antal mottagare var i åldern 25–34 år,

vilket även är åldersgruppen där det är mest vanligt att kvinnor föder barn.

Regler 2020

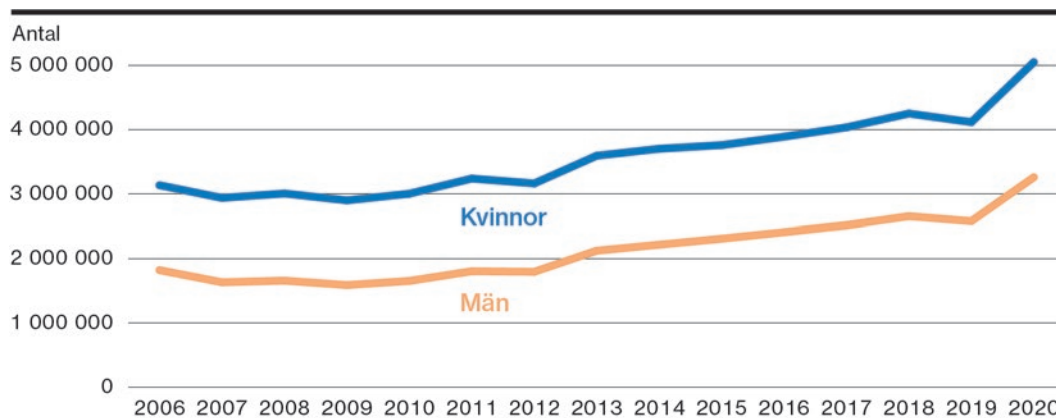
En gravid kvinna med ett fysiskt ansträngande arbete kan få graviditetspenning om arbetsgivaren inte kan omplacera henne till ett annat arbete som passar henne bättre under slutet av graviditeten. Graviditetspenning kan betalas ut under högst 50 dagar under de två sista månaderna av graviditeten. Finns det enligt arbetsmiljölagen förbud mot ett visst arbete under graviditeten har en kvinna rätt till

graviditetspenning för varje dag som förbudet gäller (vilket kan innebära hela graviditeten, dock betalas graviditetspenning aldrig ut för de tio sista dagarna innan beräknad förlossning). Ersättningen kan tas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels dag och är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten med ett tak på 7,5 prisbasbelopp.

Tillfällig föräldrapenning för vård av barn

Tillfällig föräldrapenning för vård av barn gör det möjligt för föräldrar eller närstående att få ersättning för att vara hemma från arbetet med sjuka barn.

Dagar med tillfällig föräldrapenning för vård av barn

Antalet dagar med tillfällig föräldrapenning för vård av barn var ganska stabilt fram till och med år 2012. År 2013 ökade antalet dagar och har fortsatt öka sedan dess för att nå nya höga nivåer pandemiåret 2020. Flera faktorer ligger bakom ökningen mellan år 2013 och 2018 och ökat antal barn i befolkningen är en viktig delförklaring. Dessutom har det blivit enklare att ansöka om ersättning vilket kan ha bidragit till ökningen. Den kraftiga ökningen år 2020 beror på att många förskolor och skolor under

pandemin skärpt bedömningen av barnens hälsotillstånd vilket innebär att barn hålls hemma under längre perioder och med mildare symptom.

Kvinnors och mäns andel av dagarna har endast förändrats marginellt under perioden. År 2006 tog kvinnor ut 63 procent och män 37 procent av dagarna. Motsvarande siffror för år 2020 var 61 procent för kvinnor och 39 procent för män. Totalt togs det ut 8,3 miljoner dagar år 2020, en ökning med 24 procent från 6,7 miljoner dagar år 2019.

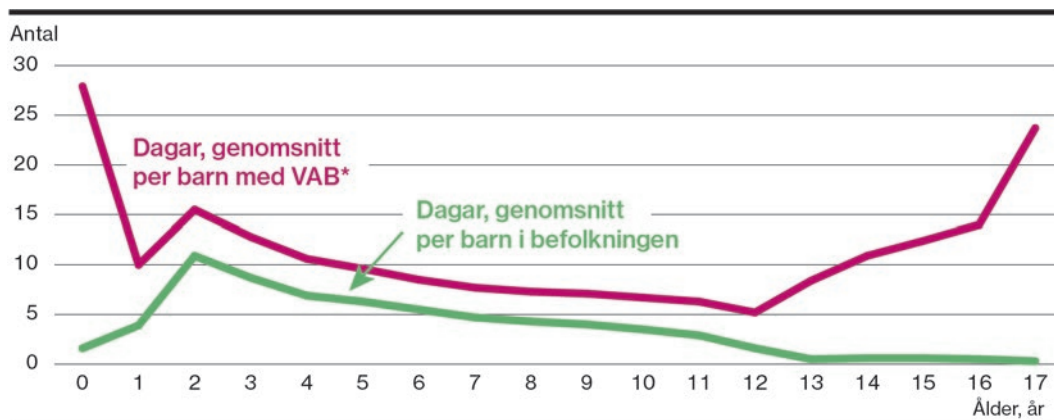
Tillfällig föräldrapenning för vård av barn år 2020

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	3 961	1 756	11,5	8,3	811	976
25-29	42 151	23 989	12,1	9,1	893	1 013
30-34	116 629	78 901	11,6	9,0	941	1 026
35-39	139 116	105 876	10,5	8,6	964	1 029
40-44	114 468	93 163	9,0	7,9	977	1 027
45-49	58 583	57 048	8,3	7,4	982	1 022
50-54	15 377	22 156	8,5	7,4	981	1 013
55-59	4 969	7 286	5,8	7,8	981	986
60-64	2 823	2 214	3,5	7,3	979	997
65-	399	347	3,1	6,5	987	928
Samtliga	498 476	392 736	10,1	8,3	954	1 024

Under år 2020 betalades det ut tillfällig föräldrapenning för vård av barn till drygt 891 000 personer, varav 56 procent var kvinnor och 44 procent var män. Totalt betalades det ut 8,1 miljarder kronor, varav 59 procent gick till kvinnor och

39 procent till män. I genomsnitt använde kvinnor drygt 10 dagar och män drygt 8,3 dagar under året, en markant ökning från drygt 8 dagar för kvinnor respektive knappt 7 dagar för män år 2019.

■ Genomsnittligt antal dagar med tillfällig föräldrapenning för vård av barn efter barnets ålder år 2020

* VAB står för tillfällig föräldrapenning för vård av barn.

Antalet dagar med tillfällig föräldrapenning för vård av barn per barn i befolkningen är som högst när barnen är i 2-årsåldern. Därefter sjunker antalet dagar med barnens stigande ålder.

För barn födda under 2020 (0 år i figuren) och för barn som är 12 år eller äldre är det genomsnitt-

liga antalet dagar per barn i befolkningen lågt. Däremot är det genomsnittliga antalet dagar per barn med ersättning högt i de åldrarna. Det beror på att ersättningen för dessa barn främst används för allvarligt sjuka barn.

■ Barn i åldern 0–11 år för vilka tillfällig föräldrapenning för vård av barn har utbetalats år 2020

Ålder	Antal barn		Andel av respektive åldersgrupp, procent	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0	2 834	3 743	5	6
1	22 258	24 223	39	40
2	40 972	43 654	70	71
3	39 594	42 260	67	68
4	39 800	42 399	65	66
5	38 692	42 445	65	66
6	38 868	41 513	64	65
7	36 865	39 605	61	62
8	35 881	38 457	59	60
9	33 890	36 322	56	57
10	32 215	34 777	52	52
11	27 808	30 355	46	47
Samtliga	389 677	419 753	54	55

Under år 2020 betalade Försäkringskassan ut tillfällig föräldrapenning för vård av barn för knappt 810 000 barn i åldern 0–11 år. Vanligast var att dagar betalades ut för barn i 2-årsåldern, där 70 procent av alla flickor och 71 procent av alla

pojkar hade en förälder eller annan närstående som använde ersättningen. Motsvarande siffra för alla barn i åldersgruppen 0–11 år var 54 procent för flickor och 55 procent för pojkar.

Regler 2020

Om en förälder behöver avstå från förvärvsarbete i samband med sjukdom eller smitta hos barnet, sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare eller besök i samhällets förebyggande hälsovård med mera kan hen ha rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av barn. Detta gäller barn under 12 år och i vissa fall även äldre barn. Normalt kan ersättning för 60 dagar per barn och år betalas ut. När dessa har använts kan ytterligare 60 dagar tas ut, dock inte vid ordinarie vårdares sjukdom eller smitta. Rätten till tillfällig föräldrapenning för vård av barn kan i vissa situationer överlåtas till en annan person, som i stället för föräldern stannar hemma från sitt arbete för att vårda barnet. Föräldrar till allvarligt sjuka barn som inte har fyllt 18 år kan få tillfällig föräldrapenning för vård av barn

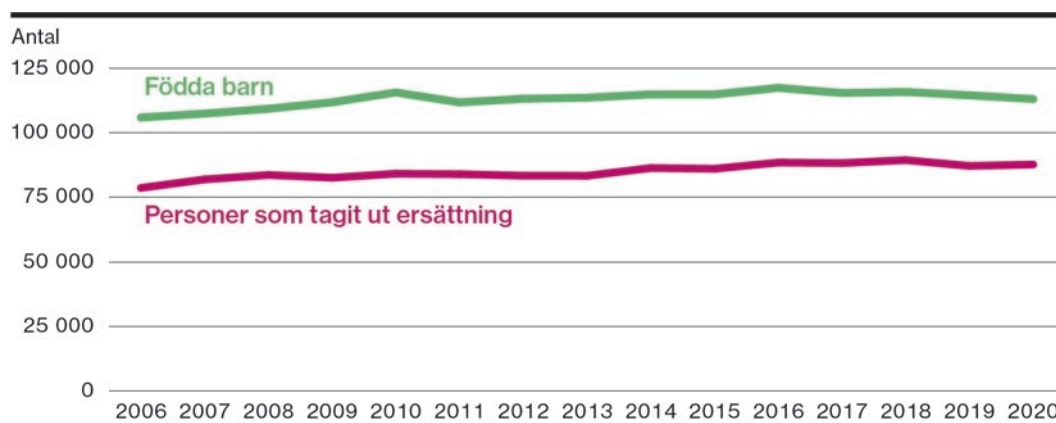
med obegränsat antal dagar. Båda föräldrarna kan då få ersättning för samma barn och tid. Ersättningen kan tas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels dag och är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten med ett tak på 7,5 prisbasbelopp.

Vissa tillfälliga regler har gällt under pandemin. Om en förälder behöver avstå från förvärvsarbete med anledning av att den skolverksamhet som barnet normalt deltar i stängs helt eller delvis på grund av pandemin kan hen ha rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av barn. Detta gäller barn under 12 år och i vissa fall även äldre barn. Denna rätt kan överlåtas till en annan person.

Tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption

Tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption ger möjlighet för den andra föräldern, eller en annan person att med ersättning vara med vid förlossningen och vårda barn i samband med ett barns födelse eller adoption.

Tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption

Under 2000-talet har antalet födda barn i Sverige ökat och det gäller även antalet personer som tagit ut tillfällig föräldrapenning i samband med barns

födelse eller adoption. För 78 procent av de barn som föddes 2020 har den andra föräldern eller en annan närstående person tagit ut ersättningen.

Tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption år 2020

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	12	1 852	8,0	9,6	931	995
25-29	85	16 188	9,0	9,7	1 004	1 039
30-34	212	32 110	9,1	9,7	1 036	1 048
35-39	214	22 579	8,4	9,6	1 052	1 043
40-44	159	9 442	7,7	9,5	1 053	1 034
45-49	128	3 069	7,8	9,5	1 015	1 026
50-54	90	887	7,8	9,4	1 062	1 006
55-59	98	319	8,5	9,4	1 010	991
60-	121	88	8,1	8,5	1 094	1 019
Samtliga	1 119	86 534	8,3	9,6	1 041	1 041

Under år 2020 fick drygt 87 500 personer tillfällig föräldrapenning i samband med barns födelse eller adoption. Av mottagarna var drygt 1 procent kvinnor

och knappt 99 procent män. Sammanlagt betalades det ut 900 miljoner kronor för denna ersättning. Cirka 1 procent av beloppet betalades ut till kvinnor.

Regler 2020

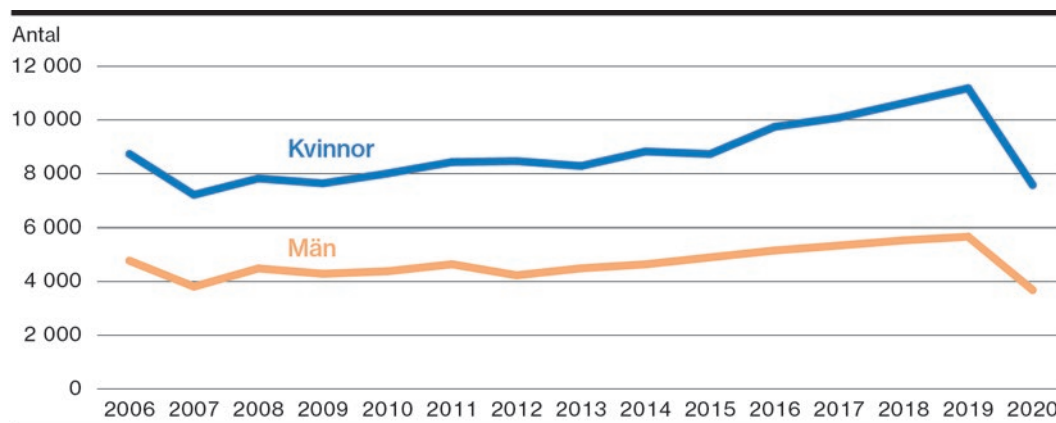
I samband med ett barns födelse har barnets andra förälder rätt till tillfällig föräldrapenning under 10 dagar per barn när hen avstår från förvärvsarbete. Dessa dagar kan under vissa förhållanden användas av annan person än barnets andra förälder. Vid adoption har föräldrarna rätt till fem dagar var. Dagarna får tas

ut som längst till och med den sextionde dagen efter den dag barnet har kommit hem eller den dag adoptivföräldern har fått barnet i sin vård. Ersättningen är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten med ett tak på 7,5 prisbasbelopp.

Tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar

Genom tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar kan föräldrar till barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) få ersättning när de deltar i föräldrautbildningar med mera.

■ Dagar med tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar

Antalet utbetalade kontaktdagar har ökat sedan början av 2000-talet fram till år 2019. Under pandemiåret 2020 minskade antalet utbildningar och antalet kontaktdagar minskade därför också markant. Kvinnor tog ut 67 procent och män 33 procent av det totala antalet dagar år 2020.

■ Tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar år 2020

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-29	84	25	2,0	1,8	868	851
30-34	402	148	1,8	1,9	949	964
35-39	896	355	1,8	1,7	957	1 012
40-44	1 208	545	1,8	1,7	993	1 017
45-49	972	542	1,9	1,9	997	1 025
50-54	429	298	1,8	2,0	979	1 002
55-	84	133	2,2	1,9	930	980
Samtliga	4 075	2 046	1,9	1,8	976	1 008

Drygt 6 100 föräldrar använde kontaktdagar för barn som omfattas av LSS under år 2020, en minskning med 25 procent sedan år 2019. Av dessa var 67 procent kvinnor och 33 procent män. Det är vanligare att kvinnor tar ut kon-

taktdagar än män i alla åldrar förutom i den äldsta åldersgruppen. Totalt betalades det ut 11 miljoner kronor i tillfällig föräldrapenning för kontaktdagar, varav 67 procent till kvinnor och 33 procent till män.

Regler 2020

Föräldrar till barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) har rätt till tio så kallade kontaktdagar per barn och år, för barn upp till 16 år. Dessa dagar kan tas ut för föräldrautbildning, vid inskolning eller besök i den förskoleverksamhet

eller skolbarnomsorg som barnet deltar i. Ersättningen kan tas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels dag. Ersättningen är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten med ett tak på 7,5 prisbasbelopp.

Tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit

Tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit ger möjlighet för föräldrar att få ersättning för att vara hemma från arbetet i samband med att barn har avlidit.

■ Tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit år 2020

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	15	10	9,2	8,9	917	884
25-29	55	58	9,6	9,1	951	1 004
30-34	119	118	9,5	9,3	961	1 048
35-39	74	98	9,5	9,5	914	1 042
40-44	35	67	8,6	9,7	927	989
45-49	15	31	9,8	8,5	953	984
50-	19	33	8,4	8,7	1 013	950
Samtliga	332	415	9,4	9,3	946	1 015

Knappt 750 föräldrar fick ersättning för dagar uttagna i samband med att barn har avlidit under år 2020. Av dessa var 44 procent kvinnor och 56 procent män. Kvinnor tog i genomsnitt ut 9,4 dagar och män 9,3 dagar.

Totalt betalades det ut knappt 7 miljoner kronor i tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn har avlidit, varav 43 procent till kvinnor och 57 procent till män.

Regler 2020

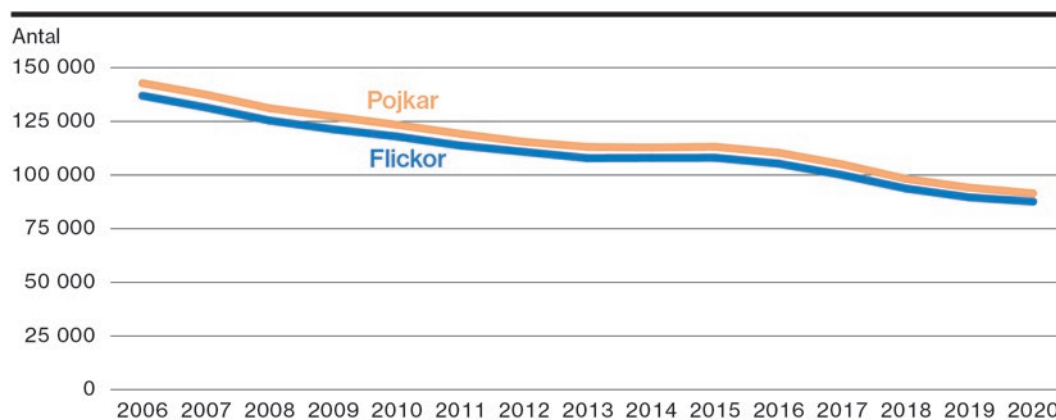
Föräldrar till ett barn som avlider kan få ersättning i 10 dagar för att avstå från förvärvsarbete. Dagarna får tas ut längst till och med 90 dagar efter den dag barnet har avlidit. Ersättningen

kan tas ut som hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels dag och är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten med ett tak på 7,5 prisbasbelopp.

Underhållsstöd

Genom underhållsstöd garanteras barn till särlevande föräldrar underhåll även när den bidragsskyldiga föräldern inte bidrar till barnets försörjning.

Barn med underhållsstöd i december

Under 2000-talet har antalet barn med underhållsstöd minskat. Detta kan bland annat förklaras av de låga födelsetalen i slutet av 1990-talet, att det har blivit vanligare att barn bor växelvis hos sina föräldrar samt att underhållet därmed regle-

ras direkt. Försäkringskassan har också arbetat aktivt med att separerade föräldrar ska reglera underhållet på egen hand vilket också kan ha bidragit till minskningen.

Underhållsstöd efter barnets ålder i december 2020

Ålder	Antal barn		Andel av respektive åldersgrupp, procent	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0-2	4 733	5 072	2,8	2,8
3-5	9 237	9 753	5,2	5,1
6-8	13 089	13 596	7,2	7,1
9-11	16 048	16 979	8,7	8,7
12-14	18 836	19 450	10,5	10,3
15-17	20 461	21 512	12,0	11,9
18-19	5 225	5 121	4,8	4,4
Samtliga	87 629	91 483	7,5	7,4

Totalt fick föräldrar till knappt 180 000 barn underhållsstöd. Det motsvarar knappt 7,5 procent av alla barn i åldrarna 0-19 år. Andelen var som högst för barn i åldrarna 15-17 år, där 12 procent av alla barn hade en förälder som fick underhållsstöd från

Försäkringskassan. När barn fyller 18 år, bor hemma och studerar kan de själva ansöka om förlängt underhållsstöd från Försäkringskassan. Det är relativt ovanligt med förlängt underhållsstöd vilket kan bero på bristande kännedom om att förmånen finns.

■ Underhållsstöd i december 2020

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp kronor i december	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	7 730	4 919	2 409	2 640
25-29	8 589	486	2 253	2 064
30-34	17 010	1 456	2 567	2 300
35-39	21 195	2 469	2 836	2 514
40-44	20 502	3 157	2 787	2 642
45-49	15 703	3 006	2 610	2 517
50-54	8 438	1 981	2 522	2 437
55-59	2 867	1 046	2 462	2 476
60-	488	744	3 021	2 423
Samtliga	102 522	19 264	2 631	2 527

Under år 2020 betalades det ut drygt 2,6 miljarder kronor i underhållsstöd. En stor del av det belopp som betalas ut av Försäkringskassan betalas senare tillbaka av bidragsskyldiga föräldrar. Av mottagarna var 84 procent kvinnor

och 16 procent män. Förlängt underhållsstöd betalas direkt till det myndiga barnet vilket gör att en stor andel av mottagarna i den yngsta åldersgruppen består av barn med förlängt underhållsstöd.

■ Bidragsskyldiga föräldrar i december 2020¹

Ålder	Antal bidragsskyldiga		Antal med skuld		Medelskuld ² kronor i december	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	31	362	14	202	4 636	6 265
25-29	326	2 461	196	1 404	6 692	8 581
30-34	989	5 930	569	3 468	9 097	11 719
35-39	1 536	8 434	891	4 837	11 518	15 978
40-44	1 751	9 949	985	5 826	10 931	17 935
45-49	1 450	9 825	860	5 778	12 599	18 680
50-54	775	7 123	489	4 409	13 606	20 737
55-59	209	4 096	175	2 706	14 399	20 839
60-	22	2 481	51	2 056	19 120	24 857
Samtliga	7 089	50 661	4 230	30 686	11 481	17 682

¹ Denna tabell för år 2007-2019 redovisar antalet bidragsskyldiga enligt en äldre definition och felaktiga belopp har redovisats för medelskuld. Rättade tabeller har publicerats, se läsavisningar på sidan 7.

² Medelskulden är beräknad på de personer som har en skuld till Försäkringskassan.

Av de knappt 58 000 bidragsskyldiga föräldrarna i december 2020 var 12 procent kvinnor och

88 procent män. Männerna har en högre medelskuld än kvinnor i alla åldersgrupper.

Regler 2020

Föräldrar är underhållsskyldiga för sitt barn tills det fyller 18 år, eller längre om barnet fortfarande går i skolan. När barnet bor stadigvarande hos en av föräldrarna ska den andra föräldern betala underhållsbidrag. Föräldrarna kan komma överens om ett lämpligt belopp eller beräkna det efter föräldrabalkens regler. Storleken på underhållsbidraget bestäms då efter barnets behov och föräldrarnas ekonomiska förmåga. Ett barn kan få underhållsstöd från Försäkringskassan om:

- den förälder som ska betala underhållsbidrag inte gör det eller betalar mindre än underhållsstödsbeloppet,
- faderskapet för barnet inte är fastställt,
- en ensamstående förälder har adopterat ett barn från utlandet.

Under 2020 trädde en lagändring i kraft som gör att underhållsstödsbeloppet för barn under 11 år ändras. Ändringen innebär att underhållsstödet är högst 1 573 kronor t.o.m. månaden när barnet fyller 11 år, 1 723 kronor t.o.m. månaden när barnet fyller 15 år och 2 073 kronor fr.o.m. månaden efter att barnet har fyllt 15 år.

Förlängt underhållsstöd kan betalas ut under den tid barnet bedriver studier som ger rätt till

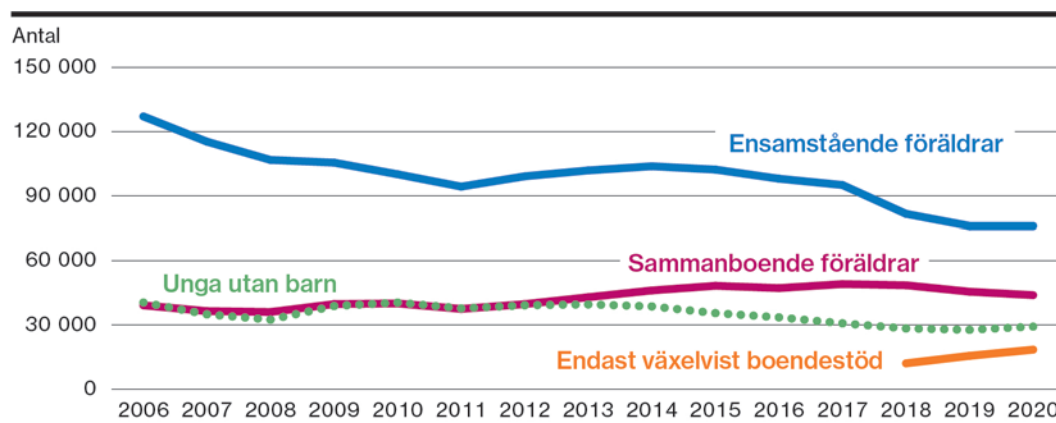
förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen men längst till och med juni det år då barnet fyller 20 år.

Underhållsstöd kan utbetalas i form av fullt underhållsstöd, utfyllnadsbidrag eller underhållsstöd vid växelvis boende. Bestämmelserna om underhållsstöd och förlängt underhållsstöd vid växelvist boende upphörde att gälla från och med den 1 mars 2018. Därefter betalar Försäkringskassan bara ut underhållsstöd för barn som omfattas av övergångsbestämmelserna. När fullt underhållsstöd betalas ut ska den bidragsskyldige föräldern betala tillbaka hela eller delar av stödet till Försäkringskassan. Beloppet som ska betalas tillbaka beräknas på inkomster i det senaste beslutet om slutlig skatt och fastställs till en procentsats beroende av hur många barn den bidragsskyldige ska försörja. Om den bidragsskyldige föräldern har betalat till Försäkringskassan i rätt ordning, i minst sex månader i följd, lämnas inte längre underhållsstöd till barnet om det inte finns särskilda skäl till det. Den bidragsskyldige föräldern förutsätts då kunna betala underhåll direkt till den andra föräldern i stället.

Bostadsbidrag

Bostadsbidrag ska ge barnfamiljer och ungdomshushåll med låga inkomster en möjlighet att bo i fullvärdiga och tillräckligt rymliga bostäder.

Hushåll med bostadsbidrag i december

Antalet hushåll med bostadsbidrag har minskat sedan början av 2000-talet. Minskningen beror sannolikt på att regeländringar genomförts under tidsperioden och på att inkomsterna höjts samtidigt som inkomstgränserna för bidraget inte har ändrats i samma takt.

År 2012 och 2014 har det särskilda bidraget för barnfamiljer höjts samtidigt som golvet, eller lägsta bostadskostnad som kan ge bidrag, sänktes för barnfamiljers boendekostnader år 2012. För ungdomshushåll utan barn blev en större andel av bostadskostnaden bidragsgrundande. På grund av regeländringarna ökade antalet hushåll med barn som hade bostadsbidrag mellan år 2012 och 2015, men sedan dess har antalet minskat.

Trots att inkomstgränserna för bostadsbidrag till barnfamiljer har höjts i flera steg de senaste åren har antalet hushåll fortsatt att minska något.

År 2018 infördes ett nytt särskilt bidrag till barnfamiljer med barn som bor växelvis. Antal hushåll som får denna del av bidraget har ökat sedan dess.

Det något högre antalet hushåll år 2020 kan förklaras av att flera blev berättigade till bostadsbidrag under pandemin.

I december 2020 betalades det ut bostadsbidrag till knappt 168 000 hushåll. Drygt 17 procent av de som fick bidraget var ett ungdomshushåll utan barn.

■ Bostadsbidrag december 2020¹

Ålder	Antal hushåll efter typ			Medelbelopp per hushåll, kronor i dec.		
	Ensamstående		Sammanboende	Ensamstående		Sammanboende
	Kvinnor	Män		Kvinnor	Män	
-24	11 854	11 747	2 000	1 391	975	1 794
25-29	11 777	5 599	4 857	2 273	1 056	2 078
30-34	14 701	1 637	7 657	2 770	2 054	2 270
35-39	16 467	2 349	8 936	2 777	2 168	2 472
40-44	15 413	2 795	7 872	2 682	2 267	2 638
45-49	12 093	2 470	5 905	2 550	2 256	2 679
50-54	6 661	1 962	3 993	2 528	2 337	2 680
55-59	2 451	1 369	2 117	2 592	2 371	2 658
60-	502	1 086	1 394	2 843	2 542	2 718
Samtliga	91 919	31 014	44 728	2 464	1 558	2 456

¹ Det tillfälliga tilläggsbidraget år 2020 ingår inte i beräkningen av medelbeloppet.

Bostadsbidrag går främst till ensamstående föräldrar och då oftast till kvinnor. Under pandemiåret 2020 utbetalades knappt 5,3 miljarder kronor i bostadsbidrag, en ökning med 15 procent jämfört med år 2019. Orsaken till detta var främst det tillfälliga tilläggsbidrag som gjorde att barnfamiljer

fick 25 procent högre bidrag under andra halvåret. Knappt 59 procent av beloppet gick till hushåll med en kvinna som ensam försörjare, knappt 13 procent av beloppet till hushåll med en man som ensam försörjare och knappt 29 procent av beloppet till hushåll med sammanboende.

Regler 2020

Barnfamiljer kan få bostadsbidrag. Även ungdomshushåll utan barn, där de sökande fyllt 18 år men inte är 29 år, kan få bostadsbidrag.

Bidragsbeloppet bestäms av hushållets sammansättning, bostadskostnaden, bostadens storlek och inkomstens storlek. Bidraget kan betalas ut för längst tolv månader i taget.

De som söker bostadsbidrag ska bland annat uppskatta hur mycket de kommer att tjäna under det kalenderår som ansökan görs. Med hänsyn till dessa uppgifter beräknas ett preliminärt bostadsbidrag. Efter den tidpunkt då Skatteverket har meddelat beslut om slutlig skatt för bidragsåret fastställs slutligt

bostadsbidrag. Beslut om slutligt bostadsbidrag för år 2020 meddelas under åren 2021 och 2022.

För gifta och sammanboende med barn inkomstprövas bostadsbidraget individuellt. Bidraget minskas om årsinkomsten överstiger 74 000 kronor för vardera maken.

För en ensamstående förälder minskas bostadsbidraget om årsinkomsten överstiger 148 000 kronor.

För ungdomar utan barn minskas bidraget om årsinkomsten överstiger 41 000 kronor för ensamstående eller överstiger 58 000 kronor för makar tillsammans.

	Max. bostadsbidrag, kronor per månad	Max. boyta, kvm	Inkomstgräns över vilken bidrag reduceras, kronor per år	
			Ensamstående	Gifta/sambor
Barnfamiljer				
Antal hemmavarande barn				
1	3 400	80	148 000	74 000/sökande
2	4 200	100	148 000	74 000/sökande
3	5 200	120	148 000	74 000/sökande
4	5 200	140	148 000	74 000/sökande
5 eller fler	5 200	160	148 000	74 000/sökande
Hushåll utan barn				
18–28 år	1 300	60	41 000	58 000

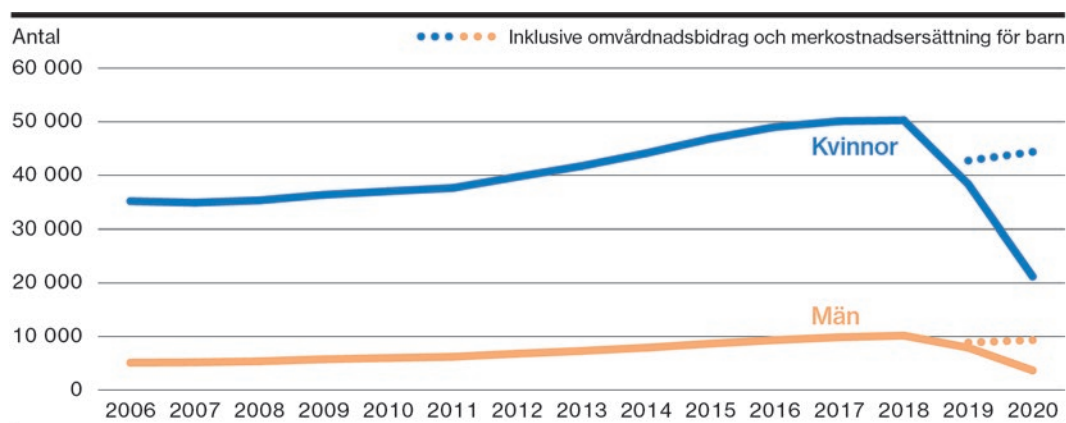
Tillfälliga regler har gällt under pandemin och under perioden juli – december 2020 infördes tilläggsbidrag till barnfamiljer som en tillfällig del av bostadsbidrag. Tilläggsbidraget lämnades månadsvis med ett belopp som motsvarade 25 procent av det preliminära bostadsbidraget som lämnades för samma månad.

Ekonomisk trygghet vid funktionsnedsättning

Vårdbidrag

Vårdbidrag är ett ekonomiskt stöd till föräldrar med barn som har en sjukdom eller funktionsnedsättning för att kunna ge den tillsyn, vård och stöd som krävs för att barnet ska kunna utvecklas på bästa sätt. Det kan också ge ersättning för vissa merkostnader som uppkommer på grund av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. Sedan 1 januari 2019 är det inte möjligt att ansöka om vårdbidrag.

Vårdbidragsmottagare i december

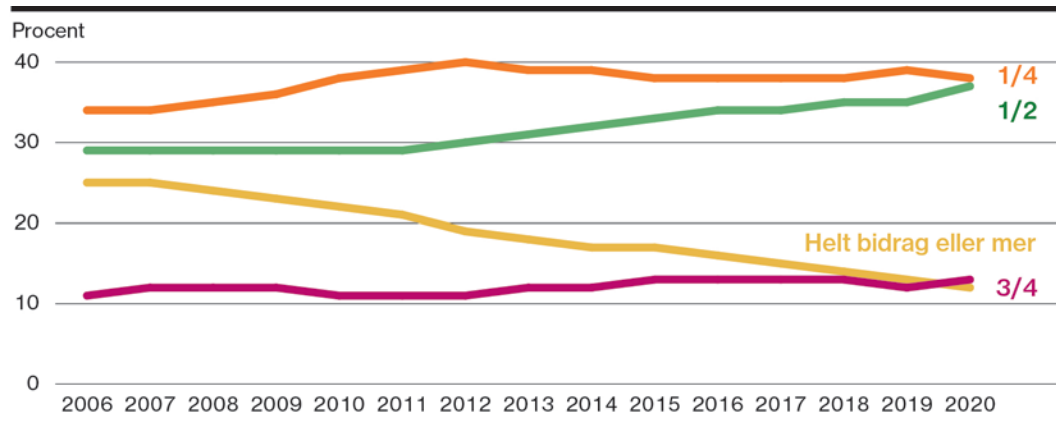

Antalet föräldrar som får vårdbidrag för barn har ökat med 50 procent mellan år 2006 och 2018 för att minska med 59 procent mellan år 2018 och 2020 när det inte längre var möjligt att ansöka om vårdbidrag. År 2019 infördes nya ersättningar, omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning för barn, och det sammanlagda antalet föräldrar som har fått vårdbidrag, omvårdnadsbidrag eller merkostnadsersättning för barn har ökat med 4 procent mellan år 2019 och 2020.

Under hela tidsperioden har en majoritet av vårdbidragsmottagarna varit kvinnor och år 2020 var 85 procent av mottagarna kvinnor och 15 procent män.

I december 2020 fick 7 procent (1 843 personer) av vårdbidragsmottagarna ersättning för merkostnader i form av en skattefri merkostnadsdel. Knappt 0,5 procent (104 personer) fick enbart ersättning för merkostnader.

■ Andel vårdbidrag efter omfattning i december

Andelen mottagare av vårdbidrag som får partiell ersättning har ökat under perioden. Den lägsta nivån (en fjärdedels förmån) är den vanligast förekommande och omfattade år 2020 totalt

38 procent av alla vårdbidrag. Andelen vårdbidrag med hel omfattning eller mer har minskat under perioden, från att år 2006 motsvara 25 procent till att år 2020 motsvara 12 procent av alla vårdbidrag.

■ Vårdbidrag efter barnets ålder i december 2020

Ålder	Antal barn		Andel barn vars föräldrar får vårdbidrag för mer än ett barn, procent	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0-2	33	42	15	17
3-5	466	749	13	14
6-8	1 104	2 414	17	16
9-11	1 737	4 146	25	21
12-15	3 327	7 065	25	22
16-19	2 330	3 982	24	22
Samtliga	8 997	18 398	23	21

I december 2020 betalade Försäkringskassan ut vårdbidrag för drygt 27 000 barn. Drygt en femte-

del av barnen fanns i familjer som hade vårdbidrag för flera barn.

■ Vårdbidrag efter föräldrarnas ålder i december 2020

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kr i december	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-29	462	21	4 984	4 341
30-34	2 096	171	4 754	4 164
35-39	4 266	531	4 943	4 524
40-44	5 776	911	4 951	4 430
45-49	5 172	960	4 904	4 344
50-54	2 597	613	4 924	4 358
55-	814	446	4 876	4 781
Samtliga	21 183	3 653	4 913	4 439

Totalt betalades det ut vårdbidrag till knappt 25 000 föräldrar i december 2020. Av mottagarna var 85 procent kvinnor och 15 procent män. Flest mottagare var i åldersgruppen 40-44 år. Knappt

2 miljarder kronor betalades ut i vårdbidrag under år 2020, varav 85 procent till kvinnor och 15 procent till män.

Regler 2020

En förälder kan få vårdbidrag för sitt barn om barnet är i behov av särskild tillsyn eller vård under minst sex månader. Det gäller längst till och med juni månad det år då barnet fyller 19 år. Den särskilda tillsynen eller vården ska vara orsakad av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. Föräldern kan också få vårdbidrag om barnets sjukdom eller funktionsnedsättning innebär ökade utgifter (merkostnader).

Om föräldern vårdar flera barn med funktionsnedsättning i den aktuella åldern grundas rätten till vårdbidrag på det sammanlagda behovet av tillsyn och vård samt på merkostnadernas omfattning.

Vårdbidraget kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Ett helt vårdbidrag uppgår till 2,5 prisbasbelopp per år vilket år 2020 innebar 9 854 kronor per månad. Vårdbidraget är skattepliktigt och pensionsgrundande. En viss del av vårdbidraget kan utges som ersättning för merkostnader. Denna merkostnadsdel av vårdbidraget är skattefri

och inte pensionsgrundande. Vårdbidrag som enbart är baserat på merkostnader behöver uppgå till minst 36 procent av prisbasbeloppet och som mest 62,5 procent av prisbasbeloppet för att lämnas med detta belopp.

Vårdbidrag som är baserat på vård och tillsyn kan även kombineras med merkostnader. I de fall godkända merkostnader uppgår till minst 18 procent av prisbasbeloppet och som mest 69 procent av prisbasbeloppet medför dessa en merkostnadsdel av vårdbidraget som är skattefri och inte pensionsgrundande. Om helt vårdbidrag beviljas baserat på enbart vård och tillsyn kan ersättningen för merkostnader beviljas utöver det hela vårdbidraget.

Den 1 januari 2019 infördes två nya ersättningar: omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning. De kommer på sikt att ersätta vårdbidraget. Sedan den 1 januari 2019 är det inte längre möjligt att ansöka om vårdbidrag. Det finns övergångsbestämmelser för personer som har vårdbidrag sedan tidigare.

Omvårdnadsbidrag

Från och med januari 2019 är det möjligt att ansöka om omvårdnadsbidrag. Omvårdnadsbidrag ska förbättra föräldrarnas ekonomiska förutsättningar att tillgodose barnets behov av omvårdnad och tillsyn till följd av en funktionsnedsättning.

■ Omvårdnadsbidrag efter barnets ålder i december 2020

Ålder	Antal barn		Andel barn vars föräldrar får omvårdnadsbidrag för mer än ett barn, procent	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0-2	154	262	12	21
3-5	800	1 580	20	17
6-8	1 346	3 353	26	22
9-11	2 330	5 072	30	28
12-15	3 525	6 849	32	30
16-19	2 294	3 249	31	33
Samtliga	10 449	20 365	29	28

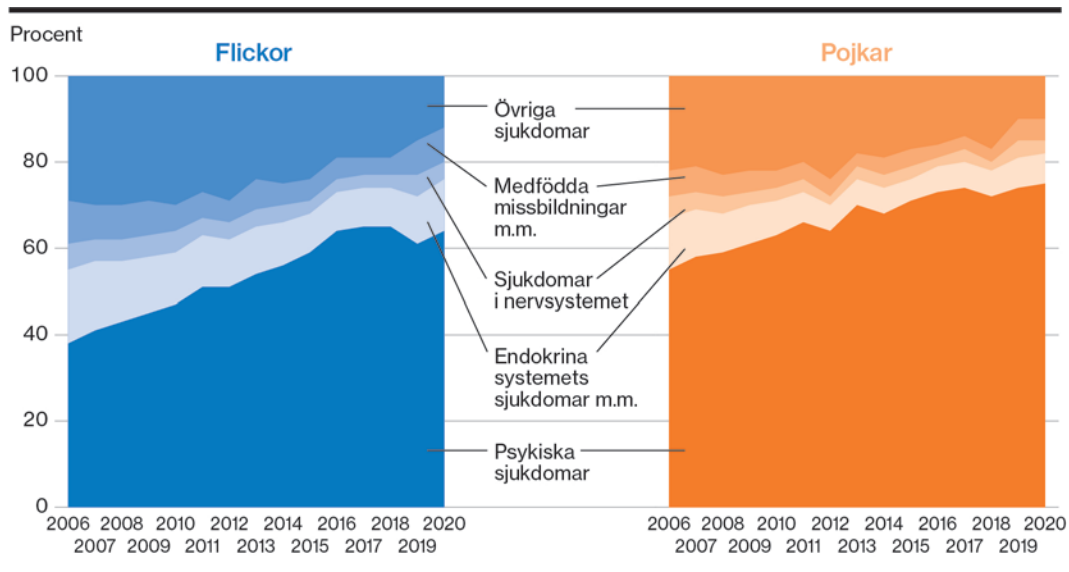
I december 2020 betalade Försäkringskassan ut omvårdnadsbidrag för knappt 31 000 barn. Knappt 30 procent av barnen fanns i familjer som hade omvårdnadsbidrag för flera barn. 34 procent av barnen var flickor och 66 procent pojkar. Det är fler pojkar än flickor i alla åldrar.

■ Omvårdnadsbidrag efter föräldrarnas ålder i december 2020

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kr i december	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-29	822	79	3 813	3 034
30-34	3 046	431	3 776	3 041
35-39	5 261	950	3 900	3 180
40-44	6 097	1 400	3 858	3 198
45-49	4 922	1 439	3 917	3 213
50-54	2 315	791	3 865	3 141
55-	662	507	3 950	3 324
Samtliga	23 125	5 597	3 871	3 188

Totalt betalades det ut omvårdnadsbidrag till knappt 29 000 föräldrar i december 2020. Av mottagarna var 81 procent kvinnor och 19 procent män. Flest mottagare var i åldersgruppen 40-44 år. Omkring 1,6 miljarder kronor betalades ut i omvårdnadsbidrag under år 2020, varav 83 procent till kvinnor och 17 procent till män.

Nybeviljade vårdbidrag (2006–2018) och omvårdnadsbidrag (2019–2020) efter diagnosgrupp

Andelen nybeviljade vårdbidrag kopplat till psykiska sjukdomar har ökat under 2000-talet. Denna trend har fortsatt efter att omvårdnadsbidrag introducerades år 2019. År 2006 motsvarade de 38 procent av alla nybeviljade vårdbidrag för

flickor och 55 procent av alla nybeviljade vårdbidrag för pojkar. Motsvarande siffror för omvårdnadsbidrag år 2020 var 64 procent för flickor och 75 procent för pojkar.

Regler 2020

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan få omvårdnadsbidrag. Bidraget ska förbättra föräldrarnas ekonomiska förutsättningar att tillgodose barnets behov av omvårdnad och tillsyn till följd av en funktionsnedsättning.

Två föräldrar kan ha rätt till omvårdnadsbidrag för ett barn till och med juni det år barnet fyller 19 år, om barnet på grund av funktionsnedsättning kan antas behöva omvårdnad och tillsyn utöver vad barn i samma ålder utan funktionsnedsättning har behov av under minst sex månader. Även den som likställs med förälder

till ett barn kan få omvårdnadsbidrag. Föräldrar kan ansöka var för sig eller gemensamt för ett eller flera barn.

Bidraget kan beviljas med olika nivåer (hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels) beroende på hur omfattande barnets behov av omvårdnad och tillsyn är. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt omvårdnadsbidrag utgå. Ett helt omvårdnadsbidrag uppgår till 2,5 prisbasbelopp per år vilket år 2020 innebar 9 854 kronor per månad. Omvårdnadsbidraget är skattepliktigt och pensionsgrundande.

Merkostnadsersättning för barn

Från och med januari 2019 är det möjligt att ansöka om merkostnadsersättning. Merkostnadsersättning för barn är ett ekonomiskt stöd till föräldrar som har merkostnader med anledning av sitt barns funktionsnedsättning.

■ Merkostnadsersättning för barn efter barnets ålder i december 2020

Ålder	Antal barn		Andel barn vars föräldrar får merkostnadsersättning för mer än ett barn, procent	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0-2	15	19	7	26
3-5	41	58	27	24
6-8	68	91	44	41
9-11	71	163	52	63
12-15	93	174	45	63
16-21	92	124	40	54
Samtliga	380	629	42	53

I december 2020 betalade Försäkringskassan ut merkostnadsersättning för drygt 1 000 barn. Knappt 38 procent av barnen var flickor och

62 procent pojkar. Knappt 50 procent av barnen fanns i familjer som hade merkostnadsersättning för flera barn.

■ Merkostnadsersättning för barn efter föräldrarnas ålder i december 2020

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kr i december	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-29	19	3	1 473	920
30-34	90	21	1 485	1 326
35-39	139	39	1 467	1 415
40-44	150	44	1 412	1 264
45-49	133	45	1 510	1 226
50-54	70	31	1 400	1 254
55-	16	18	1 528	1 253
Samtliga	617	201	1 460	1 284

Totalt betalades det ut merkostnadsersättning till drygt 800 föräldrar i december 2020. Av mottagarna var 75 procent kvinnor och 25 procent män.

Omkring 93 miljoner kronor betalades ut i merkostnadsersättning för barn under år 2020, varav 75 procent till kvinnor och 25 procent till män.

Regler 2020

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan få merkostnadsersättning. Ersättningen ska kompensera merkostnader som föräldrar har till följd av barnets funktionsnedsättning.

En förälder kan få merkostnadsersättning för ett barn som har fått sin funktionsförmåga nedsatt under minst sex månader. Föräldrar kan ansöka var för sig eller gemensamt för ett eller flera barn. Även den som likställs med förälder till ett barn kan få merkostnadsersättning. Högst två föräldrar kan beviljas merkostnadsersättning för samma barn.

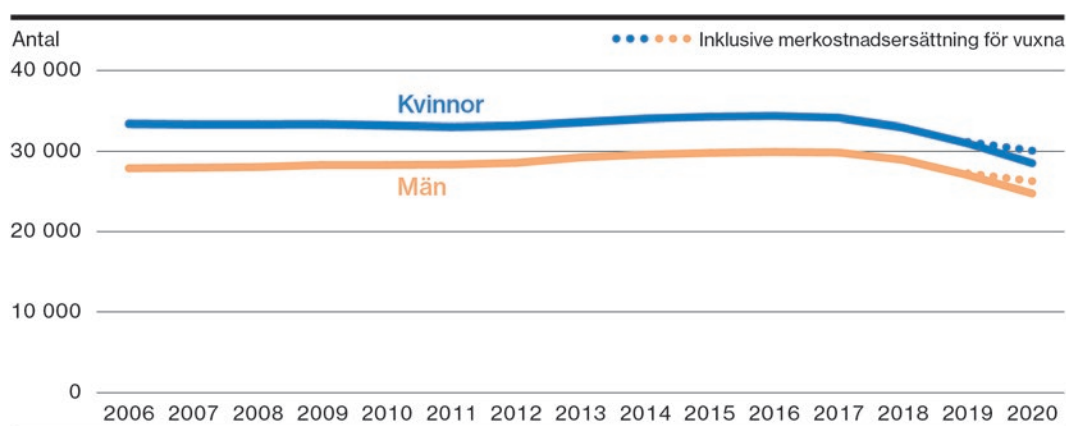
Ersättningen kan beviljas med olika nivåer av prisbasbeloppet (30, 40, 50, 60 eller 70 procent) beroende på hur höga merkostnaderna är. Merkostnadsersättning på 70 procent av prisbasbeloppet innebär år 2020 2 759 kronor per månad. Ersättningen är skattefri.

Om beslutet gäller flera barn kan merkostnadsersättning beviljas med mer än 70 procent av prisbasbeloppet.

Handikappersättning

Handikappersättning är ett ekonomiskt stöd till personer med funktionsnedsättning som behöver hjälp i vardagen eller har merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning. Sedan 1 januari 2019 är det inte möjligt att ansöka om handikappersättning.

Personer med handikappersättning i december

Antal personer med handikappersättning har hållit sig stabilt mellan 2006 och 2018 för att börja gå ner år 2019 när det inte längre var möjligt att ansöka om handikappersättning. År 2019 infördes en ny ersättning, merkostnadsersättning för vuxna, och det sammanlagda antalet personer som har fått handikappersättning eller merkostnads-

ersättning för vuxna har minskat med 4 procent mellan år 2019 och 2020.

Det har under hela perioden varit fler kvinnor än män som har haft handikappersättning. I december 2020 var det knappt 29 000 kvinnor och 25 000 män som hade handikappersättning.

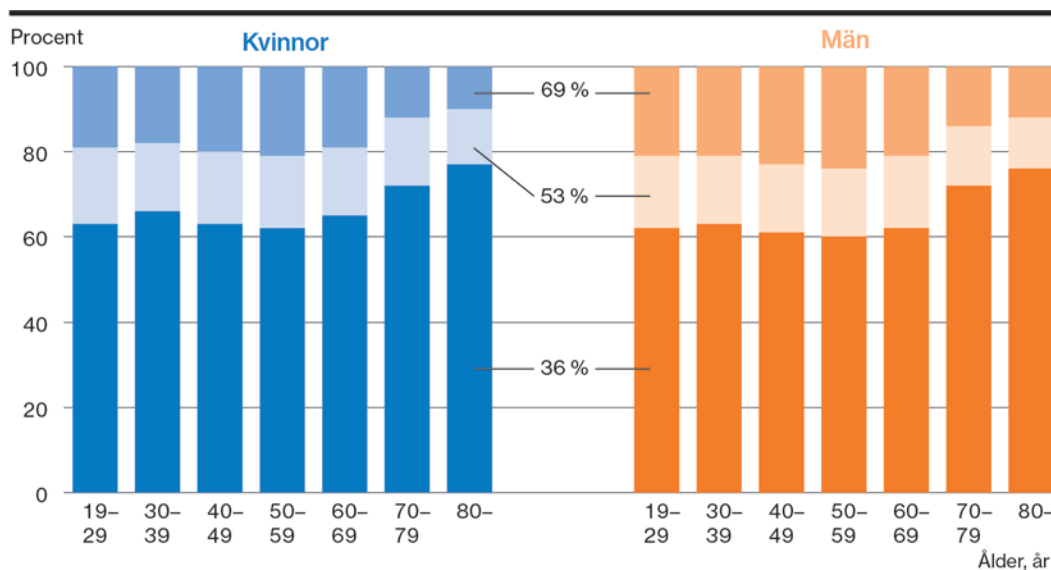
Handikappersättning i december 2020

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kr i december	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
19–29	1 628	1 932	1 780	1 809
30–39	2 978	3 528	1 763	1 798
40–49	4 287	4 036	1 798	1 821
50–59	6 469	5 778	1 802	1 840
60–69	5 635	4 623	1 770	1 804
70–79	5 367	3 722	1 683	1 696
80–89	1 902	1 030	1 648	1 663
90–	272	105	1 567	1 583
Samtliga	28 538	24 754	1 755	1 792

I december 2020 hade drygt 53 000 personer handikappersättning. Av mottagarna var 54 procent kvinnor och 46 procent män. Mottagare över 70 år hade något lägre ersättning än de under 70 år, och män hade något högre ersättning i alla åldersgrupper.

Totalt betalades det ut knappt 1,2 miljarder kronor i handikappersättning år 2020, varav 53 procent till kvinnor och 47 procent till män.

Handikappersättning efter ersättningsnivå och ålder i december 2020

Totalt 66 procent av kvinnorna och 64 procent av männen med handikappersättning hade den lägsta nivån av ersättningen (36 procent av pris-

basbeloppet). Den lägsta nivån är vanligast för alla åldersgrupper.

Regler 2020

En person som för avsevärd tid har fått sin funktionsförmåga nedsatt så att hen behöver tidskrävande hjälp av någon annan för att klara sig hemma eller på arbetet kan få handikappersättning. Handikappersättning beviljas också om en person i övrigt har betydande merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning. Handikappersättning kan beviljas från och med juli månad det år då en person fyller 19 år och som innan hen fyllt 65 år har fått sin funktionsförmåga nedsatt.

Ersättningen är 36, 53 eller 69 procent av prisbasbeloppet per år, beroende på hjälpbehov

och merkostnadernas storlek. År 2020 motsvarade de tre nivåerna 1 419, 2 089 respektive 2 720 kronor per månad. Blinda och personer med grav hörselskada får alltid ersättning om funktionsnedsättningen uppkom innan de fyllde 65 år.

Den 1 januari 2019 infördes merkostnadsersättning. Den kommer på sikt att ersätta handikappersättning. Sedan den 1 januari 2019 är det inte möjligt att ansöka om handikappersättning. Enligt övergångsbestämmelser finns undantag för personer som har handikappersättning sedan tidigare.

Merkostnadsersättning för vuxna

Från och med januari 2019 är det möjligt att ansöka om merkostnadsersättning. Merkostnadsersättning är ett ekonomiskt stöd till personer med funktionsnedsättning som har merkostnader på grund av sin funktionsnedsättning.

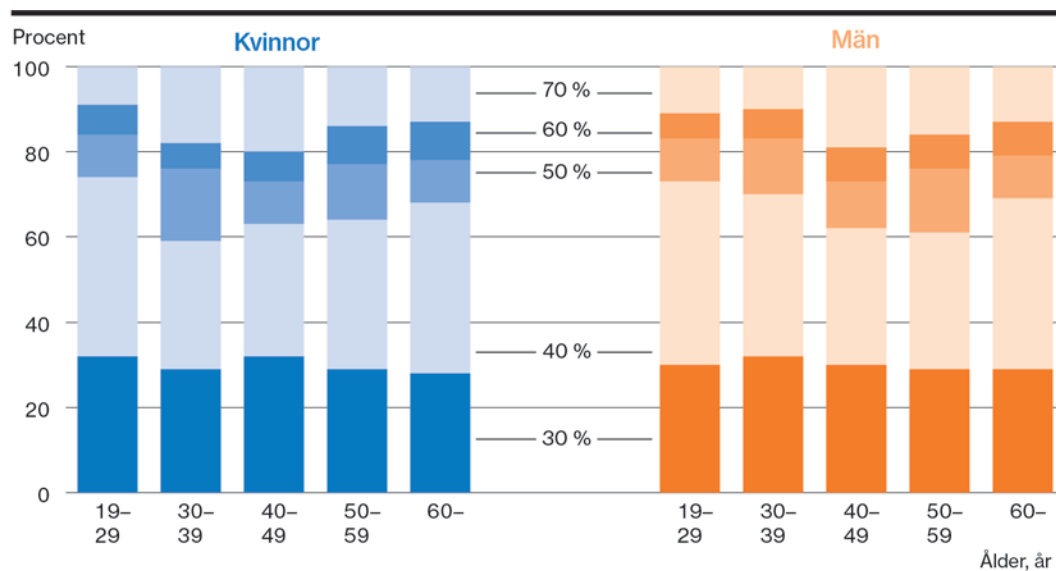
■ Merkostnadsersättning för vuxna i december 2020

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kr i december	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
19–29	222	270	1 662	1 678
30–39	243	235	1 789	1 676
40–49	243	203	1 783	1 796
50–59	351	309	1 755	1 784
60–	493	531	1 740	1 726
Samtliga	1 552	1 548	1 747	1 731

I december 2020 hade knappt 3 100 personer merkostnadsersättning för vuxna. Av mottagarna var 50 procent kvinnor och 50 procent män.

Drygt 18,5 miljoner kronor betalades ut i merkostnadsersättning för vuxna år 2020, varav 50 procent till kvinnor och 50 procent till män.

■ Merkostnadsersättning för vuxna efter ersättningsnivå och ålder i december 2020

Totalt 65 procent av kvinnorna och 67 procent av männen med merkostnadsersättning för vuxna hade de två lägsta nivåerna av ersättningen (30

eller 40 procent av prisbasbeloppet). De lägsta nivåerna är vanligaste för alla åldersgrupper.

Regler 2020

Personer med funktionsnedsättning som har fyllt 18 år och inte har en underhållsskyldig förälder kan få merkostnadsersättning för vuxna. Ersättningen ska kompensera merkostnader till följd av personens funktionsnedsättning och underlätta deltagande i arbetslivet och det övriga samhällslivet.

En person kan få merkostnadsersättning om det kan antas att funktionsnedsättningen kommer att bestå i minst ett år. Funktionsnedsättningen måste ha skett innan personen har fyllt 65 år.

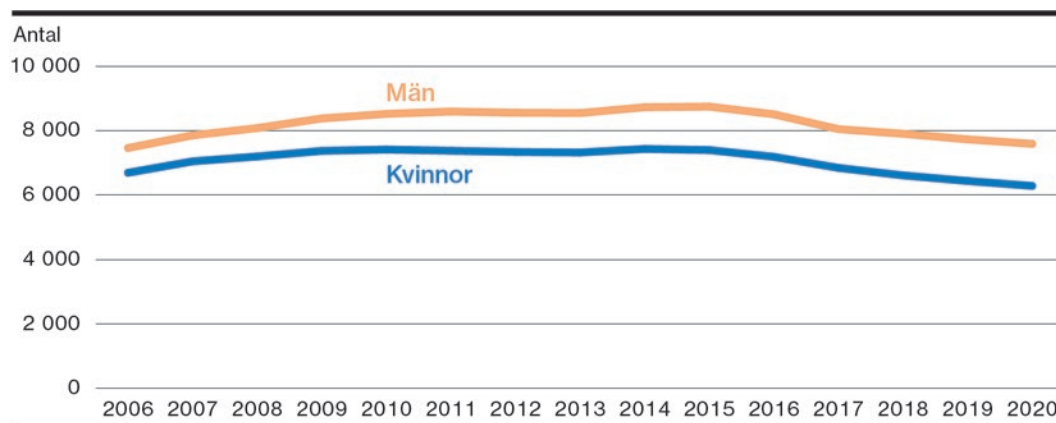
Ersättningen kan beviljas med olika nivåer av prisbasbeloppet (30, 40, 50, 60 eller 70 procent) beroende på hur höga merkostnaderna är. Merkostnadsersättning på 70 procent av prisbasbeloppet innebär år 2020 2 759 kronor per månad. Ersättningen är skattefri.

Blinda och personer med grav hörselskada får alltid ersättning om funktionsnedsättningen uppkom innan de fyllde 65 år.

Assistansersättning

Assistansersättning är ett ekonomiskt stöd som vuxna och barn med omfattande funktionsnedsättningar kan använda för att anlita personliga assistenter.

Personer med assistansersättning i december

Antalet vuxna och barn med assistansersättning ökade stadigt fram till år 2009 då det började plana ut och från år 2016 har antal personer med assistansersättning minskat. I december 2020 var det 300 personer färre som hade assistansersättning jämfört med i december år 2019. Sedan

assistansersättningens införande har det varit fler män och pojkar än kvinnor och flickor som fått assistansersättning. I december 2020 var 45 procent av dem som hade assistansersättning kvinnor eller flickor och 55 procent var män eller pojkar.

Assistansersättning i december 2020

Ålder	Antal mottagare		Antal timmar per vecka, i medeltal	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
0–14 år	635	812	109	108
15–19 år	472	683	112	114
20–24 år	449	698	125	135
25–29 år	539	769	146	149
30–34 år	455	679	141	151
35–39 år	365	532	142	148
40–44 år	341	466	144	141
45–49 år	435	447	138	143
50–54 år	399	460	131	135
55–59 år	450	454	133	137
60–64 år	485	453	129	135
65–	1 254	1 135	113	118
Samtliga	6 279	7 588	127	132

Knappt 13 900 vuxna och barn hade assistansersättning i december 2020. Av totalt 8 miljoner beviljade timmar med assistansersättning i december gick 44 procent till kvinnor och flickor och 56 procent

till män och pojkar. Män fick i genomsnitt fler beviljade timmar än kvinnor i de flesta åldersklasser. Utgifterna för statlig assistansersättning var år 2020 drygt 23,5 miljarder kronor.

■ Assistansersättning efter personkrets i december 2020

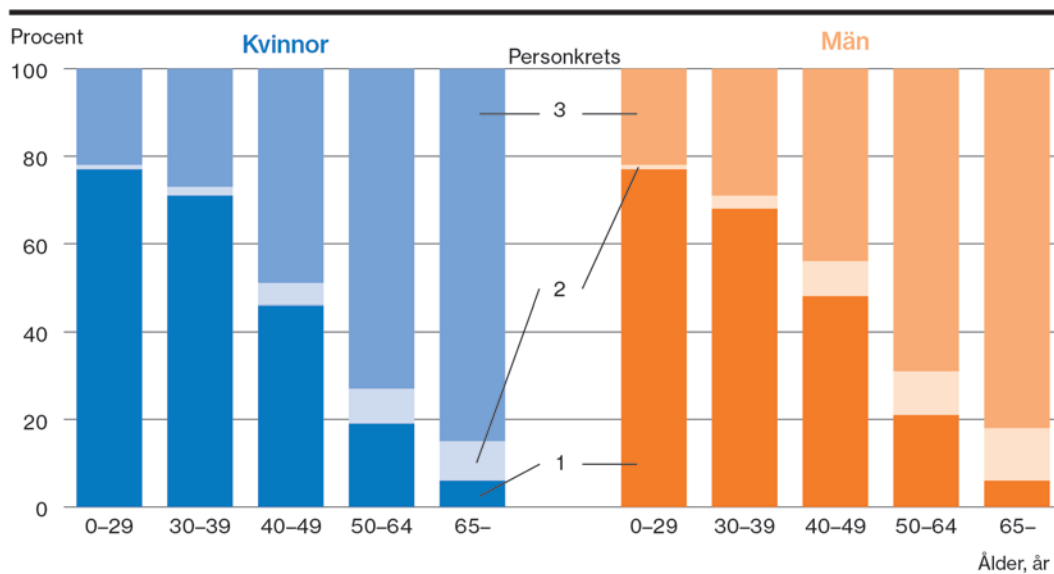
Personkrets	Antal personer		Antal timmar per vecka, i medeltal	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
1	2 801	3 796	132	136
2	278	396	150	154
3	3 047	3 209	122	127
Samtliga	6 279	7 588	127	132

För förklaring av de olika personkretsarna se regelruta.

Bland de kvinnor och flickor som har assistansersättning är det vanligast att tillhöra personkrets 3. Denna personkrets omfattade 49 procent av alla kvinnor och flickor och 42 procent av alla män och pojkar med assistansersättning i december 2020. Personkrets 1 är vanligast bland män och pojkar som har assistansersättning. Omkring 45 procent alla

kvinnor och flickor och 50 procent av alla män och pojkar med assistansersättning i december 2020 tillhörde denna personkrets. Personer i personkrets 2 har i genomsnitt flest antal timmar per vecka. Denna grupp har funktionsnedsättningar som i genomsnitt innebär mer omfattande behov av stöd och service än personer i de andra personkretsarna.

■ Assistansersättning efter personkrets och ålder i december 2020

Bland personer med assistansersättning skiljer sig fördelningen av personkrets mellan olika åldersgrupper. I åldersgruppen 0-29 år tillhör 77 procent personkrets 1 eftersom det rör sig om medfödda eller tidiga funktionsnedsättningar. Andelen som tillhör personkrets 1 är lägre bland äldre och endast 6 procent äldre än 65 år tillhör

denna personkrets. Personkrets 2, vars funktionsnedsättningar beror på yttre våld eller kroppslig sjukdom, ökar med stigande ålder. Av de assistansberättigade 40 år och äldre tillhör majoriteten personkrets 3 som innebär funktionsnedsättningar som inte beror på normalt åldrande.

Regler 2020

Assistansersättning kan ges till personer

- med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd (personkrets 1),
- personer med betydande och bestående begåvningsmässiga funktionsnedsättningar efter en hjärnskada i vuxen ålder som orsakats av yttre våld eller kroppslig sjukdom (personkrets 2),
- eller personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar, som uppenbart inte beror på ett normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service (personkrets 3).

Hjälp med grundläggande behov måste uppgå till mer än i genomsnitt 20 timmar i veckan för att få ersättning från Försäkringskassan. Om behovet är mindre är det kommunen som kan tillgodose behovet av hjälp.

Personer som bor i gruppbostad eller vårdas på institution har inte rätt till assistansersättning.

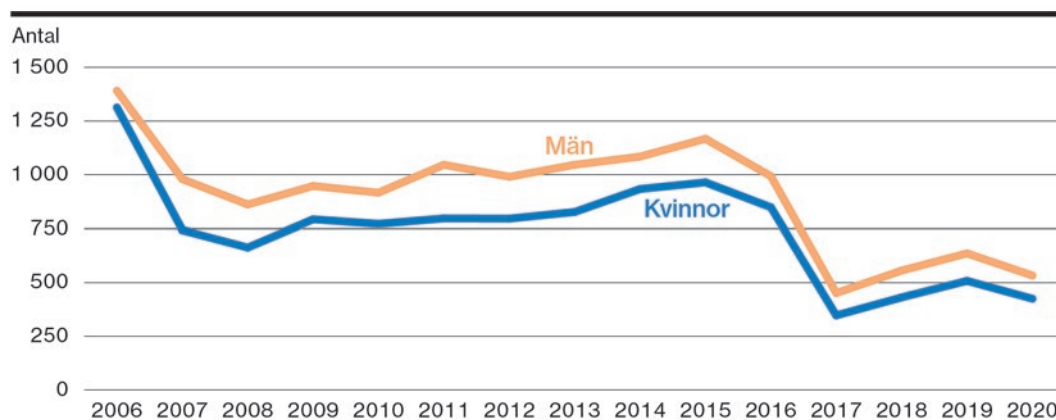
Assistansersättningen får endast användas till köp av personlig assistans eller för kostnader för personliga assistenter. Köp av personlig assistans kan ske från en kommun, ett brukarkooperativ eller ett privat företag. Det är också möjligt att bli egen arbetsgivare åt sina assistenter. Brukarkooperativ och privata företag ska ha tillstånd från inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att få bedriva verksamhet med personlig assistans. En kommun som bedriver verksamhet med personlig assistans ska ha anmält detta till IVO. Om personer själva anställer sina assistenter ska de också ha anmält detta till IVO.

Assistansersättning betalas med ett så kallat schablonbelopp per timme, vilket år 2020 motsvarade 304,30 kronor. Möjlighet finns dock för personer med särskilda skäl att ansöka om ett högre timbelopp. Det högsta beloppet 2020 var 340,81 kronor.

Bilstöd

Bilstöd ska möjliggöra ett aktivt, delaktigt och självständigt liv för personer med funktionsnedsättning.

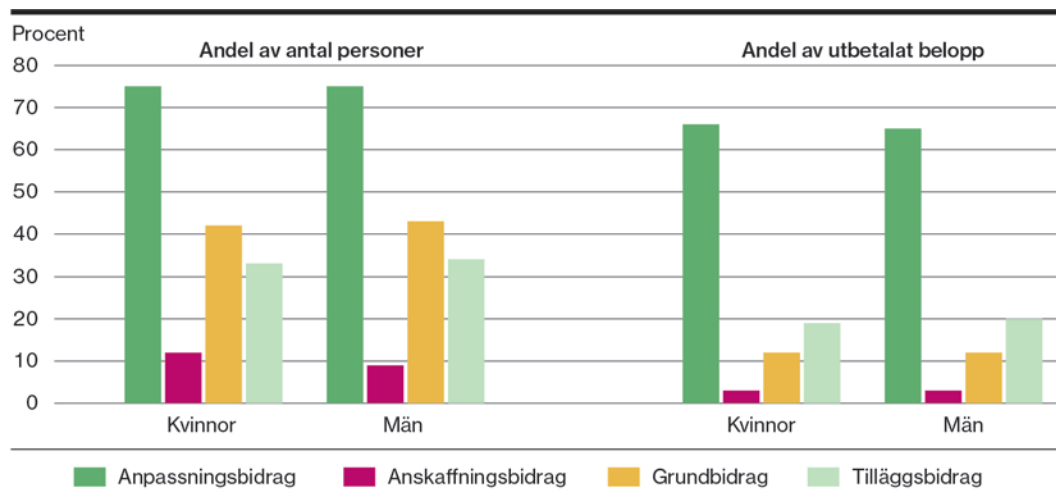
Antal beviljade bilstöd

Fram till och med år 2006 kunde personer få nytt bilstöd vart sjunde år. Sedan år 2007 kan nytt bilstöd beviljas vart nionde år. Dessa regeländringar förklarar varför det förekommer toppar med en viss regelbundenhet under tidsperioden. Minskningen år 2017 beror dels på att handlägg-

ningsprocessen ändrades, vilket har inneburit fördröjningar i handläggningen, men även på minskat antal ansökningar, vilket sammantaget bidrog till att färre personer beviljades ersättning än tidigare år. Under hela perioden har det varit färre kvinnor än män som har beviljats bilstöd.

Bilstöd efter typ av bidrag år 2020

Den vanligaste typen av bilstöd år 2020 var anpassningsbidrag. Omkring 75 procent av alla mottagare har fått anpassningsbidrag. Det är

möjligt att beviljas flera typer av bilstöd. Av det utbetalda beloppet år 2020 betalades 65 procent ut i form av anpassningsbidrag.

■ Bilstöd efter ålder år 2020

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor under året	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
18–24	14	17	246 740	213 783
25–29	21	21	121 635	164 032
30–34	31	41	113 518	129 893
35–39	41	66	146 833	121 015
40–44	76	81	129 339	116 257
45–49	118	127	108 254	89 214
50–54	96	101	103 513	90 056
55–59	72	85	61 555	84 728
60–64	43	67	89 792	114 184
65–	36	48	66 847	60 110
Samtliga	542	646	108 466	105 220

Knappt 1 200 personer fick bilstöd år 2020. Av mottagarna var 46 procent kvinnor och 54 procent män. Totalt betalades det ut 136 miljoner kronor i bilstöd år 2020 varav 46 procent till kvinnor och 54 procent till män.

■ Bilstöd till föräldrar efter barnets ålder år 2020

Ålder	Antal barn		Medelbelopp, kronor under året	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
0–4	13	13	125 736	140 452
5–9	40	56	118 481	124 122
10–14	37	68	114 801	108 025
15–19	36	51	83 278	102 625
20–24	16	27	70 271	67 701
25–	21	22	112 081	95 816
Samtliga	160	234	106 859	108 086

År 2020 fick föräldrar till knappt 400 barn med funktionsnedsättning bilstöd. Av barnen var 41 procent flickor och 59 procent pojkar. Föräldrar till pojkar fick i genomsnitt högre utbetalt belopp än vad föräldrar till flickor fick. Genomsnittligt utbetalt belopp var högre för föräldrar till barn i yngre åldersgrupper.

Regler 2020

Personer som har en funktionsnedsättning som ger stora svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att använda allmänna kommunikationer kan få bilstöd. Svårigheterna ska finnas kvar i minst nio år. Även föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan få bilstöd om de behöver bilen för att kunna förflytta sig tillsammans med barnet. Bilstöd består av flera bidrag. Det finns tre bidrag för att köpa bil – grundbidrag, anskaffningsbidrag och

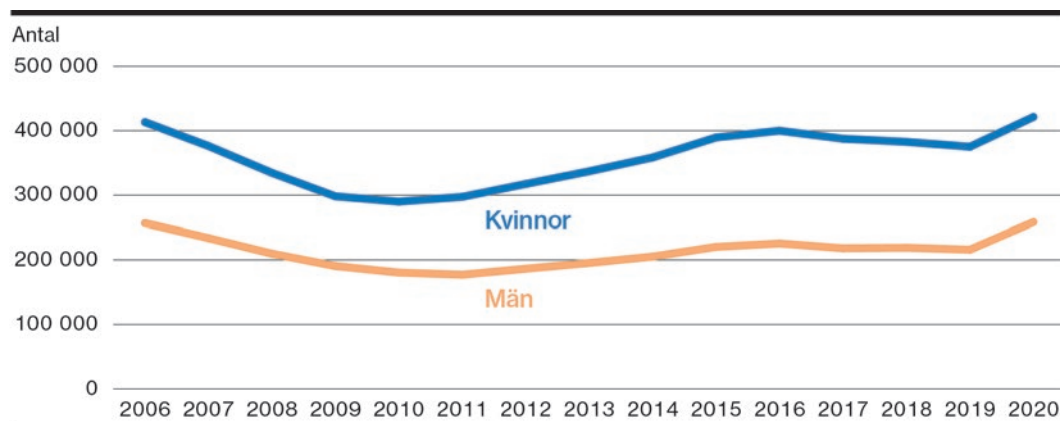
tilläggsbidrag. Tilläggsbidraget består av tre delar, tilläggsbidrag A, B och C. Grundbidrag och tilläggsbidrag kan ges för inköp av bil och kan beviljas vart nionde år. Beroende på inkomsten kan även anskaffningsbidrag vara aktuellt. Anpassningsbidrag kan beviljas för anpassning av fordon. Bilstöd kan i vissa fall även beviljas för körkortsutbildning. Bilstöd beviljas främst till bil, men även till andra motorfordon som motorcykel eller moped.

Ekonomisk trygghet vid sjukdom

Sjukpenning

Sjukpenning ska ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

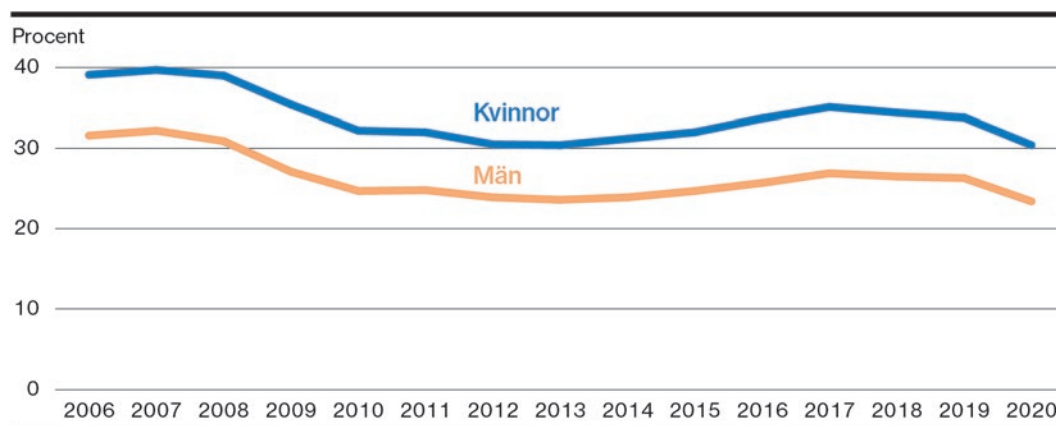
Antal mottagare av sjukpenning

Efter några år med starkt ökande långtidssjukfrånvaro runt millennieskiftet minskade antalet mottagare av sjukpenning mellan åren 2003 till 2010 för att sedan återigen öka fram till år 2016, för att därefter minska något. Under pandemiåret 2020 ökade framförallt antalet sjukfall kortare än 22 dagar kraftigt.

Totalt fick 680 000 personer sjukpenning någon gång under år 2020 varav 62 procent var kvinnor och 38 procent var män. Jämfört med 2019 ökade antalet mottagare med 12 procent bland kvinnor och 20 procent bland män.

■ Andel ersatta sjukpenningdagar med partiell omfattning

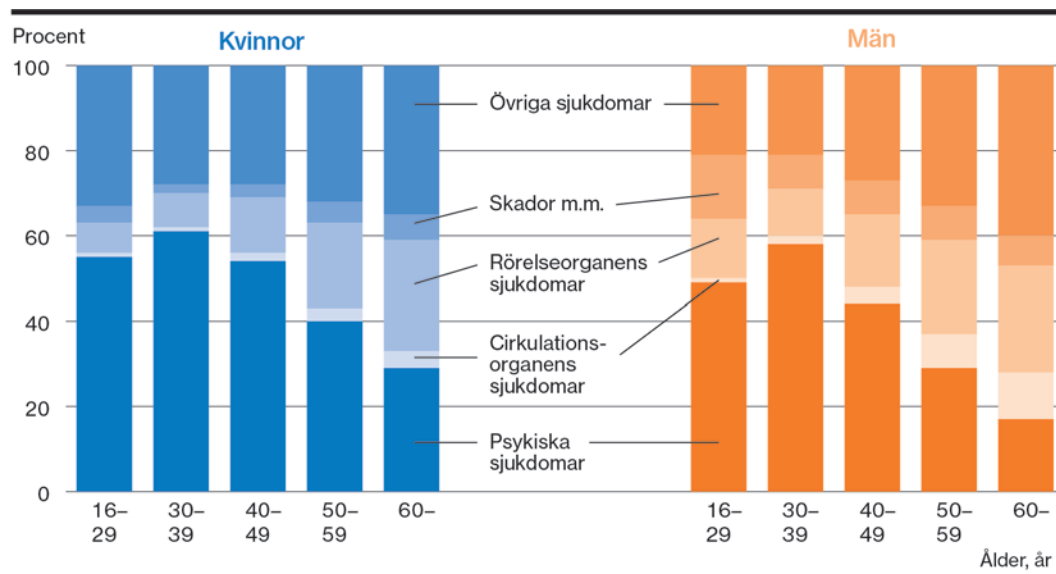

I början av 2000-talet ökade andelen utbetalda dagar med partiell omfattning. Detta kan bland annat förklaras av att regeringen då tydliggjorde att Försäkringskassan skulle använda partiell sjukskrivning i större utsträckning. Efter 2007 minskade andelen partiella dagar för att återigen

öka från 2015. Under de senaste åren har de partiella dagarna åter minskat. Under pandemiåret 2020 minskade de partiellt ersatta dagarna ytterligare.

Omkring 30 respektive 23 procent av de utbetalda dagarna med sjukpenning för kvinnor och män betalades ut med partiell omfattning år 2020.

■ Pågående fall med sjukpenning efter ålder och diagnosgrupp i december 2020

För både kvinnor och män med sjukpenning i december 2020 var psykiska sjukdomar och rörelseorganens sjukdomar de vanligaste diagnosgrupperna. Psykiska sjukdomar motsvarade 49 procent av alla fall för kvinnor och 38 procent av alla fall för män. Motsvarande siffra för rörelseorganens

sjukdomar var 15 respektive 18 procent för kvinnor och män. Psykiska sjukdomar är vanligast i alla åldersgrupper förutom för män i åldrarna över 60 år då rörelseorganens sjukdomar är de vanligaste diagnoserna.

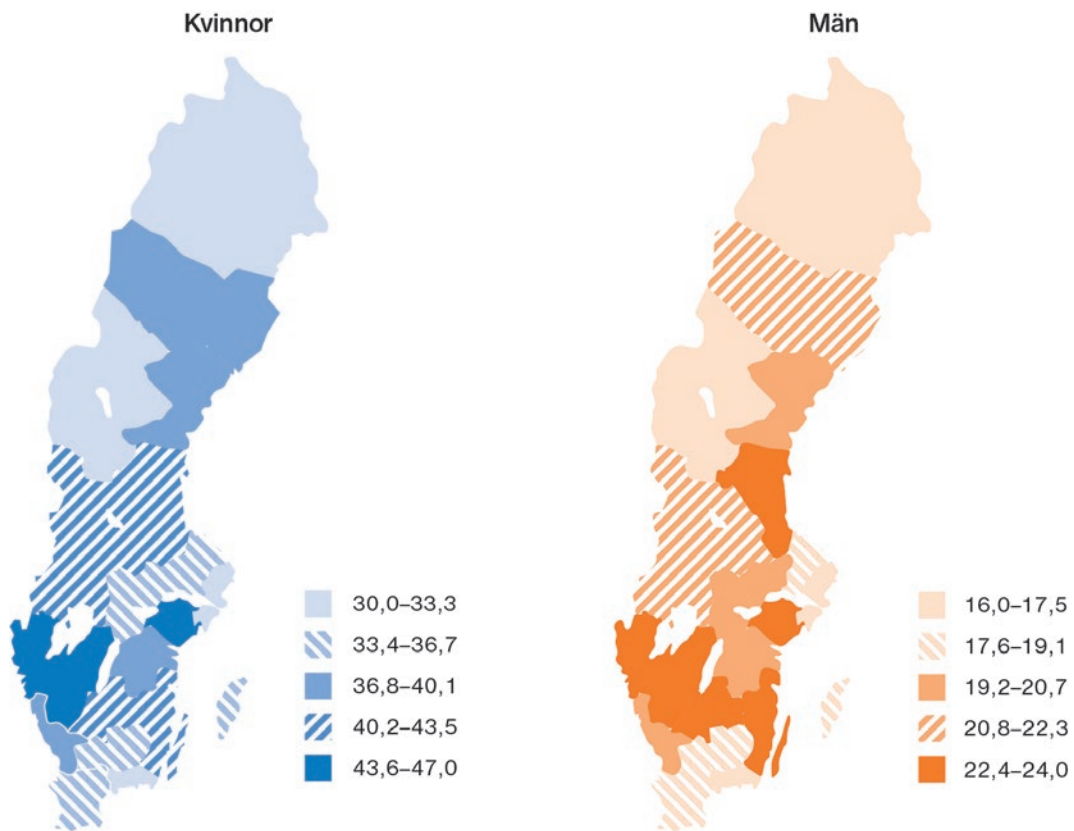
■ Sjukpenning år 2020

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16–24	14 511	11 541	55	50	505	574
25–29	38 553	21 913	62	60	588	624
30–34	54 416	28 508	76	78	553	538
35–39	47 610	25 714	81	71	605	629
40–44	45 928	25 884	85	73	619	651
45–49	51 409	28 891	88	76	616	660
50–54	56 162	33 562	88	78	613	656
55–59	56 525	38 410	88	85	610	654
60–	56 147	43 992	88	90	605	643
Samtliga	421 261	258 415	82	77	600	633

Av de 37 miljarder kronor som betalades ut i sjukpenning år 2020 gick 62 procent till kvinnor och 38 procent till män. Det genomsnittliga ersatta dagbeloppet för män var 6 procent högre än för kvinnor, vilket bland annat beror på skillnader i kvinnors och mäns arbetsinkomster. Det genomsnittliga antalet sjukpenningdagar ökar i regel

med stigande ålder både för kvinnor och för män. En anledning till detta är ökad risk för sjukdom och längre tid för återhämtning med stigande ålder. Personer som har varit yrkesverksamma under en längre tid har också utsatts för en större sammanlagd arbetsbelastning.

■ Pågående sjukfall per 1 000 försäkrade per län i december 2020

I Sverige hade kvinnor och män i åldrarna 16–64 år totalt 38 respektive 20 pågående sjukfall per 1 000 skattade försäkrade i december 2020. Ett sjukfall definieras som en sammanhängande period där ersättning betalats ut i form av sjukpenning och/eller rehabiliteringspenning.

Se sidan 10 för mer information om skattningen av antal försäkrade.

Södermanlands län har flest pågående sjukfall bland både kvinnor och bland män. Bland kvinnor motsvarar det 46 och bland män 24 pågående sjukfall per 1 000 skattade försäkrade.

Regler 2020

En person kan få hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels sjukpenning vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. Under de första 14 dagarna i en sjukperiod ansvarar arbetsgivaren för att betala sjuklön till den som är anställd. Om nedsättningen av arbetsförmågan kvarstår även efter sjuklöneperioden kan en anställd få sjukpenning från Försäkringskassan. Den som är arbetslös eller egenföretagare kan få sjukpenning från Försäkringskassan redan från början av sjukperioden. För anställda och arbetslösa görs ett karensavdrag som motsvarar 20 procent av den sjuklön eller sjukpenning som den försäkrade får vid sjukfrånvaro en genomsnittlig kalendervecka. En egenföretagare har istället enligt huvudregeln 7 karensdagar, men även möjlighet att välja en karenstid på 1, 14, 30, 60 eller 90 dagar. Nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom ska från den 8:e dagen styrkas med läkarintyg.

Sjukpenning på normalnivå, motsvarande knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI), kan betalas ut under 364 dagar inom en ramtid om 450 dagar. Sjukpenning kan som högst baseras på inkomst motsvarande 8 prisbasbelopp. År 2020 motsvarade det 804 kronor per dag vid hel sjukpenning på normalnivå. Om nedsättningen av arbetsförmågan kvarstår efter 364 dagar kan sjukpenning betalas ut i form av sjukpenning på fortsättningsnivå. Ersättningen motsvarar då knappt 75 procent av SGI. År 2020 motsvarade det en maximal ersättning på 754 kronor per dag vid hel sjukpenning på fortsättningsnivå. Personer med allvarliga sjukdomar kan beviljas sjukpenning på normalnivå för obegränsad tid motsvarande 80 procent av SGI. Den som är arbetslös kan få sjukpenning med högst 543 kronor per dag, vilket motsvarar det högsta dagpenningbeloppet inom arbetslöshetsförsäkringen.

Bedömning av arbetsförmågans nedsättning för anställda och egna företagare görs enligt den så kallade rehabiliteringskedjan. För en anställd ska arbetsförmågans nedsättning under de första 90 dagarna bedömas i förhållande till det vanliga arbetet eller annat tillfälligt arbete som arbetsgivaren kan

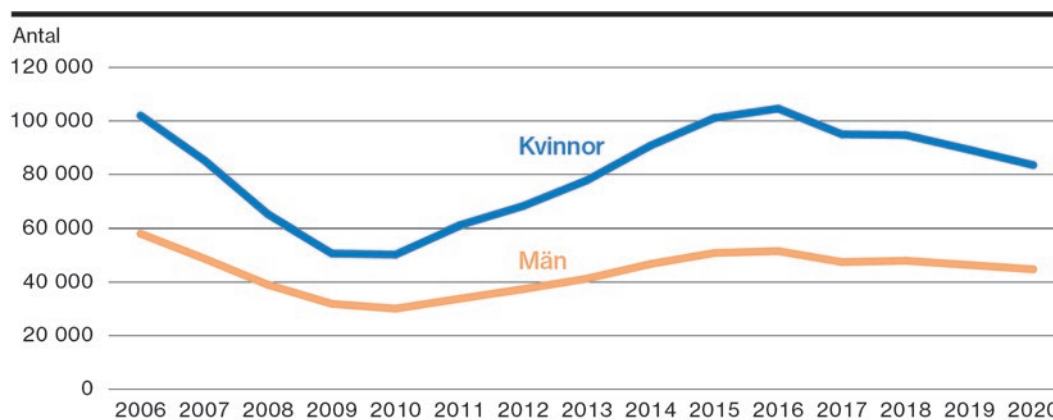
erbjuda. Efter 90 dagar bedöms arbetsförmågans nedsättning även i förhållande till andra arbeten som arbetsgivaren kan erbjuda efter omplacering. Efter 180 dagar har den anställde enbart rätt till sjukpenning om hen inte kan utföra något arbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden. Det gäller dock inte om Försäkringskassan bedömer att hen med stor sannolikhet kommer att kunna gå tillbaka till arbete hos arbetsgivaren inom 365 dagar i samma omfattning som tidigare, eller om det kan anses oskäligt att bedöma arbetsförmågan mot sådant arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Då bedöms arbetsförmågans nedsättning i förhållande till arbete hos arbetsgivaren även efter dag 180. Om det kan anses oskäligt att bedöma arbetsförmågan mot sådant arbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden kan bedömningen göras i förhållande till arbete hos arbetsgivaren även efter dag 365 trots att den försäkrade bedöms ha arbetsförmåga i ett arbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden. För egenföretagare görs en prövning mot det vanliga arbetet fram till och med dag 180. Därefter prövas arbetsförmågans nedsättning i förhållande till sådant arbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden om det inte med stor sannolikhet kan antas att hen kommer att kunna återgå i arbete inom 365 dagar eller om det kan anses oskäligt att bedöma arbetsförmågan i förhållande till normalt förekommande arbeten. För arbetslösa prövas arbetsförmågans nedsättning alltid i förhållande till sådant arbete som normalt förekommer på arbetsmarknaden.

Pandemin har medfört vissa tillfälliga regeländringar och ändrad tillämpning för sjukpenning. Försäkringskassan har normalt avvaktat krav på läkarintyg från dag 8 i sjukperioden till dag 22 och ersättning för karensavdrag har införts. Det har också införts utökade möjligheter att skjuta upp eller undanta personer från arbetsförmågebedömningen i förhållande till normalt förekommande arbete efter dag 180, i de fall pandemin inneburit uppskjutna eller inställda rehabiliteringsinsatser.

Arbetslivsinriktad rehabilitering

Rehabiliteringsåtgärder som ska underlätta för sjukskrivna att återgå till arbete.

■ Antal sjukfall längre än 60 dagar i december

Det är oftast personer med långa sjukfall som får någon form av arbetslivsinriktad rehabilitering. Med långa sjukfall avses här personer som har ersättning i form av sjukpenning och/eller rehabiliteringspenning i över 60 dagar. Antalet personer med sjukfall längre än 60 dagar sjönk mellan 2004 och 2010 med 129 000. Mellan åren 2010 och

2016 ökade antalet sjukfall längre än 60 dagar med 76 000, men har sedan börjat minska. I december 2020 var antalet pågående långa sjukfall 83 000 bland kvinnor och 45 000 bland män. Kvinnornas andel av sjukfallen längre än 60 dagar i december 2020 var 65 procent och männens andel var 35 procent.

■ Rehabiliteringspenning år 2020

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16-24	101	70	115	142	446	502
25-29	414	256	133	149	473	498
30-34	980	633	145	154	406	402
35-39	848	430	148	148	486	521
40-44	983	378	135	147	517	540
45-49	1 001	380	139	136	526	547
50-54	1 021	410	133	128	535	567
55-59	794	413	137	139	524	555
60-	388	280	116	122	522	555
Samtliga	6 530	3 250	137	142	497	511

Av mottagarna av rehabiliteringspenning år 2020 var 67 procent kvinnor och 33 procent män. Av 0,67 miljarder kronor som totalt betalades

ut i rehabiliteringspenning under år 2020 gick 65 procent till kvinnor och 35 procent till män.

Regler 2020

Arbetsträning och utbildning är exempel på arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder.

När en person deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan hen få rehabiliteringspenning om arbetsförmågan är nedsatt med minst en fjärdedel på grund av sjukdom. Ett särskilt bidrag som täcker vissa kostnader som kan uppstå i samband med rehabiliteringen (exempelvis för resor) kan också betalas ut. Vidare kan Försäkringskassan ge bidrag till arbetshjälpmedel.

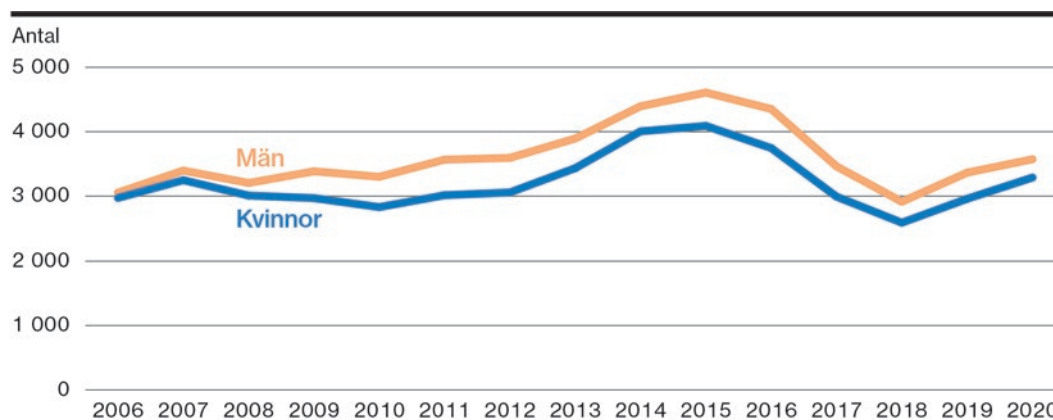
Rehabiliteringspenning lämnas för samma nivåer som sjukpenning, dvs. som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Rehabiliteringspenning kan som högst baseras på inkomst motsvarande 8 prisbasbelopp. Rehabiliteringspenningen är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) och räknas in i de 364 dagar som den försäkrade maximalt kan få sjukpenning på normalnivå. År 2020 var den maximala rehabiliteringspenningen per dag på normalnivå 804 kronor. Efter dessa 364 dagar kan rehabiliteringspenning på fortsättningsnivå, motsvarande knappt 75 procent av SGI betalas ut. År 2020 var maximal ersättning per dag på fortsättningsnivå 754 kronor.

Aktivitetsersättning och sjukersättning

Aktivitetsersättning och sjukersättning ger ekonomisk trygghet vid långvarigt nedsatt arbetsförmåga.

Nybeviljad aktivitetsersättning för personer yngre än 30 år

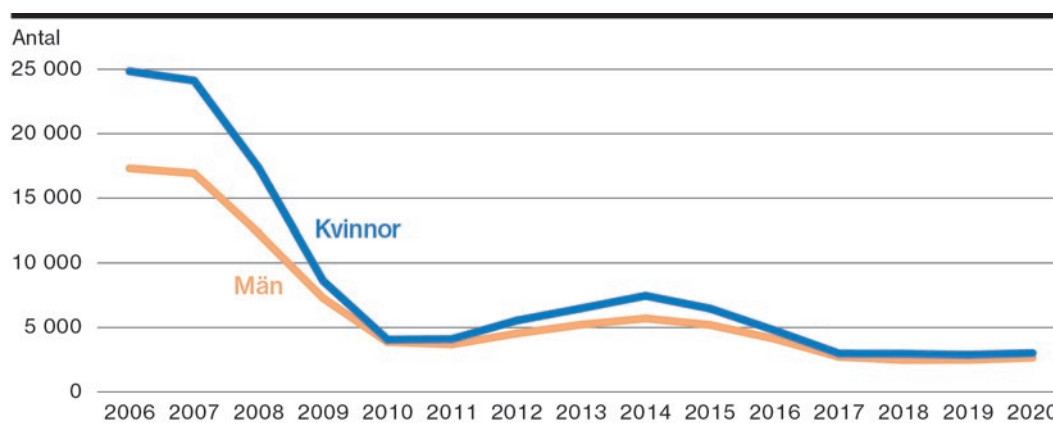

Före år 2003 kunde personer yngre än 30 år nybeviljas förtidspension, eller sjukbidrag som var tidsbegränsat. Under perioden 2003–2016 nybeviljades enbart aktivitetsersättning för denna åldersgrupp. Sedan januari 2017 kan personer som har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga

få sjukersättning istället för aktivitetsersättning från och med juli det år de fyller 19 år.

Efter några år med minskat antalet nybeviljanden har antalet återigen ökat under senare år. År 2020 var det 6 900 personer som nybeviljades aktivitetsersättning, vilket var 25 procent fler än år 2018.

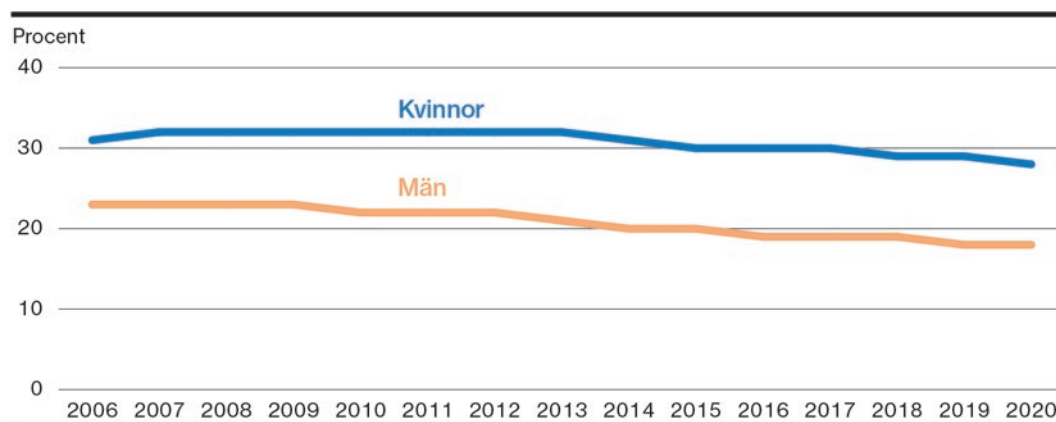
Nybeviljad sjukersättning för personer 30 år eller äldre

Före år 2003 kunde personer 30 år eller äldre få förtidspension eller tidsbegränsat sjukbidrag. År 2003 ändrades regelverket och personer 30 år eller äldre kunde istället få stadigvarande eller tidsbegränsad sjukersättning. Antalet nybeviljade sjukersättningar minskade mellan år 2004 och 2010. Under år

2008 avskaffades tidsbegränsad sjukersättning och kriterierna att beviljas stadigvarande sjukersättning skärptes. En viss ökning skedde under perioden 2012–2014 och därefter har antalet återigen minskat till en lägre nivå. År 2020 var det knappt 5 700 personer som nybeviljades sjukersättning.

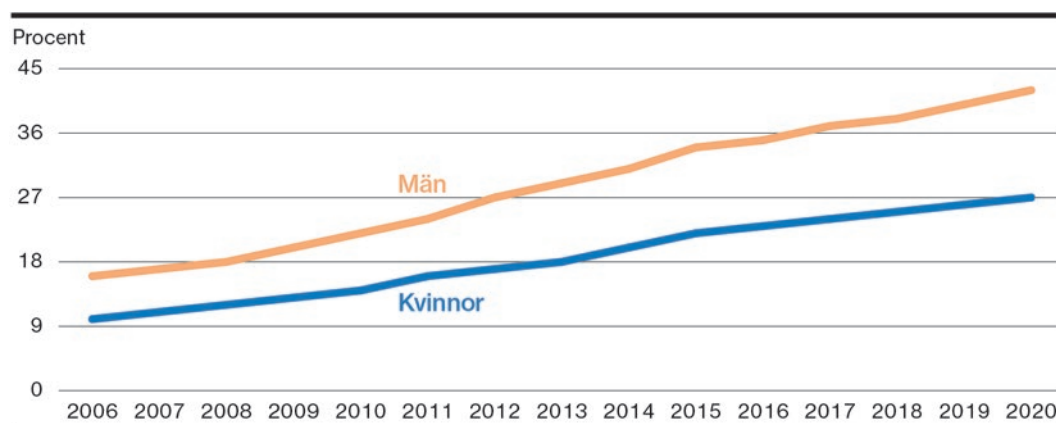
■ Andel aktivitets- och sjukersättningar med partiell omfattning i december

Andelen med partiell aktivitets- eller sjukersättning har minskat under det senaste decenniet. Partiell ersättning har under hela tidsperioden

varit vanligare bland kvinnor än bland män. I december 2020 hade 28 procent av kvinnorna och 18 procent av männen partiell ersättning.

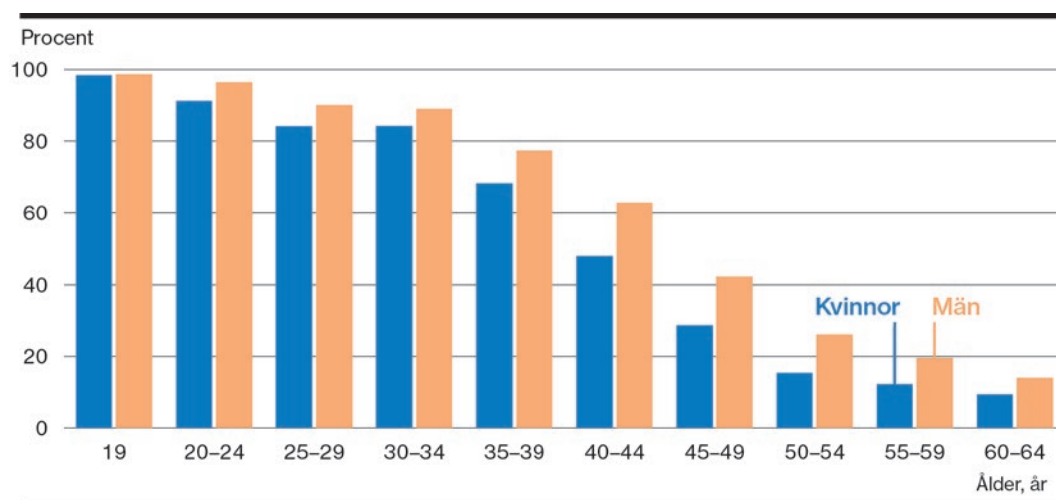
■ Andel aktivitets- och sjukersättningar med endast garantiersättning i december

Garantiersättning får personer med inga eller låga tidigare arbetsinkomster och innebär ungefär hälften så stor inkomst som den som har maximal inkomstrelaterad ersättning. Andelen som endast har den lägre garantiersättningen

har successivt ökat över tid. Sedan år 2006 har andelen ökat från 10 till 27 procent bland kvinnor och från 16 till 42 procent bland män. Att endast ha garantiersättning är vanligare bland män än bland kvinnor.

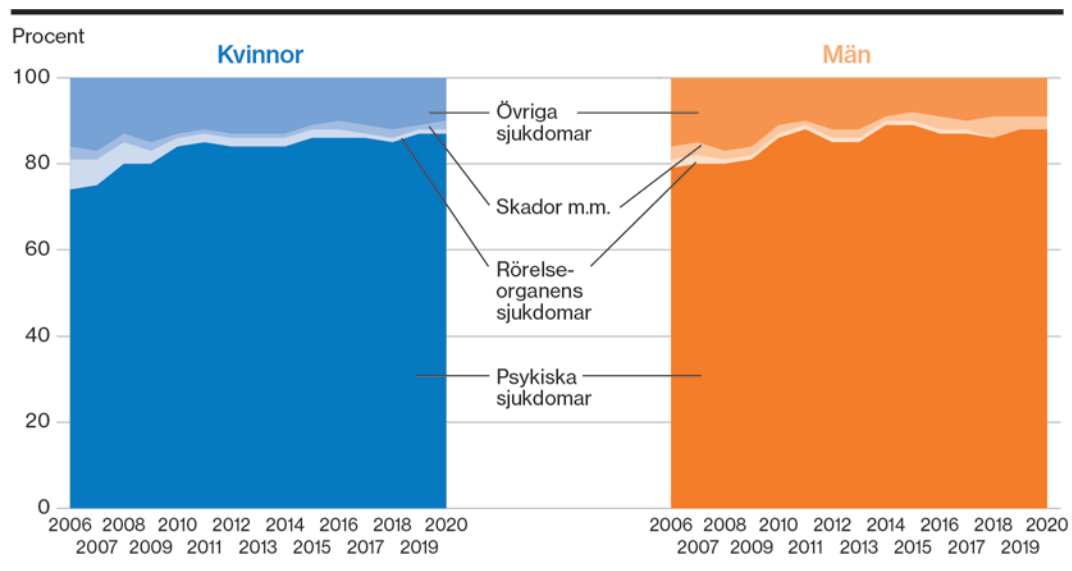
■ Andel aktivitets- och sjukersättningar med endast garantiersättning efter ålder i december 2020

Andelen med endast garantiersättning är högre bland yngre än äldre. I 19-årsåldern hade 98 procent av kvinnorna och 99 procent av männen endast garantiersättning år 2020. I åldersgruppen 60 till 64 år hade 10 procent av kvinnorna och 14 procent av männen endast garantiersättning år 2020.

Flertalet av de äldre har haft möjlighet att genom tidigare förvärvsarbete bygga upp ett ytterligare försäkringsskydd och får därför en högre inkomstrelaterad ersättning. Det är vanligare med endast garantiersättning bland män än bland kvinnor i alla åldersgrupper.

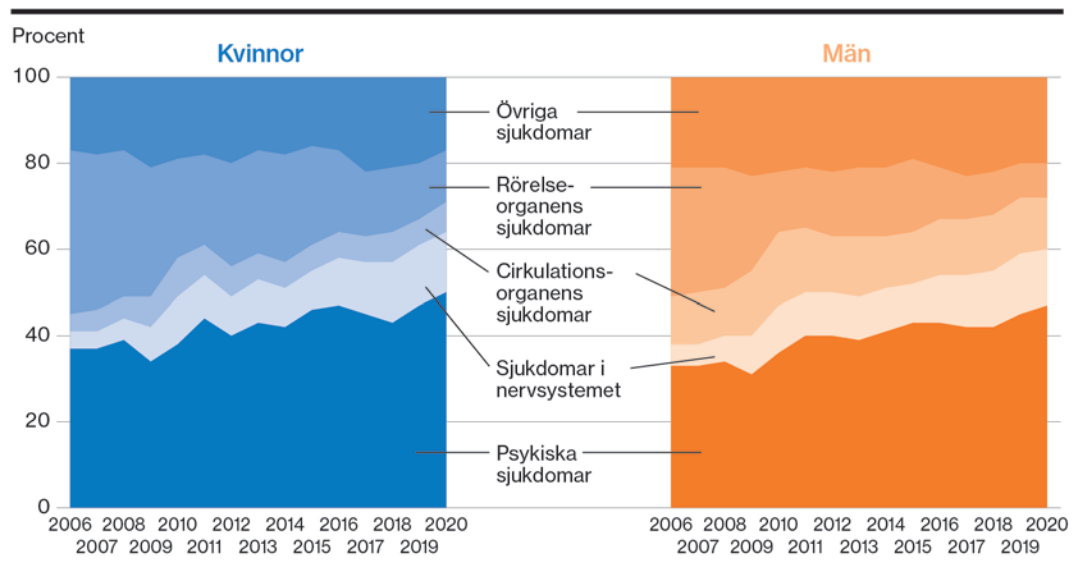
■ Nybeviljad aktivitetsersättning efter diagnosgrupp

Psykiska sjukdomar dominerar i aktivitetsersättningen och andelen har ökat sedan år 2003. År 2020 motsvarade de psykiska sjukdomarna

87 och 88 procent av alla nybeviljade aktivitetsersättningar för kvinnor respektive män.

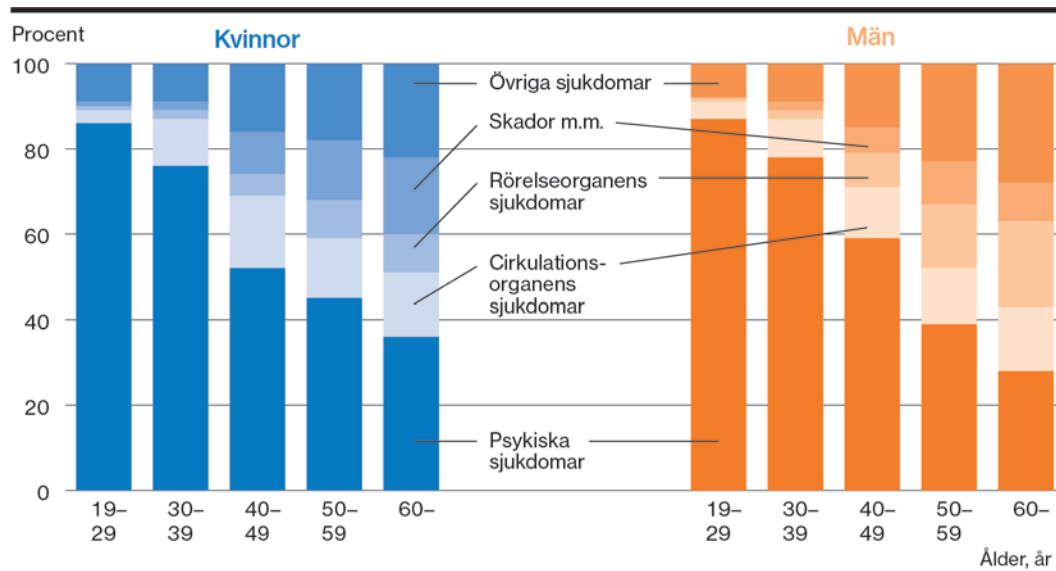
Nybeviljad sjukersättning efter diagnosgrupp

Rörelseorganens sjukdomar var fram till år 2005 den största diagnosgruppen för personer som nybeviljats sjukersättning, men år 2020 utgjorde den endast 12 procent bland kvinnor och 8 procent bland män. Sedan 2006 har psykiska sjukdomar

varit den största diagnosgruppen. År 2020 motsvarade de psykiska sjukdomarna 50 procent av de nybeviljade sjukersättningarna för kvinnor och 47 procent för män.

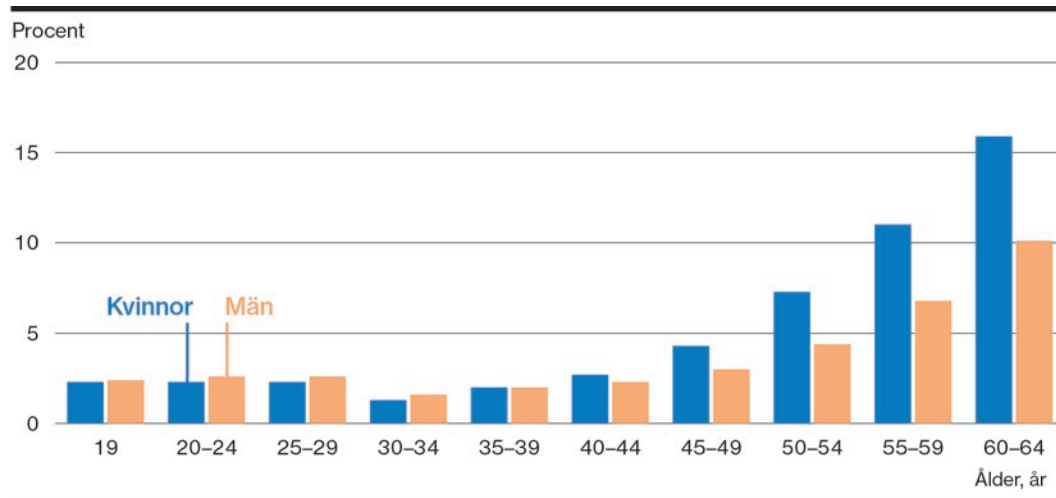
Nybeviljad aktivitets- och sjukersättning efter ålder och diagnosgrupp år 2020

Psykiska sjukdomar var den vanligaste diagnosgruppen i alla åldersgrupper för både kvinnor och män år 2020. I de yngre åldersgrupperna är psy-

kiska sjukdomar helt dominerande bland personer som beviljas aktivitets- eller sjukersättning.

■ Andel av befolkningen med aktivitets- eller sjukersättning i december 2020

Antal personer med aktivitets- eller sjukersättning var i december 2020 ungefär 263 000, varav 57 procent var kvinnor och 43 procent var män. Knappt 5 procent av befolkningen i åldrarna 19 till 64 år har av hälsoskäl helt eller delvis lämnat arbetsmarknaden med aktivitets- eller sjukersättning

och andelen stiger med ökande ålder. Motsvarande andel i åldersgruppen 60–64 år är 16 procent för kvinnor och 10 procent för män. I yngre åldrar är det något vanligare att män har ersättning än kvinnor, men från åldersgruppen 40–44 år är det vanligare att kvinnor har ersättning än män.

■ Aktivitetsersättning i december 2020

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor per månad		Andel av befolkningen, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
19	1 136	1 326	8 748	8 780	2,3	2,4
20-24	5 473	6 535	8 814	8 845	2,2	2,4
25-29	6 890	7 904	9 019	9 190	2,1	2,3
Samtliga	13 499	15 765	8 913	9 013	2,1	2,3

Av totalt 3,4 miljarder kronor som betalades ut i aktivitetsersättning under år 2020 gick 46 procent till kvinnor och 54 procent till män. Av mottagarna var 46 procent kvinnor och 54 procent män.

Flertalet av dem som får aktivitetsersättning har inte haft möjlighet att genom förvärvsarbete

bygga upp ett ytterligare försäkringsskydd och får därför enbart garantiersättning. I december 2020 fick 87 procent av kvinnorna och 93 procent av männen med aktivitetsersättning endast garantiersättning.

■ Sjukersättning i december 2020

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor per månad		Andel av befolkningen, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
19–24	410	692	9 025	9 038	0,1	0,2
25–29	760	1 121	9 560	9 594	0,2	0,3
30–34	4 444	5 766	9 336	9 526	1,3	1,6
35–39	6 131	6 524	9 126	9 547	2,0	2,0
40–44	8 294	7 290	9 257	9 883	2,7	2,3
45–49	14 060	9 811	9 348	10 265	4,3	3,0
50–54	23 650	14 731	9 505	10 670	7,3	4,4
55–59	34 591	21 964	9 686	10 930	11,0	6,8
60–64	44 944	28 686	9 804	11 150	15,9	10,1
Samtliga	137 284	96 585	9 594	10 603	4,8	3,3

Av totalt 28,9 miljarder kronor som betalades ut i sjukersättning under år 2020 gick 56 procent till kvinnor och 44 procent till män. Av mottagarna av sjukersättning var 59 procent kvinnor och 41 procent män. Antalet mottagare ökar med stigande ålder för både kvinnor och män på grund av ökad risk för sjukdom och större sammanlagd arbetsbelastning.

Bland de yngsta med sjukersättning är det vanligare med hel ersättning medan det bland

de äldre är vanligare med partiell ersättning. Flertalet av de äldre som får sjukersättning har haft möjlighet att genom tidigare förvärvsarbete bygga upp ett ytterligare försäkringsskydd och får därför en högre inkomstrelaterad ersättning. I december 2020 fick 79 procent av kvinnorna och 66 procent av männen inkomstrelaterad sjukersättning.

Regler 2020

Aktivitetsersättning beviljas de som är i åldrarna 19–29 år och som av medicinska skäl har fått sin arbetsförmåga nedsatt med minst en fjärdedel under minst ett år. Ersättningen är alltid tidsbegränsad. Aktivitetsersättningen kan kombineras med en medverkan i olika aktiviteter, som ska ha till syfte att ta tillvara den enskildes möjligheter till utveckling och arbete under ungdomsåren. Ungdomar som på grund av funktionsnedsättning ännu inte har avslutat sin utbildning på grundskole- och gymnasienivå har rätt till hel aktivitetsersättning på grund av förlängd skolgång under studierna.

Sjukersättning beviljas de som är i åldrarna 19–64 år och som har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga, det vill säga för all över-skådlig framtid.

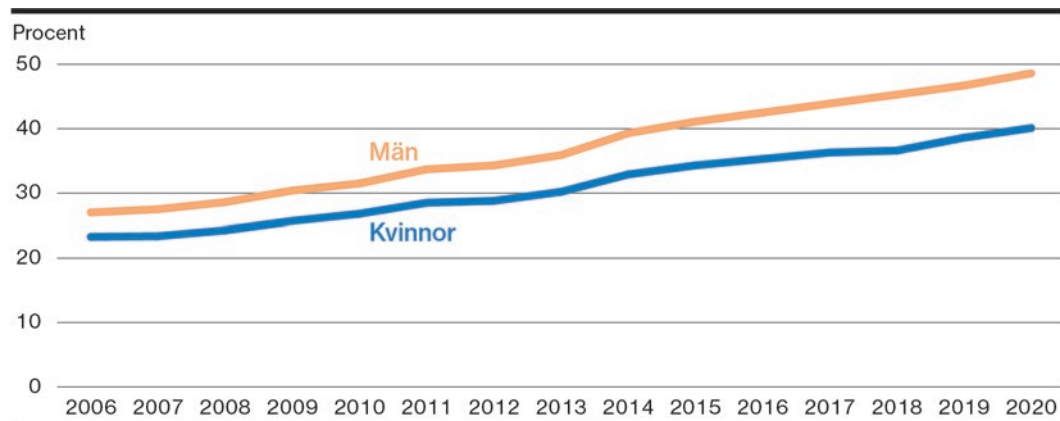
Aktivitets- och sjukersättning kan betalas ut i form av hel, tre fjärdedels, halv respektive

en fjärdedels ersättning. Aktivitetsersättning på grund av förlängd skolgång betalas alltid ut som hel ersättning. Det finns en inkomstrelaterad ersättning och en garantiersättning. Den inkomstrelaterade ersättningen är knuten till arbetsinkomsten. Garantiersättning får personer med inga eller låga förvärvsinkomster. För aktivitetsersättning varierar garantiersättningen beroende på bland annat ålder. Maximal garantiersättning vid aktivitetsersättning var 9 775 kronor per månad före skatt år 2020, motsvarande 2,48 prisbasbelopp. För sjukersättning var den maximala garantiersättningen 9 972 kronor per månad före skatt år 2020, motsvarande 2,53 prisbasbelopp. Maximal hel inkomstrelaterad aktivitets- eller sjukersättning var 19 127 kronor per månad före skatt år 2020.

Bostadstillägg till personer med aktivitetsersättning eller sjukersättning

Personer med aktivitets- eller sjukersättning som har en låg inkomst kan få bostadstillägg så att de kan ha möjlighet att ha en bostad av god kvalitet, utan att levnadsstandarden i övrigt behöver drabbas.

■ Andel personer med aktivitets- eller sjukersättning som har bostadstillägg i december

Andel personer med bostadstillägg har successivt ökat under perioden 2003 till 2020. Detta hänger ihop med den samtida ökningen av andelen personer som endast har den lägre ersättningen på garantinivå.

Under perioden har andelen män som har aktivitets- eller sjukersättning och har bostadstillägg ökat något mer än andelen kvinnor. Av mottagarna av aktivitets- eller sjukersättning fick 40 procent av kvinnorna och 49 procent av männen bostadstillägg i december 2020.

■ Bostadstillägg till personer med aktivitets- eller sjukersättning i december 2020¹

Ålder	Antal mottagare		Andel av mottagarna av aktivitets- eller sjukersättning som har bostadstillägg, procent		Medelbelopp, kronor per månad	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
19	374	453	32	34	2 613	2 682
20–24	3 345	4 142	57	57	3 533	3 489
25–29	5 242	6 432	69	71	3 876	3 900
30–34	3 210	4 394	72	76	4 054	4 054
35–39	3 877	4 740	63	73	3 835	3 894
40–44	4 315	4 634	52	64	3 719	3 791
45–49	6 108	5 366	43	55	3 530	3 648
50–54	8 655	6 639	37	45	3 446	3 428
55–59	11 884	8 601	34	39	3 386	3 372
60–64	13 502	9 192	30	32	3 276	3 301
Samtliga	60 512	54 593	40	49	3 518	3 595

¹ I tabellen inkluderas både mottagare av bostadstillägg och särskilt bostadstillägg.

Av mottagarna av bostadstillägg var 53 procent kvinnor och 47 procent män år 2020. Andelen med bostadstillägg är högre i åldrar då eget boende blir vanligare men minskar med åldern i och med att

fler äldre har inkomstrelaterad ersättning. Totalt betalades det ut 5,1 miljarder kronor i bostadstillägg under år 2020.

Regler 2020

Bostadstillägget omfattar

- bostadstillägg (BT)
- särskilt bostadstillägg (SBT).

Bostadstillägg är ett tillägg till allmänna pensions- och sjukförsäkringsförmåner. Försäkringskassan administrerar bostadstillägg till dem som har sjukersättning eller aktivitetsersättning. Pensionsmyndigheten administrerar bostadstillägg till dem som har övriga förmåner såsom ålderspension, efterlevandepension m.m.

Storleken på bostadstillägget beror på boendekostnaden samt inkomster och förmögenhet. Under 2020 var högsta möjliga BT 96 procent av boendekostnaden upp till 5 000 kronor per månad för ensamstående respektive 2 500 kronor per månad för sammanboende. Om boendekostnaden

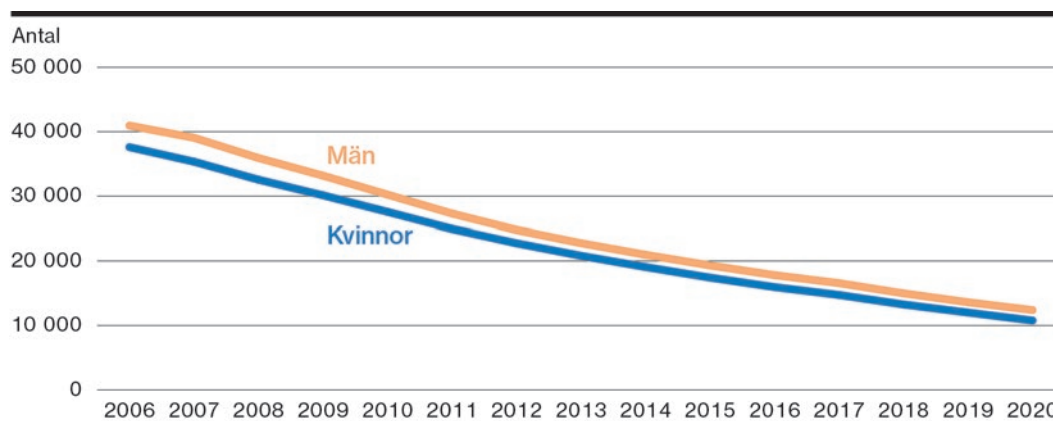
överstiger dessa belopp beaktas 70 procent av den överskjutande boendekostnaden upp till 5 600 kronor per månad för ensamstående respektive 2 800 kronor per månad för sammanboende. BT är ett skattefritt stöd som den enskilde måste ansöka om.

SBT är ett stöd som syftar till att garantera den enskilde en skälig levnadsnivå efter att en skälig bostadskostnad är betald. En förutsättning för att kunna få SBT är att BT är beviljat. Under 2020 ansågs en bostadskostnad som uppgick till högst 6 620 kronor per månad för ensamstående och 3 310 kronor per månad för sammanboende som skälig bostadskostnad. Beloppen för skälig levnadsnivå var 5 857 kronor per månad för ensamstående och 4 771 kronor för sammanboende. SBT betalas ut i form av ett utfyllnadsbelopp upp till skälig levnadsnivå.

Arbetskkadeersättning

Arbetskkadeersättning ska ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av arbetskada.

Antal mottagare av egenlivränta enligt arbetskkadeförsäkringen i december (inklusive mottagare födda före 1938)

Antalet mottagare av egenlivräntor enligt nuvarande lagstiftning har minskat successivt under en längre tidsperiod. Det beror bland annat på en regelförändring 1993 då det infördes strängare krav för att få en arbetskkada godkänd, vilket senare mildrades något år 2002. Prövning av rätten till arbetskkadelivränta görs ofta i sam-

band med prövning av rätten till sjukersättning. En delförklaring till den fortsatta minskningen av antal mottagare av egenlivräntor det senaste decenniet är att antalet nybeviljade sjukersättningar också ligger på en lägre nivå sedan 2008. Minskningen mellan åren 2006 och 2020 var 67 procent.

Arbetskkadelivränta i december 2020

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor per månad	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
20–29	19	44	11 166	15 995
30–34	46	105	13 120	11 396
35–39	86	158	15 002	11 962
40–44	157	290	12 488	10 810
45–49	410	704	10 470	10 447
50–54	1 151	1 529	9 109	9 318
55–59	1 878	2 917	8 337	8 929
60–64	2 885	4 193	8 013	9 055
Samtliga	6 632	9 940	8 688	9 310

Av mottagarna av arbetskkadelivränta enligt nuvarande lagstiftning var 40 procent kvinnor och 60 procent män. År 2020 utbetalades 2,4 miljarder kronor i arbetskkadelivränta. Av det

utbetalda beloppet gick 36 procent till kvinnor och 64 procent till män. Kvinnornas genomsnittliga ersättning var 7 procent lägre än männens, vilket motsvarar 622 kronor per månad.

Regler 2020

Alla som förvärvsarbetar i Sverige är försäkrade för arbetsskada. Med arbetsskada menas skada till följd av olycksfall eller skadlig inverkan i arbetet. Ersättning som Försäkringskassan betala ut är för inkomstförlust, tandvårdskostnader, kostnader för sjukvård utomlands, sjukpenning i särskilda fall och kostnader för särskilda hjälpmedel. Det finns även ersättning för efterlevande och begravningshjälp, vilka från och med den 1:a januari 2010 administreras av Pensionsmyndigheten.

Den största ersättningen som betalas ut från arbetsskadeförsäkringen är egenlivränta. Det är en ersättning som kommer i fråga först om en godkänd arbetsskada medför en bestående nedsättning av förmågan att skaffa sig inkomst genom arbete.

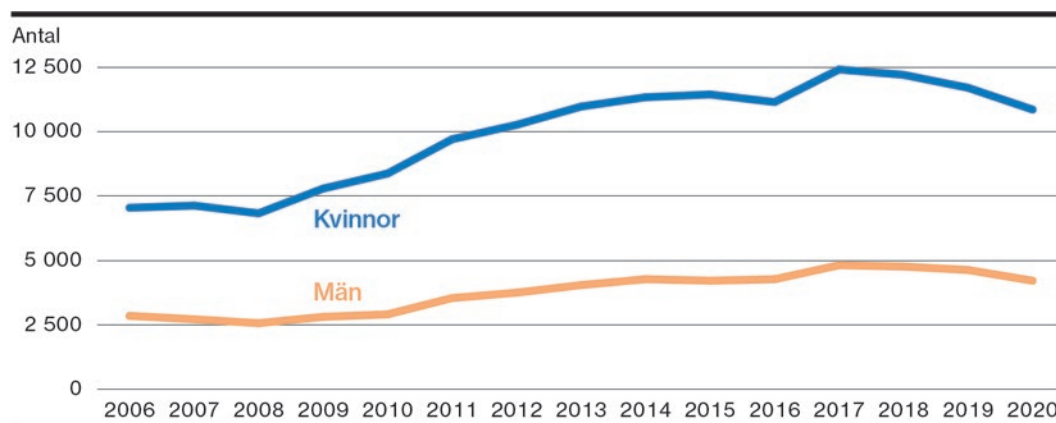
Sjukskrivning på grund av arbetsskada fungerar i stort sett som en vanlig sjukskrivning. Den som har en arbetsskada som har visat sig den 1:a januari 2003 eller senare får dock kompensation för karensdagar när hen beviljas livränta.

Livräntan ger ersättning för hela den bestående inkomstförlusten. Vid beräkning av livräntans storlek jämförs den inkomst personen antas ha tjänat om skadan inte hade inträffat med den inkomst hen beräknas kunna få efter skadan. Livräntan ger ersättning för hela mellanskillnaden men kan aldrig bli högre än 7,5 prisbasbelopp per år, motsvarande 29 563 kronor per månad år 2020.

Närståendepenning

Närståendepenning gör det möjligt för en person att avstå från arbete för att vårda en svårt sjuk närstående.

Antal mottagare av närståendepenning

Antalet mottagare av närståendepenning har ökat under tidsperioden i takt med en äldre befolkning och fler i behov av vård från anhörig i livets slutskede. Mellan 2008 och 2017 ökade antalet mot-

tagare med 84 procent, men har därefter minskat med 13 procent. År 2020 var antalet mottagare av närståendepenning drygt 15 000.

Närståendepenning 2020

Ålder	Antal mottagare		Antal dagar i medeltal		Medelbelopp, kronor under året	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	104	68	8	11	7 015	9 108
25-29	353	190	10	11	9 983	10 388
30-34	576	306	11	11	10 621	11 870
35-39	803	405	10	9	10 480	9 939
40-44	1 104	524	10	9	10 122	9 731
45-49	1 677	650	9	10	9 771	10 192
50-54	2 159	766	10	10	10 559	10 634
55-59	2 263	740	11	10	11 606	10 579
60-	1 820	574	12	13	12 790	14 022
Samtliga	10 859	4 223	11	11	10 930	10 892

Av totalt 165 miljoner kronor i närståendepenning år 2020 betalades 72 procent ut till kvinnor och

28 procent till män. Av mottagarna av närståendepenning var 72 procent kvinnor och 28 procent män.

Regler 2020

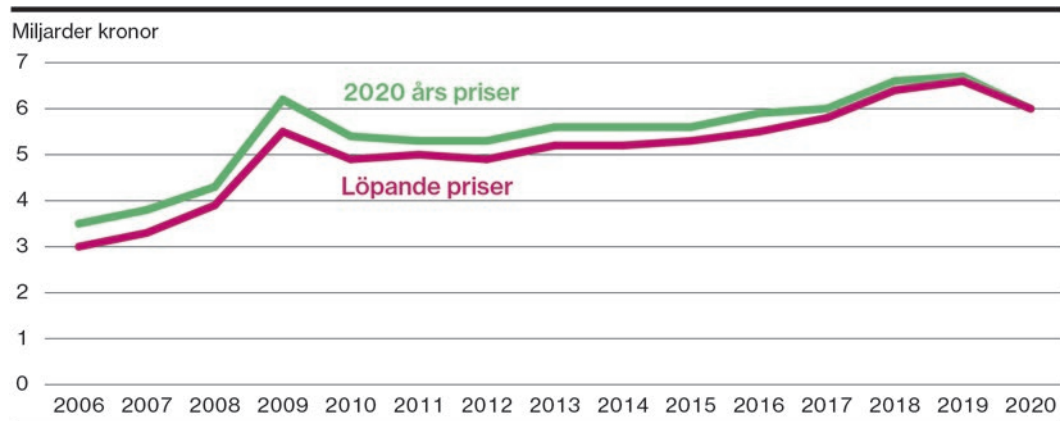
Personer som avstår från förvärvsarbete för att vårda en svårt sjuk person i hemmet eller på en vårdinrättning kan få närståendepenning. Med svårt sjuk menas att det ska finnas ett påtagligt hot mot den sjukens liv. I regel kan närståendepenning betalas ut i högst 100 dagar för varje enskild sjuk individ som vårdas.

Närståendepenning kan betalas ut i form av hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning. Maximal ersättning är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten baserat på 8 prisbasbelopp.

Tandvård

Det statliga tandvårdsstödet ska bidra till att personer med inga eller små tandvårdsbehov kan bibehålla en god tandhälsa samt att personer med stora tandvårdsbehov ska få tandvård till rimliga kostnader.

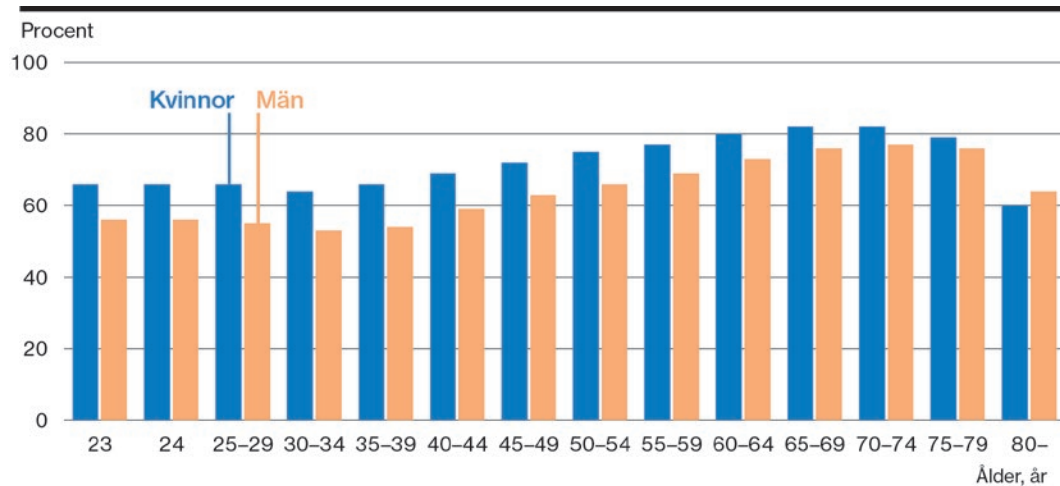
■ Utbetalt belopp för tandvård

Under år 2002 infördes regeländringar i tandvårdsförsäkringen som medförde att utgifterna senare ökade kraftigt. Det regelverk som infördes den 1 juli 2008 innebar ökade subventioner för patienterna vilket ökade utgifterna för tandvårds-

försäkringen ytterligare. Under 2018 dubblades det allmänna tandvårdsbidraget vilket ledde till ökade utgifter under året. Under pandemin har tandvårdskonsumtionen minskat och år 2020 var utgifterna 6,0 miljarder kronor.

■ Andel av befolkningen som har använt det allmänna tandvårdsbidraget under perioden 1 juli 2018 – 30 juni 2020

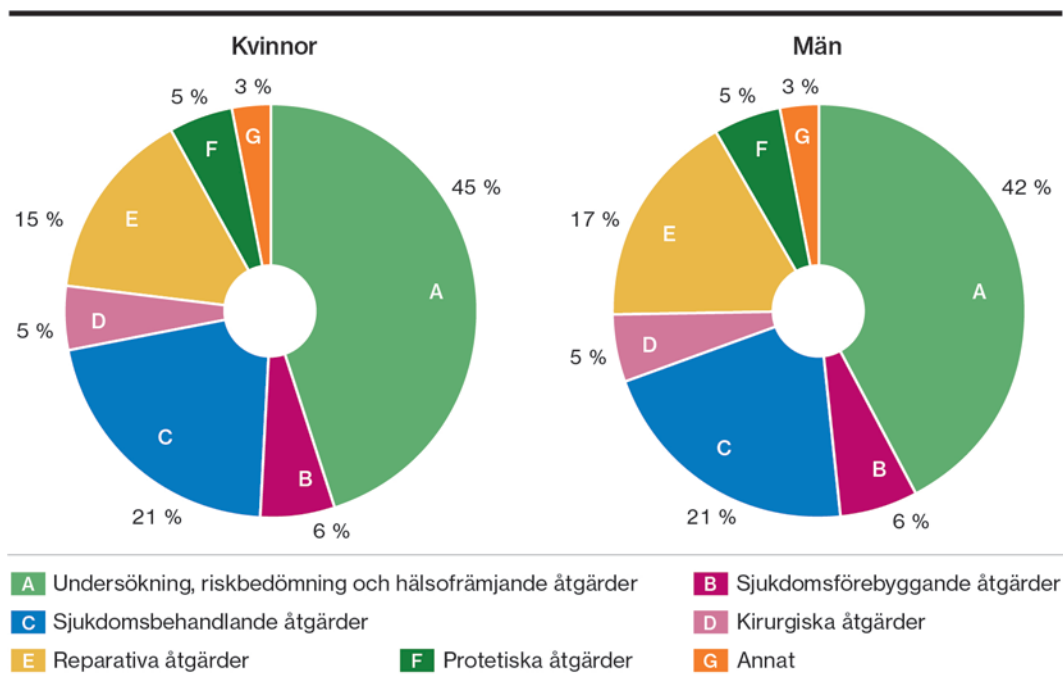

Notera att storleken på det allmänna tandvårdsbidraget är högre i den yngsta och äldsta åldersgruppen, för mer information se regelrutan.

Den första juli varje år fås ett nytt bidrag som kan utnyttjas under två år. Totalt 68 procent av befolkningen i åldrarna 24 år eller äldre har använt det all-

männa tandvårdsbidraget under tvåårsperioden 1 juli 2018 till 30 juni 2020. Andelen är högre bland kvinnor än bland män i alla åldersgrupper upp till 79 år.

■ Andel åtgärder fördelat på åtgärdsgrupp år 2020

De vanligaste åtgärderna är undersökningar, riskbedömningar och hälsofrämjande åtgärder (45 procent för kvinnor och 42 procent för män). Dessa används för att bedöma en patients tandhälsa och behov av tandvårdsåtgärder. Sjukdomsbehandlande åtgärder är näst vanligast följt av reparativa åtgärder. Bland

övriga åtgärder finns sjukdomsförebyggande (till exempel fluorbehandlingar), protetiska (insättning av kronor, broar och dylikt) och kirurgiska åtgärder (tanduttagningar och liknande) och annat (tandreglering, utbytesåtgärder, rotbehandlingsåtgärder och bettfysiologiska åtgärder).

■ Antal personer som fått utbetalning från högkostnadsskyddet år 2020

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp i kronor	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
24–29	17 995	17 380	3 086	3 571
30–34	24 740	22 671	3 538	3 997
35–39	28 283	26 064	3 789	3 988
40–44	33 188	30 371	3 904	4 167
45–49	40 986	38 213	3 885	4 022
50–54	49 437	47 165	3 858	4 034
55–59	58 319	56 795	3 846	3 945
60–64	62 962	63 083	3 725	3 910
65–69	63 705	64 978	3 886	3 989
70–74	63 131	63 765	3 660	3 853
75–79	51 005	51 495	3 632	3 858
80–84	28 187	25 729	3 415	3 667
85–	19 914	14 988	3 069	3 390
Samtliga	541 852	522 697	3 709	3 916

Totalt fick år 2020 knappt 1,1 miljoner individer ersättning från högkostnadsskyddet där det ersättningsgrundande beloppet över-

stigit 3 000 kronor. I genomsnitt betalade Försäkringskassan ut drygt 3 700 kronor för kvinnor och 3 900 kronor för män.

Regler 2020

Tandvården är avgiftsfri för barn och unga upp till och med det år de fyller 23 år. Från det år personer fyller 24 år lämnas statligt tandvårdsstöd för tandvårdsåtgärder. Tandvårdsstödet består av tre delar, allmänt tandvårdsbidrag, särskilt tandvårdsbidrag och ett högkostnadsskydd.

Det allmänna tandvårdsbidraget (ATB) ska stimulera regelbundna besök hos tandläkare och är främst tänkt att användas för undersökningar och förebyggande tandvård. Bidraget är på 300 kronor per år från och med det år man fyller 30 till och med det år man fyller 64 och 600 kronor per år från och med det år man fyller 24 till och med det år man fyller 29 samt från och med det år man fyller 65. Patienten tilldelas ett nytt ATB den första juli varje år. Bidraget finns kvar i två år. Det går att spara bidraget från ett år till ett annat och använda två bidrag samtidigt.

Särskilt tandvårdsbidrag är ett bidrag som kan användas av patienter som har vissa sjukdomar eller funktionsnedsättningar som medför en risk för att tandhälsan försämras. Det särskilda tandvårdsbidraget är på 600 kronor per halvår och kan endast användas till

förebyggande tandvårdsåtgärder som exempelvis undersökning och tandrengöring. Det allmänna och särskilda tandvårdsbidraget kan även användas för att delbetala ett avtal om abonnemangstandvård.

Högkostnadsskyddet innebär att personer som har höga kostnader för tandvård inte behöver betala hela kostnaden själv. Högkostnadsskyddet beräknas under en ersättningsperiod om högst 12 månader. Behandlingar som sammanlagt har ett referenspris på upp till 3 000 kronor betalar patienten själv. Sedan får patienten ersättning för 50 procent av det sammanlagda referenspriset när detta ligger mellan 3 000 och 15 000 kronor. Patienten ersätts med 85 procent av referenspriset när det sammanlagda referenspriset för behandlingarna överstiger 15 000 kronor.

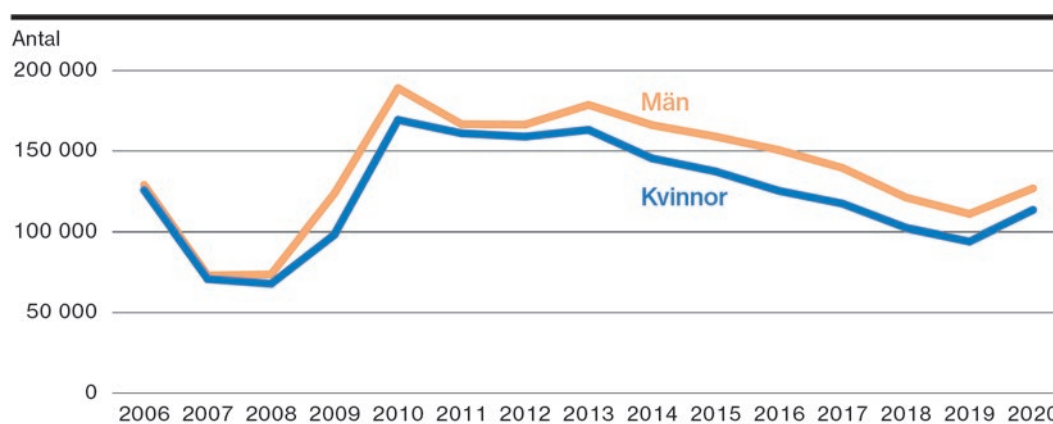
På grund av inställda behandlingar under pandemin har ersättningsperioderna i högkostnadsskyddet tillfälligt förlängts för patienter som påbörjat behandling och inte kunnat besöka tandvården under 1 april till 31 augusti 2020.

Annan utbetalning

Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning

Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning kan betalas ut till personer som deltar i arbetsmarknadspolitiska program

■ Antal mottagare av aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning

Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning beslutas och betalas ut av Försäkringskassan, men kostnadsansvaret ligger hos Arbetsförmedlingen. Under år 2020 fick drygt 240 000 personer aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning, vilket är en

ökning med 17 procent från föregående år. Det var fler män än kvinnor som fick dessa ersättningar. Utvecklingen påverkas bland annat av de ekonomiska konjunkturerna och arbetslösheten under 2020 har ökat som en följd av pandemin.

■ Antal mottagare av aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning år 2020

Ålder	Antal mottagare		Medelbelopp, kronor per dag	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
16–24 ¹	16 251	25 047	219	233
varav				
– utvecklingsersättning	12 222	19 027	114	113
– aktivitetsstöd	4 776	7 278	547	585
25–29	12 742	15 849	324	380
30–34	13 314	13 611	345	417
35–39	13 110	12 471	378	449
40–44	12 248	11 683	417	474
45–49	11 881	10 935	468	509
50–54	11 704	11 613	515	555
55–59	11 357	12 413	551	599
60–	9 927	12 118	581	630
Samtliga	112 534	125 740	431	467

¹ Antalet för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning summerar inte till antalet för åldersgruppen 16–24 år. Detta beror på att en person både kan ha fått utvecklingsersättning och aktivitetsstöd under året. Summan för åldersgruppen 16–24 år anger dock unika individer som har fått någon av dessa ersättningar under året.

Av mottagarna av aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning var 47 procent kvinnor och 53 procent män. Totalt betalades det ut 13,6 miljarder kronor i

aktivitetsstöd och utvecklingsersättning under år 2020, varav 45 procent till kvinnor och 55 procent till män.

Regler 2020

Aktivitetsstöd och utvecklingsersättning kan betalas ut till den som via Arbetsförmedlingen deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Exempel på program är jobb- och utvecklingsgarantin, arbetspraktik och stöd till start av näringsverksamhet. Deltagare som uppfyller villkoren för arbetslöshetsersättning får aktivitetsstöd med högst 1200 kronor per dag (1000 kronor efter de första 100 dagarna) och lägst 510 kronor per dag vid program på heltid. Deltagare som har fyllt 25 år och inte uppfyller villkoren för arbetslöshetsersättning får aktivitetsstöd på garantinivån 223 kronor per dag år 2020 vid program på heltid.

Deltagare som har fyllt 18 år men inte 25 år får i regel utvecklingsersättning i stället för aktivitetsstöd på garantinivå om de inte uppfyller villkoren för arbetslöshetsersättning. Personer

som får utvecklingsersättning får från och med 1 januari 2020 antingen 166 kronor per dag eller 57 kronor per dag. Det högre beloppet betalas ut till de som har gymnasieexamen eller har fyllt 20 år och deltar i studiemotiverande insatser eller omfattas av ett utbildningskontrakt. Utvecklingsersättningen är till skillnad från aktivitetsstödet en skattefri ersättning.

Pandemin har medfört tillfälliga regeländringar för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program. Aktivitetsstödet har höjts, deltagarna slipper avdrag för karensdag och behöver inte lämna läkarintyg till Arbetsförmedlingen. Om en skola eller förskola har stängt på grund av pandemin har en deltagare också rätt att behålla sin ersättning om hen behöver vara hemma med sitt barn.

Etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning

Etableringsersättning och tilläggsförmånerna till etableringsersättning kan betalas ut till personer som deltar i det arbetsmarknadspolitiska programmet etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

■ Antal mottagare av etableringsersättning år 2020

Ålder	Antal mottagare		Andel med etableringstillägg, procent		Andel med bostadsersättning, procent	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
-24	3 130	3 256	32	2	11	36
25-29	4 631	2 411	59	14	5	39
30-34	4 863	2 470	69	34	5	30
35-39	4 319	2 275	72	50	4	18
40-44	3 081	1 895	73	59	3	13
45-49	1 932	1 573	68	62	5	10
50-54	1 275	1 071	59	58	6	10
55-59	792	768	41	54	11	7
60-	488	615	23	35	14	7
Samtliga	24 511	16 334	61	35	6	24

Av mottagarna av etableringsersättning var 60 procent kvinnor och 40 procent män. Totalt betalades det ut drygt 2,3 miljarder kronor i etableringsersättning under år 2020, varav 60 procent till kvinnor och 40 procent till män.

Andelen mottagare med etableringstillägg var störst i åldrarna 30-49 år, vilket förklaras av att

det i dessa åldrar är vanligast med hemmaboende barn. I alla åldrar utom i åldersgrupperna över 55 år var andelen med bostadsersättning högre bland män. Det beror på att det är vanligare att män bor ensamma.

■ Antal mottagare av etableringsersättning år 2020 efter födelseregion

Födelseregion	Kvinnor	Män	Samtliga
Övriga Europa ¹	170	83	253
Afrika söder om Sahara	5 595	4 056	9 651
Asien utom Mellanöstern	3 128	2 599	5 727
Mellanöstern, Nordafrika och Turkiet	15 442	9 459	24 901
Övriga eller okänd	176	137	313
Samtliga	24 511	16 334	40 845

¹ Europa exklusive Norden och EU:s 28 medlemsstater.

De flesta mottagarna av etableringsersättning kommer från Mellanöstern, Nordafrika och Turkiet

samt från Afrika söder om Sahara. Totalt 85 procent av mottagarna kommer från dessa regioner.

Regler 2020

Etableringsersättning kan betalas ut till den som via Arbetsförmedlingen deltar i det arbetsmarknadspolitiska programmet etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Ersättningen är 308 kronor per dag om personen deltar i aktiviteter på heltid. Under den tid en nyanländ deltar i kartläggning och medverkar till att upprätta en individuell handlingsplan i sitt program får hen dock 231 kronor. När kartläggningen är klar och handlingsplanen har upprättats startar den tid i programmet då deltagaren kan få 308 kronor.

Den som är anvisad till programmet etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare kan även få etableringstillägg eller bostadsersättning. Etableringstillägg kan beviljas till den som har hemmaboende barn upp till 20 år. Ersättningen per månad är 800 kronor per barn som är under 11 år och 1 500 kronor per

barn som är 11–20 år. Etableringstillägget kan betalas ut för högst tre barn. Tillägget beviljas per hushåll. En person som deltar i programmet etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och som bor ensam i egen bostad kan få bostadsersättning. Som mest är bostadsersättningen 3 900 kronor per månad.

Etableringsersättning, etableringstillägg och bostadsersättning är skattefria ersättningar.

Pandemin har medfört tillfälliga regeländringar för deltagare i arbetsmarknadspolitiska program. Deltagarna slipper avdrag för karensdag och behöver inte lämna läkarintyg till Arbetsförmedlingen. Om en skola eller förskola har stängt på grund av pandemin har en deltagare också rätt att behålla sin ersättning om hen behöver vara hemma med sitt barn.

Publicerat av Försäkringskassan

I denna förteckning finns de statistik- och analyspublikationer som har publicerats elektroniskt av Försäkringskassan under 2020.

Publikationerna kan laddas ner via Försäkringskassans webbplats www.forsakringskassan.se.

Barn, familj och funktionsnedsättning

- Betald och obetald föräldraledighet. Hur flexibla är föräldrar under barnens två första levnadsår (Socialförsäkringsrapport 2020:3)
- Samarbete med förhinder (Socialförsäkringsrapport 2020:4)
- Barnhushållens ekonomi (Korta analyser 2020:1)
- Inkomstutveckling efter barnafödande (Korta analyser 2020:3)
- Resan från vårdbidrag till aktivitets- och sjukersättning (Korta analyser 2020:4)
- Analys av minskat antal mottagare av assistansersättning (Svar på regeringsuppdrag 2020-05-25)
- Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen (Svar på regeringsuppdrag 2020-05-25)
- Barnhushållens ekonomi – resultatindikatorer för den ekonomiska familjepolitiken 2020 (Svar på regeringsuppdrag 2020-09-28)
- MiDAS Föräldrapenning – Dokumentation av föräldrapenningdata och skattad föräldraledighet i MiDAS (PM 2020:2)

Sjukförmåner

- I skuggan av arbetsnormen. En narrativ studie av normers och strukturers inflytande i sjukskrivningsprocessen (Socialförsäkringsrapport 2020:1)
- Samordningsuppdragets praktik. En analys av hur Försäkringskassan "gör" samordning (Socialförsäkringsrapport 2020:2)
- Att bli arbetssökande efter att ha nekats sjukpenning – Vilka är de som skriver in sig på Arbetsförmedlingen? (Socialförsäkringsrapport 2020:6)
- Genusperspektiv på arbetsåtergång vid insatser utförda vid företagshälsovården (Socialförsäkringsrapport 2020:7)
- Sjukfrånvaro i psykiatriska diagnoser. En registerstudie av Sveriges arbetande befolkning i åldern 20–69 år (Socialförsäkringsrapport 2020:8)

- Försäkringskassans svar på regeringsuppdrag att stärka sjukförsäkringshandläggningen för att åstadkomma en välfungerande sjukskrivningsprocess (Svar på regeringsuppdrag 2020-02-21)
- Förstärkt arbete med att stödja individen i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen (Svar på regeringsuppdrag 2020-02-21)
- Sammanställning av regionernas redovisningar av villkor 1 och 2 år 2019 (Svar på regeringsuppdrag 2020-02-10)
- Redovisning av målgrupper och resultat av de insatser som finansieras av samordningsförbund 2019 (Svar på regeringsuppdrag 2020-02-10)
- Nationella programmet för Europeiska socialfonden (ESF) (Svar på regeringsuppdrag 2020-02-10)
- Uppföljning av sjukfrånvarons utveckling 2020 (Svar på regeringsuppdrag 2020-04-22)
- Vidtagna åtgärder för att säkerställa förutsättningarna att följa upp covid-19 relaterade ärenden (Svar på regeringsuppdrag 2020-09-28)
- Uppföljning av personer som nekats sjukpenning (Svar på regeringsuppdrag 2020-11-16)
- Kunskapsöversikt – Försäkringskassans metoder inom sjukförsäkringen (PM 2020:1)

Övriga

- Socialförsäkringen i siffror 2020
- Social Insurance in Figures 2020
- Försäkringskassans årsredovisning 2020
- Försäkringskassans budgetunderlag 2021–2023
- Försäkringskassans budgetunderlag 2021–2023 – Komplettering, konsekvenser med anledning av Covid-19
- Utgiftsprognos februari 2020
- Utgiftsprognos maj 2020
- Utgiftsprognos för budgetåren 2020–2023
- Utgiftsprognos oktober 2020
- Förlängt arbetsliv (Socialförsäkringsrapport 2020:5)
- Forskning om socialförsäkring och Försäkringskassan (Socialförsäkringsrapport 2020:9)
- Försäkrad inkomst i socialförsäkringen (Korta analyser 2020:2)
- Socialförsäkringen och coronapandemin (Korta analyser 2020:5)
- Uppdrag att erbjuda samordnad och säker statlig it-drift (Svar på regeringsuppdrag 2020-01-20)
- Redovisning av Försäkringskassans verksamhets- och it-utveckling 2019 (Svar på regeringsuppdrag 2020-02-24)
- Allmänna ombudet. Årlig rapport 2019 (Svar på regeringsuppdrag 2020-03-03)

Färre använde sig av tandvårdsstödet under pandemin och utgifterna minskade med 10 procent mellan 2019 och 2020. Läs mer på sidan 77

Ungefär 13 900 vuxna och barn hade assistansersättning i december år 2020. Av mottagarna av assistansersättningen var 45 procent kvinnor eller flickor och 55 procent män eller pojkar. Läs mer på sidan 53

Socialförsäkringen i siffror 2021

Socialförsäkringen är ett naturligt inslag i de flestas liv. Den har stor betydelse inte bara för människors trygghet och välfärd, utan också för samhällsekonomin. År 2020 omfattade utgifterna för de försäkrings- och bidragssystem som administrerades av Försäkringskassan totalt 246 miljarder kronor, vilket motsvarar 5 procent av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP).

Försäkringskassan ger årligen ut *Socialförsäkringen i siffror* som med statistik och kommentarer redovisar de försäkringar och bidrag som administreras av Försäkringskassan. Dessa försäkringar och bidrag beskrivs i tabeller, diagram och kartor utifrån områdena socialförsäkringens mottagare, socialförsäkringens utgifter, ekonomisk trygghet för familjer och barn, ekonomisk trygghet vid funktionsnedsättning, ekonomisk trygghet vid sjukdom samt annan utbetalning.
